



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»

***Νεανική Επιχειρηματικότητα. Η υφιστάμενη
κατάσταση στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.***

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ
ΨΥΧΟΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ**

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΛΙΑΡΓΚΟΒΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ**

Διατριβή κατατεθείσα στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του
Πανεπιστημίου Πελοποννήσου
Τρίπολη, Φεβρουάριος 2009

Πρόλογος - Ευχαριστίες

Ο ρόλος της Νεανικής Επιχειρηματικότητας στην αποτελεσματική κατανομή των πόρων και την οικονομική ανάπτυξη έχει λάβει πρωτεύουσα θέση σε θεωρητικό και εμπειρικό πεδίο οικονομικών και άλλων ερευνών. Είναι, συνεπώς, επιτακτική η ανάγκη να αντιληφθούμε τα κοινωνικά, οικονομικά και θεσμικά χαρακτηριστικά της και να εκτιμήσουμε τη δυναμική της, ώστε να μπορέσουν να γίνουν προτάσεις τροποποίησης, κατά το δυνατόν, της αναπτυξιακής πορείας της χώρας.

Η διαδικασία επενδύσεων των επιχειρήσεων είναι απαραίτητο να τονωθεί, καθώς ο ιδιωτικός τομέας έχει πλέον αναλάβει τον κυρίαρχο λόγο στην αναπτυξιακή διαδικασία, αλλά και η ενεργός συμμετοχή επιχειρηματιών που αναλαμβάνουν κινδύνους και συντονίζουν αποτελεσματικά τους υπολοίπους συντελεστές της παραγωγής είναι προφανώς καθοριστικής σημασίας.

Η καινοτομική, συντονιστική και εξισορροπητική λειτουργία του επιχειρηματία έχει αποδειχθεί ότι μπορεί να επινοήσει επιτυχημένους τρόπους υποκατάστασης σπανίων παραγωγικών πόρων και έχει αντιμετωπίσει προβλήματα έλλειψης ειδικευμένων παραγωγικών συντελεστών. Ο συντελεστής «επιχειρηματικότητα» μπορεί να δώσει λύση εάν η ποσότητα και η ποιότητα κάποιων από τους συντελεστές της παραγωγής δεν είναι επαρκείς. Επίσης, σε περίπτωση έλλειψης του εργατικού δυναμικού, μπορούν να εισαχθούν και να χρησιμοποιηθούν από τους επιχειρηματίες μέθοδοι εξοικονόμησης εργασίας. Όπου επιχειρήθηκε η υποκατάσταση της επιχειρηματικότητας με άλλους συντελεστές της παραγωγής, π.χ. στις σοσιαλιστικές χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης για πολλές δεκαετίες, αλλά και αλλού, δεν απέδωσε τα αναμενόμενα.

Σήμερα η επιχειρηματικότητα στη χώρα μας θα πρέπει να ενισχυθεί και να βελτιωθεί, ώστε να μπορέσουν να ενισχυθούν οι πρωτοφανείς προκλήσεις για το σύνολο της ελληνικής οικονομίας. Επειδή όμως η ανάπτυξή της είναι και αυτή αποτέλεσμα συγκεκριμένων πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών διεργασιών, είναι απαραίτητο οι παράγοντες αυτοί να εντοπισθούν και να διερευνηθούν, προκειμένου να γίνουν αντιληπτές και κατανοητές βασικές οικονομικές δυναμικές που προδιαγράφουν την προσφορά της επιχειρηματικότητας σε μια οικονομία.

Για τους παραπάνω λόγους εκπονήθηκε η παρούσα μελέτη, στην οποία γίνεται προσπάθεια να θιγούν ορισμένες από τις πιο πάνω πτυχές της επιχειρηματικότητας, εστιάζοντας στην επιχειρηματικότητα που αφορά νέους επιχειρηματίες.

Την πρωτοβουλία για την έρευνα είχε ο διευθυντής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Οργάνωση και Διοίκηση Δημοσίων Υπηρεσιών, Δημοσίων Οργανισμών και Επιχειρήσεων», του Τμήματος Οικονομικής Επιστήμης Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, *καθηγητής κ. Αιαργκόβας Παναγιώτης*.

Στην πρόσκληση για υποστήριξη της προσπάθειας ανταποκρίθηκαν με προθυμία αρκετοί φορείς της Περιφέρειας Πελοποννήσου, προς τους οποίους εκφράζω τις πιο θερμές και ειλικρινείς ευχαριστίες.

Ιδιαίτερα ευχαριστώ και το *Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας Πελοποννήσου κ. Αγγελόπουλο Νικόλαο*, του οποίου η στήριξη υπήρξε καθοριστική και ουσιαστική καθ' όλη τη διάρκεια διεξαγωγής των μαθημάτων του μεταπτυχιακού προγράμματος, αλλά και για την υποστήριξή του στις επαφές με τους φορείς της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Πολύτιμη υπήρξε η βοήθεια των προέδρων των Εμποροβιομηχανικών Επιμελητηρίων των Νομών της Περιφέρειας Πελοποννήσου (*κ. Κονοπισόπουλος*

Μιλτιάδης πρόεδρος του Επιμελητηρίου Αργολίδας, κ. Παυλός Δημήτριος πρόεδρος του Επιμελητηρίου Αρκαδίας, κ. Νανόπουλος Βασίλης πρόεδρος Επιμελητηρίου Κορινθίας, κ. Πανδής Κωνσταντίνος πρόεδρος Επιμελητηρίου Λακωνίας και κ. Καραμπάτος Γεώργιος πρόεδρος του Επιμελητηρίου Μεσσηνίας), οι οποίοι συνεργάστηκαν μαζί μας για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων της δειγματοληπτικής έρευνας που διενεργήθηκε για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης. Σημαντική υπήρξε και η συνεργασία με τον αναπληρωτή διευθυντή του Κέντρου Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης Πελοποννήσου (ΚΕΤΑ Πελοποννήσου) κ. Μιχαλόπουλο Μιχαήλ.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τους γονείς μου, γιατί χωρίς τη δική τους συμπαράσταση ίσως να μην αποφάσιζα να ξεκινήσω το ταξίδι των μεταπτυχιακών μου σπουδών, που τελευταίος του σταθμός είναι η παρούσα διπλωματική εργασία.

<i>Περιεχόμενα</i>	<i>Σελίδα</i>	5
Πρόλογος – Ευχαριστίες.....		2
Κατάλογος Πινάκων.....		7
Κατάλογος Διαγραμμάτων.....		9
Θέμα Εργασίας.....		11
Περίληψη.....		12
Περίληψη στα Αγγλικά.....		13
1. Γενικά Χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Πελοποννήσου.....		14
2. Δημογραφικά Χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Πελοποννήσου		16
3. Μακροοικονομικά Στοιχεία της Περιφέρειας Πελοποννήσου.....		23
4. Εκπαίδευση.....		37
5. Ανεργία στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.....		39
6. Απασχόληση κατά τομέα.....		46
7. Διάρθρωση της Επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου		
Συνολικός αριθμός επιχειρήσεων την περίοδο 1999-2007.....		49
8. Ανάλυση του αριθμού των επιχειρήσεων την περίοδο 1999-2007 σε επίπεδο		
Νομών		
Α. Νομός Αργολίδας.....		53
Β. Νομός Αρκαδίας.....		55
Γ. Νομός Κορινθίας.....		57
Δ. Νομός Λακωνίας.....		60
Ε. Νομός Μεσσηνίας.....		62
9. Ιδρύσεις Νέων Επιχειρήσεων.....		65
10. Νεανική Επιχειρηματικότητα.....		67
11. Γενικά Στοιχεία των Επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου.....		70

12. Εσωτερικό Περιβάλλον των Επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου...	73
13. Ανάλυση του Ανθρώπινου Δυναμικού της Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	78
14. Αποτύπωση του Επιχειρηματικού Κλίματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου..	82
15. Αντιλήψεις αναφορικά με τη Νεανική Επιχειρηματικότητα.....	87
16. Χρηματοδοτικά Μέσα Στήριξης της Νεανικής Επιχειρηματικότητας.....	89
Ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος 3299/2004.....	89
Οι δράσεις του Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα».....	90
Η χρηματοδότηση νέων ελεύθερων επαγγελματιών από τον ΟΑΕΔ.....	92
Το πρόγραμμα Δικτυωθείτε.....	92
Τραπεζικός Δανεισμός.....	93
Εταιρείες Επιχειρηματικού Κεφαλαίου (venture capital).....	94
Χρηματοδοτική Μίσθωση (Leasing).....	95
17. Πρωτοβουλίες και Συνεργασίες των Επιμελητηρίων της Περιφέρειας προς ενίσχυση της Νεανικής Επιχειρηματικότητας.....	97
18. Προτάσεις για την Ενίσχυση της Νεανικής Επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.....	98
19. Βιβλιογραφία.....	106
20. Παράρτημα.....	108

Κατάλογοι Πινάκων - Διαγραμμάτων

A. Κατάλογος Πινάκων.....	Σελίδα 7
Πίνακας 1, Πληθυσμός Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	16
Πίνακας 2, Ρυθμός μεταβολής πληθυσμού Περιφέρειας Πελοποννήσου και Νομών αυτής, 1991- 2001.....	17
Πίνακας 3, Αστικός – Αγροτικός πληθυσμός στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και του Νομούς αυτής, 2001.....	18
Πίνακας 4, Πυκνότητα του Πληθυσμού της Περιφέρειας Πελοποννήσου 1995-99... 18	
Πίνακας 5, Ρυθμός μεταβολής πληθυσμού Περιφερειών της Ελλάδας, 1991-2001... 20	
Πίνακας 6, Φυσική αύξηση πληθυσμού ανά 1000 κατοίκους Περιφέρειας Πελοποννήσου και Νομών αυτής, 2003-2005.....	21
Πίνακας 7, Ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, Δ΄ Τρίμηνο 2005.....	22
Πίνακας 8, ΑΕΠ ανά κάτοικο ως % μ.ό. της χώρας.....	23
Πίνακας 9, Διαχρονική σύγκριση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ της Περιφέρειας Πελοποννήσου με το αντίστοιχο της χώρας και της ΕΕ 15 και ΕΕ 25.....	25
Πίνακας 10, Διαχρονική Δείκτες Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	27
Πίνακας 11, Διάρθρωση της ΑΠΑ κατά τομέα παραγωγής, 2003.....	28
Πίνακας 12, Μαθητές ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, 2004.....	38
Πίνακας 13, Δείκτες αγοράς εργασίας και απασχόλησης (μ.ό. 2003-05).....	40
Πίνακας 14, Χρόνος παραμονής στην ανεργία κατά ηλικίες, Περιφέρεια Πελοποννήσου, Δ΄ Τρίμηνο 2005.....	42
Πίνακας 15, Απασχολούμενοι κατά τομέα, 2005.....	47
Πίνακας 16, Συνολικός αριθμός επιχειρήσεων ανά νομό στην Περιφέρεια Πελοποννήσου την περίοδο 1999-2007.....	50

Πίνακας 17, Μεταβολή των ιδρύσεων και παύσεων των επιχειρήσεων ανά κλάδο δραστηριότητας στο Ν. Αργολίδας, 1999-2007.....	54
Πίνακας 18, Μεταβολή των ιδρύσεων και παύσεων των επιχειρήσεων ανά κλάδο δραστηριότητας στο Ν. Αρκαδίας, 1999-2007.....	56
Πίνακας 19, Μεταβολή των ιδρύσεων και παύσεων των επιχειρήσεων ανά κλάδο δραστηριότητας στο Ν. Κορινθίας, 1999-2007.....	59
Πίνακας 20, Μεταβολή των ιδρύσεων και παύσεων των επιχειρήσεων ανά κλάδο δραστηριότητας στο Ν. Λακωνίας, 1999-2007.....	61
Πίνακας 21, Μεταβολή των ιδρύσεων και παύσεων των επιχειρήσεων ανά κλάδο δραστηριότητας στο Ν. Μεσσηνίας, 1999-2007.....	63
Πίνακας 22, Κατανομή ιδρύσεων νέων επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου κατά νομό.....	66
Πίνακας 23, Κατανομή ιδρύσεων νέων επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου κατά τομέα δραστηριότητας.....	66
Πίνακας 24, Κατανομή του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού ηλικίας 10-39 ετών με βάση τη θέση στο επάγγελμα.....	67
Πίνακας 25, Συμμετοχή των νέων στον οικονομικώς ενεργό πληθυσμό.....	68
Πίνακας 26, Κατανομή των νέων σε ηλικία επιχειρηματιών κατά φύλο.....	69
Πίνακας 27, Κατανομή των νέων σε ηλικία επιχειρηματιών κατά ομάδες ηλικιών...	69

B. Κατάλογος Διαγραμμάτων.....Σελίδα 9

Διάγραμμα 1, Διαχρονική εξέλιξη πυκνότητας πληθυσμού Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	19
Διάγραμμα 2, Διαχρονική σύγκριση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ της Περιφέρειας Πελοποννήσου με το αντίστοιχο της χώρας και της ΕΕ 15 και ΕΕ 25...25	25
Διάγραμμα 3, Περιφερειακή κατανομή κ.κ. ΑΕΠ σε ΜΑΔ, 2003.....	26
Διάγραμμα 4, Ποσοστό συμμετοχής κατά επίπεδο εκπαίδευσης της Περιφέρειας Πελοποννήσου, 2001.....	43
Διάγραμμα 5, Ποσοστό απασχόλησης κατά επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, 2001.....	44
Διάγραμμα 6, Ποσοστό ανεργίας κατά επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, 2001.....	44
Διάγραμμα 7, Ποσοστό μη εργατικού δυναμικού κατά επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.....	45
Διάγραμμα 8, Αριθμός επιχειρήσεων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου ανά νομό την περίοδο 1999-2007.....	50
<u><i>Αποτελέσματα δειγματοληπτικής έρευνας</i></u>	
Διάγραμμα 9, Επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου κατά νομική μορφή....	70
Διάγραμμα 10, Τομέας Δραστηριοτήτων των Επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	71
Διάγραμμα 11, Έτος ίδρυσης επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	71
Διάγραμμα 12, Επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου κατά αριθμό απασχολούμενων.....	72
Διάγραμμα 13, Χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	73

Διάγραμμα 14, Χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου κατά τμήματα.....	74
Διάγραμμα 15, Πρόσβαση στο διαδίκτυο στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	74
Διάγραμμα 16, Χρήση των υπηρεσιών του διαδικτύου στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	75
Διάγραμμα 17, Είδος τηλεπικοινωνιακής σύνδεσης στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	75
Διάγραμμα 18, Ζήτηση ενίσχυσης από φορέα πριν την έναρξη της επιχείρησης.....	76
Διάγραμμα 19, Υποβολή πρότασης εκσυγχρονισμού.....	77
Διάγραμμα 20, Ηλικιακή κατανομή του προσωπικού των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	78
Διάγραμμα 21, Δομή προσωπικού επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	79
Διάγραμμα 22, Κενές θέσεις εργασίας στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	79
Διάγραμμα 23, Πρόβλεψη μεταβολής προσωπικού των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου κατά την προσεχή τριετία.....	80
Διάγραμμα 24, Πορεία προηγούμενου έτους επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	82
Διάγραμμα 25, Πρόβλεψη προοπτικής του κλάδου της επιχείρησης.....	83
Διάγραμμα 26, Πρόβλεψη τάσης του κλάδου της επιχείρησης το τρέχον έτος.....	84
Διάγραμμα 27, Πρόβλεψη τάσης της επιχείρησης το τρέχον έτος.....	85
Διάγραμμα 28, Σχέδια της επιχείρησης τους επόμενους 12 μήνες.....	86

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

*Νεανική επιχειρηματικότητα. Η υφιστάμενη κατάσταση στην
Περιφέρεια Πελοποννήσου.*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία στοχεύει στην μελέτη και καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης της Νεανικής Επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Στο πρώτο μέρος θα επιχειρηθεί η καταγραφή τόσο των δημογραφικών, όσο και μακροοικονομικών στοιχείων της Περιφέρειας, η οποία θα περιλαμβάνει την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης, την αξιολόγηση των υφιστάμενων πόρων, καθώς και την καταγραφή των τρεχουσών χαρακτηριστικών των υπάρχουσών επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Στη συνέχεια θα επιχειρηθεί η ανάλυση του επιπέδου της εκπαίδευσης των πολιτών της Περιφέρειας (αριθμός μαθητών δευτεροβάθμιας, τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, κλπ).

Θα ακολουθήσει η ανάλυση των ποιοτικών χαρακτηριστικών των Νέων Επιχειρηματιών της Περιφέρειας Πελοποννήσου μέσα από τα αποτελέσματα πρωτογενούς έρευνας που θα προκύψει από τη συμπλήρωση ερωτηματολογίων από Νέους Επιχειρηματίες της Περιφέρειας. Σκοπός της δειγματοληπτικής αυτής έρευνας είναι να καταγραφούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (καταγωγή, μόρφωση, ηλικία κλπ) των Νέων Επιχειρηματιών της Περιφέρειας Πελοποννήσου, τα οικονομικά τους χαρακτηριστικά (προσωπικό, κύκλος εργασιών, μέγεθος αγοράς, περιθώριο κέρδους, μορφή χρηματοδότησης κλπ), η εξέλιξη των μεγεθών αυτών, καθώς και προβλέψεις για τις μελλοντικές τάσεις.

Τέλος, θα επιχειρηθεί να γίνουν προτάσεις για τη βελτίωση της Νεανικής Επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, καθορίζοντας τους στόχους και τους άξονες προτεραιότητας.

ABSTRACT

The work aims to study and record the current situation of youth entrepreneurship in the Region of Peloponnese.

In the first part, it will be attempted to record both the demographic and macroeconomic data in the region, which will include the recording of the current situation, the assessment of existing resources, as well as the recording of the current characteristics of existing firms in the Region of Peloponnese.

Subsequent to this will follow an analysis of the level of education of the citizens of the region (number of students of secondary, tertiary education etc).

Thereafter, an analysis of qualitative characteristics of young entrepreneurs of the region of Peloponnese will follow, through primary research results arising from the completion of questionnaires by young entrepreneurs in the region. The purpose of this sample survey will be to identify the characteristics (origin, education, age etc) of youth entrepreneurs of the region of Peloponnese, their economic characteristics (staff, turnover, market size, profit margin, financing etc), the evolution of these figures and projections of future trends.

Finally, it will be attempted to make proposals for the improvement of youth entrepreneurship in the region of Peloponnese, establishing goals and priorities.

1. Γενικά Χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Πελοποννήσου

Η διοικητική Περιφέρεια Πελοποννήσου αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος της γεωγραφικής ενότητας της Πελοποννήσου, καταλαμβάνοντας το νότιο τμήμα της Ηπειρωτικής Ελλάδας. Είναι μία από τις δεκατρείς περιφέρειες της χώρας, όπως αυτές θεσπίστηκαν με το Ν. 1622/88 (ΦΕΚ 92/Α/88), αποτελούμενη από τους Νομούς Αργολίδας, Αρκαδίας, Κορινθίας, Λακωνίας και Μεσσηνίας. Έδρα της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι η Τρίπολη, πρωτεύουσα του Νομού Αρκαδίας.

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου συνορεύει στο βορειοανατολικό της τμήμα με την Περιφέρεια Αττικής, στην οποία συγκεντρώνεται μεγάλο μέρος του πληθυσμού και η οποία αποτελεί το κέντρο της πολιτικής, διοικητικής και οικονομικής ζωής της χώρας.

Μετά τη νέα διοικητική διαίρεση (Ν. 2539/97), η Περιφέρεια Πελοποννήσου αποτελείται από 107 ΟΤΑ Α' βαθμού, 14 δήμοι και 2 κοινότητες στο Νομό Αργολίδας, 22 δήμοι και 1 κοινότητα στο Νομό Αρκαδίας, 13 δήμοι και 2 κοινότητες στο Νομό Κορινθίας, 22 δήμοι στο Νομό Λακωνίας και 29 δήμοι και 2 κοινότητες στο Νομό Μεσσηνίας. Όλοι οι νομοί έχουν πρόσβαση στη θάλασσα σε μεγάλο μήκος των συνόρων τους, εκτός από το Νομό Αρκαδίας, του οποίου ένα μικρό μέρος είναι παραθαλάσσιο.

Η συνολική έκταση της Περιφέρειας Πελοποννήσου ανέρχεται σε 15.490 τετ. χλμ. εκ των οποίων 2.154 τετ. χλμ. καταλαμβάνει ο Νομός Αργολίδας, 4.419 ο Νομός Αρκαδίας, 2.290 τετ. χλμ. ο Νομός Κορινθίας, 3.636 τετ. χλμ. ο Νομός Λακωνίας και 2.991 τετ. χλμ. ο Νομός Μεσσηνίας. Η έκταση της Περιφέρειας Πελοποννήσου καλύπτει το 11,7% της συνολικής έκτασης της χώρας.

Το ανάγλυφο της Περιφέρειας παρουσιάζει έντονες αντιθέσεις. Ο κεντρικός της όγκος είναι γενικά ορεινός, ενώ στις παραθαλάσσιες περιοχές σχηματίζονται αρκετές πεδιάδες. Καλύπτεται από ένα συμπαγές ορεινό συγκρότημα που είναι συνέχεια των ορεινών όγκων της Στερεάς Ελλάδας, απλώνεται στο εσωτερικό της, και διαμορφώνει το ανάγλυφο στο οποίο υψώνονται οι ορεινοί όγκοι της Ζήριας (2.374 μ) στα βόρεια, του Μαινάλου (1.980 μ) στο κέντρο και του Ταυγέτου (2.404 μ) και του Πάρωνα (1.935 μ) στα νότια. Μικρότερα όρη είναι ο Ολίγυρτος (1.939 μ), το όρος Τραχύ (1.808 μ), το Αρτεμίσιο (1.771 μ) και το Λύρκειο (1.755 μ).

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι στο μεγαλύτερο μέρος της ορεινή. Το μισό περίπου της συνολικής έκτασής της χαρακτηρίζεται ως ορεινή, το 30% ως ημιορεινή

και το υπόλοιπο 20% περιλαμβάνει πεδινές εκτάσεις. Αναλογικά χαρακτηρίζεται περισσότερο ορεινή από το σύνολο της χώρας για την οποία τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 42% ορεινή, 29% ημιορεινή και 29% πεδινή. Οι περισσότερο ορεινοί νομοί είναι οι νομοί Αρκαδίας, Κορινθίας και Αργολίδας. Ο νομός Λακωνίας είναι περισσότερο ημιορεινός, ενώ ο νομός Μεσσηνίας είναι ο περισσότερο πεδινός νομός (34% πεδινών εκτάσεων). Από τις εκτάσεις της Περιφέρειας, το 45% είναι βοσκότοποι, γεγονός που φανερώνει την σημασία της κτηνοτροφίας για την Περιφέρεια, το 29% είναι καλλιεργήσιμες εκτάσεις, ενώ ποσοστό 19% καλύπτεται από δάσος.

Στην Περιφέρεια απλώνονται, αν και λίγες, μερικές από τις εύφορες περιοχές της χώρας, όπως οι κάμποι της Αργολίδας και της Κορινθίας. Στο κεντρικό τμήμα της, κάτω από το Μαίναλο, απλώνεται το μεγάλο οροπέδιο της Τρίπολης ή Αρκαδικό και νότια το οροπέδιο της Ασέας. Στο δυτικό τμήμα, μεταξύ των ορέων της Ανδρίτσαινας και της Δημητσάνας, σχηματίζεται η λεκάνη της Μεγαλόπολης, ενώ νοτιότερα, μεταξύ Ταυγέτου και Πάρνωνα, σχηματίζεται η λεκάνη που καταλήγει στην πεδιάδα του Έλους στο μυχό του Λακωνικού κόλπου. Δυτικότερα, μεταξύ του Ταυγέτου και των ορέων της Κυπαρισσίας, σχηματίζεται η Μεσσηνιακή λεκάνη.

Από τα ακρωτήρια που υπάρχουν στην περιοχή, τα κυριότερα είναι το Σκυλαίο (Αργολική Χερσόνησος) στην ανατολική πλευρά του Νομού Αργολίδας, τα ακρωτήρια Μαλέας (χερσόνησος της Επιδαύρου Λιμηράς ή Έλους) και Ταίναρο (χερσόνησο του Ταυγέτου ή Μάνης) στα νότια του Νομού Λακωνίας και Ακρίτας (Μεσσηνιακή χερσόνησος) στα νότια του Νομού Μεσσηνίας.

Από τα ποτάμια της Περιφέρειας, το μεγαλύτερο είναι ο Ευρώτας (90 χλμ) στο Νομό Λακωνίας, ο οποίος πηγάζει από τα αρκαδικά όρη και στην πορεία του προς τον Λακωνικό κόλπο δέχεται τα νερά των παραποτάμων του Πάρνωνα και του Ταυγέτου. Άλλοι μικρότεροι ποταμοί είναι ο Αροάνιος (57 χλμ) στο Νομό Αρκαδίας, ο Πάμισος (43 χλμ) στο Νομό Μεσσηνίας και ο Ίναχος (40 χλμ) στο Νομό Αργολίδας. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι περισσότεροι και μεγαλύτεροι ποταμοί βρίσκονται στα δυτικά και νότια τμήματα της Περιφέρειας, γεγονός που οφείλεται τόσο στην εδαφική διαμόρφωση, όσο και στις βροχοπτώσεις των περιοχών αυτών.

Αξίζει να αναφερθεί ότι η Πελοπόννησος διαθέτει σπάνιο φυσικό και πολιτιστικό πλούτο, ναούς, κάστρα, αρχαία θέατρα και βυζαντινά μνημεία παγκόσμιας αξίας και προβολής.

2. Δημογραφικά Χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Πελοποννήσου

Η πληθυσμιακή εξέλιξη στην Περιφέρεια από το 1960 μέχρι και σήμερα, χαρακτηρίζεται από αρνητική μεταβολή. Ο πληθυσμός της Περιφέρειας μειώθηκε στο διάστημα 1961-2001 κατά 5,29%, ενώ στη χώρα κατά την ίδια περίοδο παρατηρήθηκε αύξηση, η οποία έφθασε το 30,4%.

Η Περιφέρεια υπέστη έντονα πληθυσμιακά πλήγματα λόγω της μετανάστευσης που έλαβε χώρα κατά την δεκαετία του '60, ενώ κατά τη δεκαετία του '70 ο πληθυσμός εξακολούθησε να μειώνεται, αλλά με σημαντικά χαμηλότερους ρυθμούς. Τάσεις ανάκαμψης αρχίζουν να διαφαίνονται από τη δεκαετία του '80 και μετά, χωρίς όμως να κατορθώσει ο πληθυσμός να φθάσει στα επίπεδα του 1961 (Χρ. Αραμπατζή – Καρρά & Συνεργάτες «Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Πελοποννήσου», Αθήνα 1998).

Σύμφωνα με την Εθνική Απογραφή του 2001, ο πληθυσμός της Περιφέρειας Πελοποννήσου ανέρχεται σε **638.942 άτομα**.

Πίνακας 1: Πληθυσμός Περιφέρειας Πελοποννήσου

Χωρική / Διοικητική Ενότητα	Πληθυσμός 1991	Κατανομή Πληθυσμού			Πληθυσμός 2001	Κατανομή Πληθυσμού	
		Αστικός	Ημιαστικός	Αγροτικός		Αστικός	Αγροτικός
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	97.461	34.186	12.653	50.797	105.770	53.405	52.365
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	105.257	22.463	11.446	71.400	102.035	36.628	65.407
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	141.682	27.412	49.414	64.997	154.624	88.292	66.332
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	95.616	15.531	15.713	64.452	99.637	31.827	67.810
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	166.790	47.641	26.705	92.618	176.876	84.559	92.317
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	606.806	147.233	115.931	344.264	638.942	294.680	344.262
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10.259.000	6.036.660	1.312.774	2.910.466	10.964.020	7.980.414	2.983.606

Πηγή: ΕΣΥΕ (Απογραφές 1991, 2001), Στοιχεία ΕΣΥΕ 2006

Στον παραπάνω πίνακα καταγράφεται αύξηση του συνολικού πληθυσμού κατά τη δεκαετία 1991-2001 για το σύνολο των νομών της Περιφέρειας, πλην του Νομού Αρκαδίας, ο οποίος παρουσιάζει μείωση κατά 3.274 άτομα.

Πιο συγκεκριμένα, ο ρυθμός μεταβολής του πληθυσμού της Περιφέρειας Πελοποννήσου και των νομών αυτής παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 2

Ρυθμός μεταβολής πληθυσμού Περιφέρειας Πελοποννήσου και Νομών αυτής, 1991- 2001

Νομός	Ρυθμός Μεταβολής Πληθυσμού	Θέση στην Περιφέρεια
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	8,3%	2
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	-3,1%	5
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	9,0%	1
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4,1%	4
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5,9%	3

Πηγή: Απογραφές ΕΣΥΕ, 1991 και 2001

Από τα παραπάνω προκύπτει παράλληλα μια διαφορετική εικόνα μεταξύ των Νομών της Περιφέρειας Πελοποννήσου όσον αφορά το ρυθμό μεταβολής του πληθυσμού κατά τη δεκαετία 1991-2001, με δυναμικότερους τους Νομούς Κορινθίας και Αργολίδας, οι οποίοι διατηρούν ρυθμό αύξησης υψηλότερο από το μέσο όρο της Περιφέρειας, αλλά και της χώρας, επιβεβαιώνοντας τον αναπτυξιακό δυναμισμό τους. Ο Νομός Μεσσηνίας εμφανίζει ρυθμό μεταβολής μεταξύ των δύο τελευταίων αριθμών, ο Νομός Λακωνίας χαμηλότερο αυτών, παραμένοντας όμως κοντά στο μέσο όρο της Περιφέρειας, ενώ ο Νομός Αρκαδίας παρουσιάζει σοβαρό πρόβλημα πληθυσμιακής αποδυνάμωσης.

Ο αστικός πληθυσμός ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας Πελοποννήσου εμφανίζει διαχρονική αύξηση έναντι του αγροτικού που μειώνεται. Το 1991, αποτελούσε το 43% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας, ενώ το 2001 ποσοστό 46,12%. Παραμένει πάντως σημαντικά χαμηλότερος του αντίστοιχου εθνικού, που αποτελεί το 72,79% του συνολικού πληθυσμού της χώρας για τον αστικό και 27,21% για τον αγροτικό πληθυσμό (Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφές 1991 και 2001). Η αναλογία αστικού / αγροτικού πληθυσμού διαφοροποιείται επίσης από Νομό σε Νομό της Περιφέρειας, όπως απεικονίζεται στον παρακάτω πίνακα. Στους Νομούς Κορινθίας και Αργολίδας υπερτερεί ο αστικός πληθυσμός, ενώ στους υπόλοιπους εμφανίζεται η αντίθετη εικόνα.

Οι πολύ μεγάλες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις σε συγκεκριμένες περιοχές λείπουν από την Περιφέρεια Πελοποννήσου, με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν πολύ μεγάλα αστικά κέντρα. Μεγαλύτερη πόλη της Περιφέρειας είναι η Καλαμάτα με

57.620 κατοίκους, ενώ ακολουθούν η Κόρινθος με 36.555 κατοίκους, το Άργος με 29.228 κατοίκους, η Τρίπολη (28.976 κάτ.), η Σπάρτη (18.184 κάτ.), το Νάυπλιο (16.885 κάτ.) και το Λουτράκι (16.520 κάτ.) (Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001). Μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1980 και ιδιαίτερα μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1990 εμφανίζονται έντονες εσωτερικές μετακινήσεις από τις ορεινές και ημιορεινές περιοχές της Περιφέρειας προς τα αστικά και ημιαστικά της κέντρα (Πηγή: Αναθεωρημένο ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000 – 2006).

Πίνακας 3

Αστικός – Αγροτικός πληθυσμός στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και τους Νομούς αυτής, 2001

Νομός	Αστικός πληθυσμός	Αγροτικός πληθυσμός
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	50,5%	49,5%
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	35,9%	64,1%
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	57,1%	42,9%
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	31,9%	68,1%
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	47,8%	52,2%
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	46,12%	53,88%

Πηγή: All Media, Νομοί, Έκδοση 2005

Όσον αφορά την πληθυσμιακή πυκνότητα το 2001 αυτή διαμορφώνεται σε 41,25 κατ/τ.χλμ. (ελαφρά υψηλότερη σε σχέση με το 1991 που ήταν 39,2 κατ/τ.χλμ.), έναντι 83,08 και 77,75 που είναι τα αντίστοιχα μεγέθη σε επίπεδο χώρας.

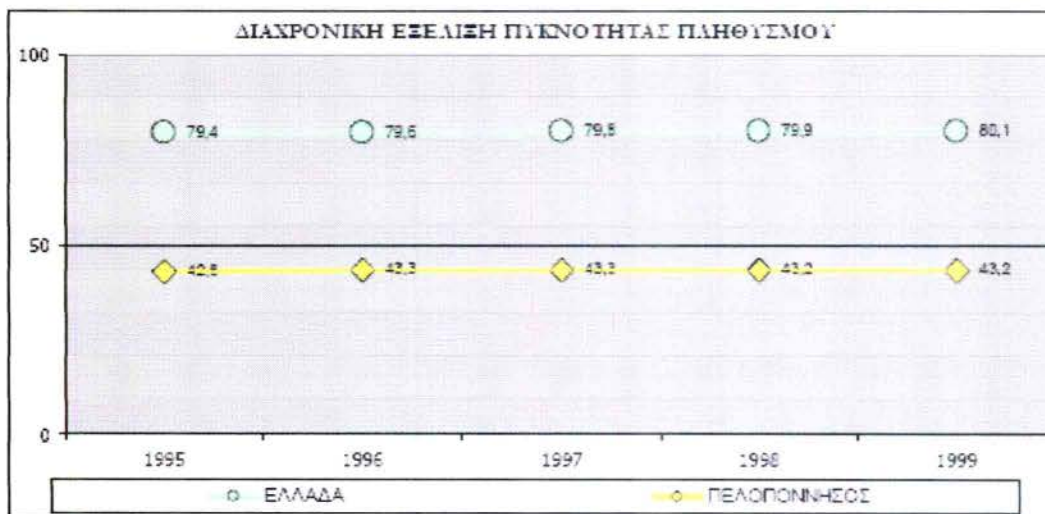
Κατά την διάρκεια της χρονικής περιόδου 1995-1999, παρατηρείται συνολική αύξηση στο δείκτη της Πελοποννήσου κατά 0,4% ενώ στο δείκτη της Ελλάδας αύξηση κατά 0,7%, όπως φαίνεται στον πίνακα και στο διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 4

Πυκνότητα του Πληθυσμού της Περιφέρειας Πελοποννήσου 1995-1999

ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΝΑ ΤΕΤΡΑΓΩΝΙΚΟ ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΟ				
	1995	1996	1997	1998	1999
ΕΛΛΑΔΑ	79,4	79,6	79,8	79,9	80,1
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	42,8	43,3	43,3	43,2	43,2
EUROSTAT (NEW CRONOS 2002)					

Διάγραμμα 1
Διαχρονική Εξέλιξη Πυκνότητας Πληθυσμού Περιφέρειας Πελοποννήσου



Πηγή : Eurostat, New Cronos 2002

Για το έτος 2001 η πυκνότητα του πληθυσμού παρουσιάζεται υψηλή στους νομούς Κορινθίας (67,7 κατ/τ.χλμ.) και Μεσσηνίας (59,2 κατ/τ.χλμ.). Αντίθετα είναι πολύ χαμηλή στους νομούς Αρκαδίας (23,1 κατ/τ.χλμ.) και Λακωνίας (27,4 κατ/τ.χλμ.). Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει τον αραιοκατοικημένο και “αγροτικό” χαρακτήρα της Περιφέρειας, που αποτελεί μια βασική διαρθρωτική της αδυναμία. (Πηγή : ΠΕΠ ΔΕΠΠΝ 2007-2013).

Στον Πίνακα 4 απεικονίζεται η σύγκριση του ρυθμού μεταβολής του πληθυσμού της Περιφέρειας Πελοποννήσου με αυτούς των άλλων Περιφερειών της χώρας. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου κατατάσσεται 7^η σε σύνολο 13 Περιφερειών. Αξίζει να σημειωθεί ότι αντίστοιχα κατά τη δεκαετία 1981-1991, η Περιφέρεια Πελοποννήσου βρισκόταν στην 8^η θέση, με ποσοστό 5,3% , το οποίο ταυτιζόταν με το αντίστοιχο εθνικό.

Πίνακας 5

Ρυθμός μεταβολής πληθυσμού Περιφερειών της Ελλάδας, 1991- 2001

Περιφέρεια	Ρυθμός μεταβολής πληθυσμού	Θέση στο σύνολο της χώρας
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ – ΘΡΑΚΗΣ	7,1%	5
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	9,6%	4
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2,9%	12
ΗΠΕΙΡΟΥ	4,1%	9
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	2,6%	13
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	9,9%	3
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4,6%	8
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	3,9%	10
ΑΤΤΙΚΗΣ	6,8%	6
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5,2%	7
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	3,4%	11
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	17,6%	1
ΚΡΗΤΗΣ	11,3%	2
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	6,9%	-

Πηγή: ΠΑΕΠ, Επετηρίδα Αγοράς Εργασίας – Περιφέρειες και Νομοί, 2004

Για την αποτελεσματική ανάλυση της δημογραφικής δυναμικής μιας περιοχής, σημείο αναφοράς αποτελεί πάντοτε η εξέταση του δείκτη που φανερώνει το ρυθμό φυσικής αύξησης του πληθυσμού ανά 1000 κατοίκους. Με βάση λοιπόν αυτόν τον δείκτη εμφανίζεται μια σημαντικά αρνητικότερη εικόνα για την Περιφέρεια Πελοποννήσου απ' αυτήν που καταγράφηκε αμέσως πιο πάνω. Συγκεκριμένα, η εξεταζόμενη Περιφέρεια κατατάσσεται για τα έτη 2003, 2004 και 2005 στην προτελευταία, 12^η θέση, όσον αφορά το ρυθμό φυσικής αύξησης του πληθυσμού ανά 1000 κατοίκους, με ρυθμό -3,43 % για το έτος 2003, -3,07% για το έτος 2004 και -2,69% για το έτος 2005. Μάλιστα, αρνητικό δείκτη εμφανίζει το σύνολο των Νομών της περιφέρειας. Πιο συγκεκριμένα ο Νομός Αργολίδας παρουσιάζει την καλύτερη εικόνα, ενώ ο Νομός Αρκαδίας την χειρότερη, καταγράφοντας τα ανησυχητικά ποσοστά -7,1% για το έτος 2003 και -5,7% και -5,6% για τα έτη 2004 και 2005 αντίστοιχα. Λαμβάνοντας υπόψη τα τελευταία αυτά στοιχεία, καθώς επίσης και τα παραπάνω, αναφορικά, με το ρυθμό μεταβολής του πραγματικού πληθυσμού, επιβεβαιώνονται τα προαναφερθέντα περί ύπαρξης ενδοπεριφερειακής

ανομοιογένειας σε δημογραφικό επίπεδο που καταγράφεται ως μία βασική αδυναμία της Περιφέρειας.

Πίνακας 6

Φυσική αύξηση πληθυσμού ανά 1000 κατοίκους Περιφέρειας Πελοποννήσου και Νομών αυτής, έτος 2003-2005

Νομός	Ρυθμός μεταβολής πληθυσμού		
	2003	2004	2005
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	-0,7%	-1,3%	-1,0%
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	-7,1%	-5,7%	-5,6%
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	-1,5%	-1,6%	-0,6%
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	-4,4%	-3,2%	-3,0%
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	-4,4%	-3,9%	-3,9%
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	-3,43%	-3,07%	-2,69%

Πηγή: All Media, Νομοί, Έκδοση 2007

Από την άλλη πλευρά, η ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού της Περιφέρειας Πελοποννήσου απεικονίζεται στον πίνακα 6, όπου παρουσιάζεται το ποσοστιαίο βάρος κάθε ηλικιακής ομάδας στο σύνολο του πληθυσμού της Περιφέρειας.

Ο δείκτης γήρανσης του πληθυσμού της Περιφέρειας μεταβάλλεται αρνητικά και διαμορφώνεται στο 1,40 το 2001 (Απογραφή πληθυσμού 2001), έναντι 0,98 το 1991 (Απογραφή πληθυσμού 1991), υπογραμμίζοντας τη δυσμενέστερη δημογραφική σύνθεση της Περιφέρειας σε σχέση με τη χώρα, της οποίας ο δείκτης διαμορφώνεται στο 1,10 για το 2001 και στο 0,71 για το 1991. Με βάση πληθυσμιακά στοιχεία της Eurostat, ο δείκτης γήρανσης στην Ε.Ε. των 15 διαμορφώνεται στο 0,94, ενώ στα 10 νέα κράτη μέλη είναι 0,70, φανερώνοντας τον πληθυσμιακό δυναμισμό τους.

Τέλος, η εικόνα του δείκτη γήρανσης του πληθυσμού διαφοροποιείται από Νομό σε Νομό της Περιφέρειας, με τους Νομούς Αργολίδας και Κορινθίας να εμφανίζουν την καλύτερη εικόνα και το Νομό Λακωνίας την χειρότερη (1,74), αποκαλύπτοντας και στο σημείο αυτό την ύπαρξη ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων. (Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001).

Πίνακας 7

Ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, Δ΄ Τρίμηνο 2005

Ηλικία	Πληθυσμός	Ποσοστό
15-19	33.090	6,5%
20-24	27.897	5,5%
25-29	34.643	6,8%
30-44	132.673	26,2%
45-64	141.530	28 %
65+	136.483	27 %
ΣΥΝΟΛΟ	506.317	100%

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα εργατικού δυναμικού, Δ΄ Τρίμηνο 2005

Τέλος, όσον αφορά την μελλοντική εξέλιξη του πληθυσμού στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, σύμφωνα με την Eurostat, ο πληθυσμός της Περιφέρειας Πελοποννήσου προβλέπεται να αυξηθεί από 599 χιλιάδες το 2006, στα 624 χιλιάδες άτομα το 2030 (Πηγή All Media, Νομοί, Έκδοση 2007).

3. Μακροοικονομικά Στοιχεία της Περιφέρειας

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), στην Ελλάδα, αλλά και σε κάθε Ελληνική Περιφέρεια για τα έτη 2000-2005. Όσον αφορά την ελληνική επικράτεια, η Περιφέρεια της Αττικής καταλαμβάνει την πρώτη θέση για το 2005, ενώ η Πελοπόννησος, κατά τη διάρκεια της εξαετίας 2000-2005, βρίσκεται σταθερά στην έκτη θέση.

Πίνακας 8

ΑΕΠ ανά κάτοικο ως % μ.ό. της χώρας

ΑΕΠ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ % ΜΕΣΟΥ ΟΡΟΥ ΧΩΡΑΣ									
		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2005 ευρώ	%ΕΕ25 2005
1	ΑΤΤΙΚΗΣ	128,0	128,0	131,0	133,0	133,0	133,0	27.389	111,8
2	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	123,0	123,0	118,0	120,0	120,0	119,4	24.581	100,3
3	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	107,0	110,0	105,0	104,0	101,0	102,3	21.052	85,9
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	20.587	84,0
4	ΚΡΗΤΗΣ	95,0	95,0	96,0	94,0	95,0	93,0	19.219	78,4
5	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	93,0	97,0	94,0	91,0	91,0	89,1	18.350	74,9
6	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	87,0	86,0	83,0	82,0	81,0	80,6	16.597	67,7
7	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	85,0	84,0	82,0	80,0	80,0	80,1	16.488	67,3
8	ΗΠΕΙΡΟΥ	78,0	79,0	77,0	76,0	80,0	78,5	16.169	66,0
9	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	75,0	77,0	77,0	79,0	78,0	78,2	16.109	65,7
10	ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	77,0	76,0	77,0	77,0	74,0	70,9	14.606	59,6

11	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	70,0	73,0	69,0	72,0	71,0	70,6	14.535	59,3
12	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	71,0	71,0	68,0	67,0	67,0	66,6	13.706	55,9
13	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	68,0	67,0	66,0	66,0	64,0	63,6	13.090	53,4

Πηγή : All Media, Νομοί 2007

Συγκεκριμένα για το έτος 2005, η Περιφέρεια Πελοποννήσου παρήγαγε κατά κεφαλή προϊόν 16,6 χιλ ευρώ και κατατάσσεται 6^η με βάση το κριτήριο αυτό με 81% του μέσου όρου της Ελλάδας. Η θέση της ως προς το κριτήριο αυτό υποχωρεί, δεδομένου ότι το 2000 της αναλογούσε 87%. Με το κατά κεφαλή προϊόν της Ελλάδας να αντιστοιχεί σε 84% του μέσου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 25 χωρών το 2005, σύμφωνα με τη Eurostat, της αναλογεί ΑΕΠ ανά κάτοικο ίσο με 68% του μέσου της ΕΕ-25.

Η μέση αποταμιευτική κατάθεση ανά κάτοικο στην Περιφέρεια φθάνει τις 9,5 χιλ ευρώ, 78% του μέσου όρου της χώρας. Με δηλωθέν εισόδημα 10,9 χιλ. ευρώ ανά φορολογούμενο το 2005 (άνοδος 1%, 79% του μέσου όρου της Ελλάδας), οι φορολογούμενοί της πλήρωσαν κατά μέσο όρο φόρο εισοδήματος 738 ευρώ, έναντι μέσου όρου χώρας 1.222 ευρώ. Στην περιφέρεια αναλογεί 5,3% των φορολογουμένων (+12% το 2005), 4,2% του δηλωθέντος εισοδήματος της χώρας (+13%) και 3,2% του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων (+25%) (Πηγή : All Media, Νομοί 2007).

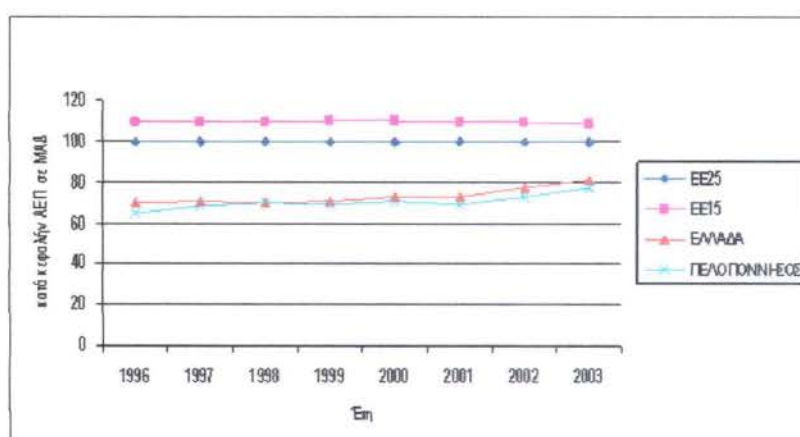
Σύμφωνα με το διάγραμμα Ι που παρουσιάζει τη διαχρονική εξέλιξη 1996-2003 του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ (Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης) της Περιφέρειας Πελοποννήσου, καθώς και τη σύγκρισή του με το αντίστοιχο της χώρας και της ΕΕ, παρατηρούμε ότι το ΑΕΠ της Περιφέρειας εξελίσσεται αυξητικά μετά το έτος 1995, με αύξηση του ποσοστού συμμετοχής του στο συνολικό ΑΕΠ της χώρας κατά 0,5 ποσοστιαίες μονάδες, δείχνοντας μεγαλύτερους ρυθμούς αύξησης από το αντίστοιχο μέγεθος σε επίπεδο χώρας. Παράλληλα το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Πελοποννήσου αυξάνεται με πολύ εντονότερους ρυθμούς από το αντίστοιχο της χώρας, με δεδομένους τους χαμηλότερους ρυθμούς αύξησης του πληθυσμού στην Περιφέρεια, με αποτέλεσμα, κατά την τριετία 1998-2000 να πλησιάσει στο 100% του αντίστοιχου της χώρας, ενώ παρουσιάζει κάποιες αρνητικές αποκλίσεις κατά την

τριετία 2001-2003. Παρ' όλα αυτά, ενώ μειώνεται η διαφορά του κατά κεφαλήν ΑΕΠ με την Ε.Ε., μέχρι και το έτος 2002 παραμένει κάτω του 75% του μέσου όρου της Ε.Ε. των 25, με αύξηση στο 77,5% κατά το έτος 2003. Φυσικά παραμένει αρκετά χαμηλότερο του 75% του αντίστοιχου μεγέθους της Ε.Ε. των 15. Η εξέλιξη αυτή του ΑΕΠ και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Περιφέρεια οφείλεται κυρίως σε δύο νομούς (Αρκαδίας και Κορινθίας, ιδιαίτερα στο νομό Κορινθίας), όπου εκεί λειτουργούν μονάδες υπερτοπικής εμβέλειας (ΔΕΗ Μεγαλόπολης στην Αρκαδία και Διυλιστήρια Κορίνθου, στο νομό Κορινθίας) παράγοντας ΑΕΠ με μικρές έως ελάχιστες διασυνδέσεις με τις αντίστοιχες τοπικές κοινωνίες / οικονομίες και με την Περιφερειακή οικονομία. Ως εκ τούτου, σε μεγάλο βαθμό η όποια σύγκλιση της οικονομίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου προς το μέσο όρο της χώρας, ή / και με την Ε.Ε. των 25, είναι ονομαστική και όχι πραγματική, αφού τόσο οι υπόλοιποι τρεις νομοί υστερούν σημαντικά σ' αυτό το δείκτη ανάπτυξης, αλλά και σε άλλους αναπτυξιακούς δείκτες, όπως θα παρουσιαστεί στα επόμενα μέρη της ανάλυσης.

Πίνακας 9 Διαχρονική σύγκριση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ της Περιφέρειας Πελοποννήσου με το αντίστοιχο της Χώρας και της ΕΕ 15 και ΕΕ 25 (ΕΕ 25=100)

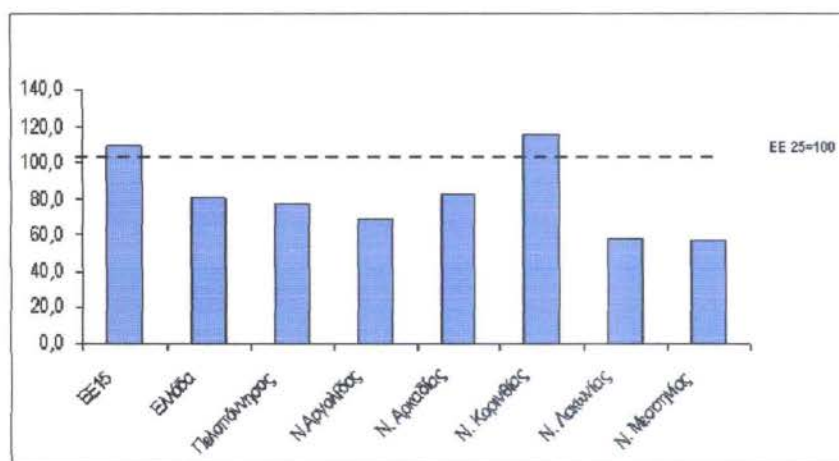
Έτος / Γεωγραφική Ενότητα	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
ΕΕ25	100	100	100	100	100	100	100	100
ΕΕ15	109,6	109,5	109,5	110,2	110	109,7	109,3	109,1
ΕΛΛΑΔΑ	69,8	70,5	70,3	70,9	72,9	73,3	77,2	81,1
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	64,6	68,6	69,7	69,4	71	69,6	73	77,5

Πηγή : ΠΕΠ ΔΕΠΠΝ 2007-2013



Διάγραμμα 2: Διαχρονική σύγκριση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ της Περιφέρειας Πελοποννήσου με το αντίστοιχο της χώρας και της ΕΕ 15 και ΕΕ 25 (ΕΕ 25=100), Πηγή : ΠΕΠ ΔΕΠΠΝ 2007-2013

Όμως, οι ρυθμοί ανάπτυξης των νομών της Περιφέρειας παρουσιάζουν έντονη διαφοροποίηση ως προς την εξέλιξη του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους, επιβεβαιώνοντας τον κίνδυνο να μεγαλώσουν οι ενδοπεριφερειακές ανισότητες. Ο Νομός Αργολίδας διαχρονικά τείνει να φτωχαίνει σε σχέση με το μέσο όρο της Περιφέρειας, όπως και ο Νομός Μεσσηνίας, αφού το έτος 1996, στο μεν πρώτο νομό, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ήταν ίσο με το 104,2% της Περιφέρειας, και το έτος 2003 φθάνει στο 89% περίπου, ενώ στο δεύτερο (Μεσσηνία) το έτος 1996 έφθασε στο 88% και το έτος 2003 στο 74%. Επίσης το ΑΕΠ του νομού Λακωνίας το έτος 1996 ήταν ίσο με το 79% περίπου της Περιφέρειας, ενώ το έτος 2003 το αντίστοιχο ποσοστό φθάνει στο 75,7% της Περιφέρειας.



Διάγραμμα 3: Περιφερειακή κατανομή κ.κ ΑΕΠ σε ΜΑΔ, 2003 (EE25=100)

Πηγή : ΠΕΠ ΔΕΠΠΝ 2007-2013

Στη συνέχεια παρατίθενται οι διαρθρωτικοί δείκτες που θεσπίστηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας, με βάση τους οποίους, είναι δυνατή η σύγκριση της Περιφέρειας Πελοποννήσου στους κυριότερους τομείς, σε σχέση με το σύνολο της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πίνακας 10: Διαρθρωτικοί Δείκτες Περιφέρειας Πελοποννήσου

Διαρθρωτικοί Δείκτες	Περιφέρεια Πελοποννήσου	Ελλάδα	ΕΕ25
ΑΕΠ κατά κεφαλήν σε ΜΑΔ (ΕΕ25=100), (2003)	77,5	81,1	100
Παραγωγικότητα Εργασίας ανά απασχολούμενο (ΕΕ25=100), (2002)	68,6	71,9	100
Συνολικό ποσοστό απασχόλησης (15-64 ετών), (2004)	62,1	59,4	63,1
Ποσοστό απασχόλησης εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας (55-64 ετών), (2004)	45,6	39,4	41
Ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας (% επί των ανέργων), (2004)	59,9	53,1	44,5
Δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη ως % του ΑΕΠ, (2003)	0,03*	0,61*	1,80*
Ποσοστό Πληθυσμού που διατρέχει κίνδυνο φτώχειας πριν τις κοινωνικές παροχές (2003)	29	21,1	-

**προσωρινά στοιχεία*

Πηγή: ΠΕΠ ΔΕΠΙΝ 2007-2013, (New Cronos, Eurostat 2005, ΕΚΚΕ - ΙΚΠ (Κοινωνικό Πορτραίτο της Ελλάδας: 2003-2004, 9/05)).

Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι η Περιφέρεια Πελοποννήσου έχει δυσμενέστερη εικόνα από το σύνολο της χώρας και στους δύο γενικούς οικονομικούς δείκτες (κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ και παραγωγικότητα της εργασίας), σε ένα δείκτη απασχόλησης, (εκείνο της μακροχρόνιας ανεργίας), ενώ παρουσιάζει καλύτερη εικόνα συγκριτικά με τη Χώρα στους άλλους δύο (συνολικό ποσοστό απασχόλησης και ποσοστό απασχόλησης μεγαλύτερης ηλικίας (55-64 ετών), φαινόμενο το οποίο οφείλεται κυρίως στην τομεακή διάρθρωση της απασχόλησης όπου είναι διογκωμένος ο γεωργικός τομέας, ο οποίος όμως υποκρύπτει υποαπασχόληση. Επίσης σημαντικά δυσμενέστερη εικόνα εμφανίζει έναντι της χώρας και στο ποσοστό πληθυσμού που διατρέχει κίνδυνο φτώχειας, καθώς επίσης και στο δείκτη έρευνας, όσον αφορά στις δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη.

Σε σχέση δε με την Ευρωπαϊκή Ένωση των 25, η Περιφέρεια Πελοποννήσου εμφανίζει σημαντικά δυσμενέστερη εικόνα σε όλους τους παραπάνω δείκτες, εκτός από το ποσοστό απασχόλησης εργαζομένων μεγάλης ηλικίας (55-64 ετών), γεγονός που οφείλεται στον εκτεταμένο αγροτικό τομέα, στον οποίο απασχολούνται μεγάλης ηλικίας εργαζόμενοι.

Όσον αφορά την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ), σύμφωνα με τον Πίνακα που ακολουθεί, η Περιφέρεια Πελοποννήσου για το έτος 2003 παράγει το 5,2% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας της χώρας.

Πίνακας 11: Διάρθρωση της ΑΠΑ κατά τομέα παραγωγής, 2003

Τομείς Γεωγραφική Ενότητα	Συνολική ΑΠΑ	%	Πρωτογενής	%	Δευτερογενής	%	Τριτογενής	%
	(εκ. ευρώ)							
ΕΕ25	8.893.263,70	100,0%	189.891,70	2,1%	2.341.421,50	26,3%	6.361.949,30	71,5%
ΕΕ15	8.494.004,30	100,0%	174.408,90	2,1%	2.217.273,20	26,1%	6.102.320,90	71,8%
Ελλάδα	136.336,90	100,0%	9.232,80	6,8%	29.989,70	22,0%	97.114,40	71,2%
Πελοπόννησος	7.089,30	100,0%	997,8	14%	2130,1	30,0%	3961,4	55,9%
Ν. Αργολίδας	1.087,30	100,0%	183,3	17%	213,70	19,7%	690,30	63,5%
Ν. Αρκαδίας	1.137,20	100,0%	139	12%	341	30,0%	657,20	57,8%
Ν. Κορινθίας	2.571,00	100,0%	209,2	8%	1366,5	53,2%	995,30	38,7%
Ν. Λακωνίας	838,10	100,0%	184,4	22%	84,5	10,1%	569,2	67,9%
Ν. Μεσσηνίας	1.455,70	100,0%	281,9	19%	124,4	8,5%	1049,4	72,1%

Πηγή: ΠΕΠ ΔΕΠΙΝ 2007-2013, (New Cronos, Eurostat 2005)

Αναλυτικότερα, ο πρωτογενής τομέας της Πελοποννήσου εξακολουθεί να διατηρεί ένα σημαντικό μέγεθος. Στο σύνολο της χώρας ο πρωτογενής τομέας παράγει το 6,8% της ΑΠΑ, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό της ΑΠΑ για την Περιφέρεια Πελοποννήσου ανέρχεται, κατά μέσο όρο, στο 14% (Eurostat, 2003). Σε επίπεδο Νομού (NUTS 3), ο πρωτογενής τομέας παράγει το 22% της ΑΠΑ του Νομού Λακωνίας, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για την Μεσσηνία, την Αρκαδία και Κορινθία είναι 19%, 12% και 8%. Ο πρωτογενής τομέας διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην οικονομία της Περιφέρειας, όμως δεν φαίνεται να επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τον πρωτογενή τομέα της Χώρας. Ωστόσο, για ορισμένους νομούς της Περιφέρειας είναι ένας πολύ σημαντικός τομέας, από τον οποίο εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η οικονομία τους (Λακωνία, Μεσσηνία και Αργολίδα).

Την τελευταία εξαετία του '90 παρατηρήθηκε μία κάμψη στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία του πρωτογενή τομέα, η οποία όμως ανεστράφη κατά την τριετία 2001-2003, ενώ παραμένει ως πρόβλημα η εγκατάλειψη του πρωτογενή τομέα, ιδιαίτερα στις εσωτερικές ζώνες (κυρίως στις ημιορεινές περιοχές) της Περιφέρειας και στις περιοχές που αναπτύσσεται ο τουρισμός, ο οποίος προκαλεί εποχική

απορρόφηση εργατικού δυναμικού που απασχολείται και στις αγροτικές δραστηριότητες. Η έντονη μείωση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα μέχρι και το έτος 2001 και η με μικρή τάση μείωσης μέχρι και το έτος 2003, αφορά τόσο στο μόνιμο, όσο και στο εποχικό εργατικό δυναμικό, αλλά και στα συμβοηθούμενα μέλη. Η απορρόφηση δε του εργατικού δυναμικού από τον τουρισμό δεν είναι ικανή να καλύψει την αγροτική έξοδο. Η πτώση της παραγωγικότητας του τομέα, εκτός των άλλων υποδεικνύει έντονη υποαπασχόληση στη γεωργία και σημαντικά προβλήματα στην αγροτική δομή της Περιφέρειας.

Οι κυριότερες καλλιέργειες της Περιφέρειας είναι εσπεριδοειδή, ελαιόλαδο, βρώσιμες ελιές, βρώσιμα σταφύλια, κρασί, σταφίδες, πατάτες, μήλα, δημητριακά, κτηνοτροφικά φυτά, κηπευτικά. Σημαντικότερες γεωργικές βιομηχανίες είναι ψυγεία, εργοστάσια χυμοποίησης και τυποποίησης εσπεριδοειδών, σταφιδοεργοστάσια, οινοποιεία, αποθήκες και εργοστάσια συντήρησης οπωροκηπευτικών. Ο όγκος παραδοσιακών και σύγχρονης τεχνολογίας, θερμοκηπίων βρίσκεται στη Λακωνία και Μεσσηνία. Η εκμηχάνιση της αγροτικής παραγωγής είναι αρκετά σημαντική, χωρίς ανάλογη αύξηση της παραγωγικότητας του τομέα. Η κτηνοτροφική, δασική και αλιευτική παραγωγή, αν και αξιόλογη, συμβάλλει λιγότερο από το 50% στη διαμόρφωση του αγροτικού εισοδήματος, σε σχέση προς τη γεωργική και παρουσιάζουν προβλήματα εκσυγχρονισμού παραγωγής και εμπορίας, ενώ ο σημαντικότερος κτηνοτροφικός κλάδος είναι τα γαλακτοκομικά.

Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις της Περιφέρειας αντιστοιχούν στο 10,68% των καλλιεργούμενων εκτάσεων της χώρας. Τα βασικότερα γεωργικά προϊόντα που παράγονται στην Περιφέρεια είναι εσπεριδοειδή (53% της συνολικής παραγωγής της χώρας), ελαιόλαδο (18% της συνολικής παραγωγής της χώρας) και πατάτα (11% της συνολικής παραγωγής της χώρας). Από την άλλη μεριά, η κτηνοτροφία διαδραματίζει δευτερεύοντα ρόλο στην Περιφέρεια. Τα κυριότερα κτηνοτροφικά προϊόντα που παράγονται είναι το μέλι (16% της συνολικής παραγωγής της χώρας), τα ψάρια εσωτερικών υδάτων (13%), τα αυγά (11%), το μαλακό τυρί (9%) και τα μαλλιά προβάτων (7%).

Η αναλογία φυτικής - ζωικής παραγωγής διαμορφώνεται σε 84:16 και διαφοροποιείται από την αντίστοιχη αναλογία σε επίπεδο χώρας (80:20).

Ο πολυτεμαχισμός και το μικρό μέγεθος του κλήρου αποτελεί ένα ακόμη διαρθρωτικό πρόβλημα για την Περιφέρεια Πελοποννήσου. Τόσο ο αριθμός όσο και η γεωργική γη που καταλαμβάνουν οι εκμεταλλεύσεις διαφόρων μεγεθών της

Περιφέρειας, ακολουθούν την κατανομή που ακολουθείται σε εθνικό επίπεδο. Στο 78,55% των εκμεταλλεύσεων αυτών αντιστοιχεί έκταση μικρότερη των 5 ha (2000), ενώ κατέχουν το 38,4% της συνολικά καλλιεργούμενης έκτασης. Ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων μεγέθους μεγαλύτερου των 5-10 ha σημειώνει τη μεγαλύτερη μείωση την περίοδο 1993-00, της τάξης του 13,97%, ενώ αντίθετα τη μεγαλύτερη αύξηση αριθμού (70,59%) εμφανίζουν οι εκμεταλλεύσεις μεγέθους 50 ha, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 0,28% του αριθμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και καλύπτουν το 7,62% της καλλιεργούμενης έκτασης (Πίνακες 16, 17).

Σκιαγραφώντας την εικόνα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων με βάση το Τυπικό Ακαθάριστο Κέρδος (ΤΑΚ), αξίζει να σημειωθεί ότι για το έτος 2000 το 22,39% του συνολικού αριθμού των εκμεταλλεύσεων εμφανίζει ΤΑΚ μικρότερο των 2 ESU¹. Μάλιστα, σε σχέση με το 1993 ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων αυτών σημείωσε αύξηση της τάξης του 18,09%. Αντίθετα, σημαντική μείωση ύψους 33,96% παρατηρήθηκε σε εκμεταλλεύσεις που έχουν ΤΑΚ 40-100 ESU¹ (Πίνακες 18, 19).

Με βάση την παραπάνω ανάλυση προκύπτει ότι ορισμένα από τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά του πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας Πελοποννήσου, όπως είναι η ηλικία των αρχηγών των εκμεταλλεύσεων, ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων μέσου μεγέθους και η αναλογία φυτικής – ζωικής παραγωγής, βελτιώνονται σταδιακά αλλά απέχουν σημαντικά ακόμα από τα αντίστοιχα εθνικά μεγέθη.

Ο δευτερογενής τομέας παράγει το 22% της ΑΠΑ της χώρας, με την Περιφέρεια και τους Νομούς να παρουσιάζουν έντονα διαφοροποιημένα ποσοστά συμμετοχής ανά γεωγραφική περιοχή. Συγκεκριμένα, ο δευτερογενής τομέας της Περιφέρειας παράγει το 30% της συνολικής ΑΠΑ της Περιφέρειας, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για μεν το νομό Αργολίδας είναι 19,7%, για το νομό Αρκαδίας 30%, για το νομό Κορινθίας 53,2%, για το νομό Λακωνίας 10,1% και για το νομό Μεσσηνίας 8,5%. Η Περιφέρεια στο σύνολό της παράγει το 7,1% της συνολικής ΑΠΑ του δευτερογενή τομέα στο σύνολο της χώρας.

Ο δευτερογενής τομέας φαίνεται ότι είναι ένας πολύ σημαντικός τομέας για την Περιφέρεια Πελοποννήσου, σε ονομαστικές τιμές, λόγω κυρίως της υπεροπτικής εμβέλειας παραγωγικών δραστηριοτήτων στους νομούς Κορινθίας και Αρκαδίας, οι οποίες όμως σχετικά μικρό βαθμό διασύνδεσης παρουσιάζουν με τους εν λόγω νομούς ή ακόμα και με την οικονομία της Περιφέρειας. Ιδιαίτερα δε στους δύο

¹ 1 ESU= 1200 Ευρώ

νομούς (Μεσσηνίας και Λακωνίας), ο δευτερογενής τομέας χαρακτηρίζεται από το πολύ μικρό ποσοστό συμμετοχής του στις συνολικές ΑΠΑ των νομών αυτών.

Οι εξελίξεις στο δευτερογενή τομέα της Περιφέρειας θα πρέπει να εξετάζονται πάντα σε συνάρτηση με την ιδιαιτερότητα της Περιφέρειας, η οποία έγκειται στην ύπαρξη της βιομηχανικής ζώνης της Αθήνας, η οποία διοικητικά υπάγεται στο Νομό Κορινθίας, όπου είναι εγκατεστημένες βιομηχανικές επιχειρήσεις εθνικής σημασίας και εμβέλειας, οι οποίες δεν συνδέονται με την οικονομία της Περιφέρειας, όπως είναι διυλιστήρια, μεταλλουργικές βιομηχανίες κλπ. Μία δεύτερη ιδιαιτερότητα σχετίζεται με την ύπαρξη στη Μεγαλόπολη (Ν. Αρκαδίας) του δεύτερου σημαντικότερου ενεργειακού κέντρου της χώρας.

Διαχρονικά, η απασχόληση στο δευτερογενή τομέα, μετά από μια σημαντική κάμψη τη δεκαετία του '90 αυξάνεται αργά τόσο σε απόλυτα μεγέθη, όσο και ποσοστιαία. Από αναλυτικά στοιχεία για τη διαχρονική εξέλιξη των σημαντικών μεγεθών της μεταποίησης, με βάση τα στοιχεία της ετήσιας βιομηχανικής έρευνας της ΕΣΥΕ, η οποία περιλαμβάνει μόνο τις μεταποιητικές επιχειρήσεις που απασχολούν περισσότερους από 10 εργαζόμενους, προκύπτει μείωση τόσο του αριθμού των καταστημάτων, όσο και της απασχόλησης, για τα συγκεκριμένα μεγέθη της μεταποίησης.

Η μείωση της απασχόλησης είναι ιδιαίτερα σημαντική στο νομό Μεσσηνίας. Επίσης, ενδεικτικό για τη χωρική διάρθρωση της μεταποίησης στην Περιφέρεια είναι η σημασία του Νομού Κορινθίας, που συγκεντρώνει το 60,6% των απασχολούμενων και το 36,8% των μεταποιητικών μονάδων της Περιφέρειας. Το ποσοστό των ακαθάριστων επενδύσεων στη μεταποίηση στο σύνολο των επενδύσεων είναι πολύ χαμηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο της χώρας.

Παράλληλα όμως παρατηρείται τάση αύξησης των μικρών μεταποιητικών μονάδων και κυρίως των μονάδων στους κλάδους των κατασκευών που αντισταθμίζει την μείωση της απασχόλησης από τις μεσαίες και μεγάλες μονάδες.

Η μεταποίηση κατέχει βασικό ρόλο στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Παράγει το 65% της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας του δευτερογενή τομέα, παρουσιάζοντας μια μικρή αύξηση του ποσοστού συμμετοχής της κατά την τριετία 2000-2002. Δεύτερη σε σημασία δραστηριότητα του δευτερογενή τομέα είναι οι Κατασκευές, με 20% συμμετοχή στην ΑΠΑ του Δευτερογενή Τομέα της Περιφέρειας και τρίτη η Ενέργεια (Ηλεκτρισμός).

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, (Μητρώο Επιχειρήσεων, 2000-2002), στην Περιφέρεια Πελοποννήσου το έτος 2002 λειτουργούσαν 11.500 επιχειρήσεις του δευτερογενή τομέα με αντίστοιχο ετήσιο κύκλο εργασιών 1,1 δισ. Ευρώ. Τόσο ο αριθμός των επιχειρήσεων, όσο και ο ετήσιος κύκλος εργασιών αυξάνονται διαχρονικά από το 2000, ιδιαίτερα δε ο κύκλος εργασιών, γεγονός που υποδεικνύει μια δυναμική στις δραστηριότητες του δευτερογενή τομέα στην Περιφέρεια στις αρχές της δεκαετίας του 2000. Από το σύνολο των επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα το 40%, ήτοι 4.550 επιχειρήσεις, είναι μεταποιητικές, με ετήσιο κύκλο εργασιών που αντιπροσωπεύει το 63% του συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα.

Η κλαδική εξειδίκευση της μεταποίησης και ως εκ τούτου η διάρθρωσή της δεν διαφοροποιείται διαχρονικά και οι βασικοί της κλάδοι είναι η βιομηχανία τροφίμων και ποτών, ξύλου και μη μεταλλικών προϊόντων.

Παράλληλα σημειώνεται σημαντική αύξηση, πολύ μεγαλύτερη από την αντίστοιχη σε επίπεδο Χώρας. Στη διαμόρφωση της Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής της μεταποίησης στην Περιφέρεια, πολύ σημαντική είναι η συμβολή του Νομού Κορινθίας, το ποσοστό συμμετοχής του οποίου ανέρχεται στο 86,5%.

Αυξητική πορεία ακολουθεί και η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία, η οποία αυξάνει κατά σημαντικά μεγαλύτερο ποσοστό στην Περιφέρεια Πελοποννήσου από το σύνολο της χώρας. Και στην Προστιθέμενη Αξία της Περιφέρειας η συμβολή του Νομού Κορινθίας είναι καθοριστικής σημασίας, αφού συμμετέχει κατά 76,25%.

Λόγω δε του υψηλότερου ρυθμού μεταβολής των μεγεθών στη Περιφέρεια σε σχέση με τη χώρα αυξάνει και η ποσοστιαία συμμετοχή της Περιφέρειας στη διαμόρφωση των αντίστοιχων μεγεθών της χώρας.

Η ιδιαίτερα θετική εξέλιξη των αντιστοιχών μεγεθών δεν πρέπει να δημιουργεί εσφαλμένη εικόνα για την δυναμική της μεταποιητικής βιομηχανίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, αφού αν εξαιρεθούν οι επιδόσεις του Νομού Κορινθίας, οι μεταβολές των μεγεθών στους Νομούς Αργολίδας, Μεσσηνίας και Λακωνίας υπολείπονται του ρυθμού μεταβολής σε επίπεδο χώρας. Αξιοσημείωτη είναι η μεταβολή στο Νομό Αρκαδίας, όπου η προστιθέμενη αξία αυξάνει με τον ταχύτερο ρυθμό από όλους τους Νομούς (140,96%), αν και παρά τη μεγάλη αυτή αύξηση σε απόλυτους αριθμούς εξακολουθεί και παραμένει σε πολύ χαμηλά επίπεδα, αντιπροσωπεύοντας το 4% της προστιθέμενης αξίας της μεταποίησης της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Όσον αφορά στη συμμετοχή του τριτογενή τομέα στην ΑΠΑ σε εθνικό (Ελλάδα), περιφερειακό (Πελοπόννησος) και τοπικό επίπεδο (Νομοί), παρατηρείται μεγάλη διαφοροποίηση στα ποσοστά συμμετοχής, κυμαινόμενα από 71,8% για τη Χώρα, 55,9% στην Πελοπόννησο, ενώ οι νομοί παρουσιάζουν έντονη διαφοροποίηση αφού στο νομό Μεσσηνίας το συγκεκριμένο ποσοστό φθάνει στο 72,1%, στο νομό Λακωνίας 67,7%, στο νομό Αργολίδας 63,5%, στο νομό Αρκαδίας 57,8% και στο νομό Κορινθίας μόνο 38,7%. Με αυτή την εσωτερική ποσοστιαία διάρθρωση του τριτογενή τομέα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, αυτός στο σύνολο του συμμετέχει κατά 4% στη συνολική ΑΠΑ του τριτογενή τομέα της χώρας.

Ο τριτογενής τομέας της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι σχετικά μικρός, συγκρινόμενος με τον τριτογενή τομέα στο σύνολο της Χώρας, με μικρές τάσεις βελτίωσης της θέσης του έναντι των άλλων τομέων, ιδιαίτερα έναντι του δευτερογενούς, του οποίου η συμμετοχή στη συνολική ΑΠΑ της Περιφέρειας αυξάνει διαχρονικά.

Όπως έχει αναφερθεί προηγουμένως, ο τριτογενής τομέας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου απασχολεί το 40% των εργαζομένων της Περιφέρειας, με σημαντικές ποσοτικές διαφοροποιήσεις ανά έτος στον αριθμό των απασχολούμενων, φαινόμενο που υποδεικνύει μια «ρευστότητα» στις οικονομικές δραστηριότητες του τριτογενή τομέα, ενώ παράγει το 56% της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας της Περιφέρειας, με πολύ μικρές τάσεις αύξησης της παραγόμενης ΑΠΑ κατ' έτος.

Η «διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμίσθωση και επιχειρηματικές δραστηριότητες», το «χονδρικό και λιανικό εμπόριο», οι «μεταφορές, αποθήκευση, επικοινωνίες» και τα «Ξενοδοχεία και εστιατόρια», είναι μερικές από τις βασικές δραστηριότητες του τριτογενή τομέα για την οικονομία της Πελοποννήσου. Οι συγκεκριμένες οικονομικές δραστηριότητες παράγουν το 65% της ΑΠΑ του τριτογενή τομέα στην Περιφέρεια.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, (Μητρώο Επιχειρήσεων, 2000-2002), στο σύνολο του τριτογενή τομέα της Περιφέρειας το 2002 λειτουργούσαν 29.782 επιχειρήσεις, με συνολικό κύκλο εργασιών κατά το συγκεκριμένο έτος 3,8 δισ. Ευρώ, έναντι 27.339 επιχειρήσεων το έτος 2000, με αντίστοιχο κύκλο εργασιών 3,3 δισ. Ευρώ.

Το λιανικό εμπόριο, με 10.273 επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών 102 δισ. Ευρώ, συγκεντρώνει τις περισσότερες επιχειρήσεις του τριτογενή τομέα. Επίσης,

σημαντικό αριθμό επιχειρήσεων παρουσιάζουν τα Ξενοδοχεία / εστιατόρια, με 6.038 επιχειρήσεις και αντίστοιχο κύκλο εργασιών 0,33 δισ. Ευρώ.

Τον μεγαλύτερο κύκλο εργασιών το έτος 2002 παρουσιάζει η οικονομική δραστηριότητα του χονδρικού εμπορίου με 1,5 δισ. Ευρώ από 3.122 επιχειρήσεις. Και στους τρεις αυτούς κλάδους διαπιστώνεται αύξηση των επιχειρήσεων και του κύκλου εργασιών κατά την τριετία 2000-2002, με εμφανή δυναμική, αφού αυξάνει διαχρονικά ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών ανά επιχείρηση.

Σημαντικό μέρος επίσης, του τομέα των υπηρεσιών αντιπροσωπεύουν οι κλάδοι της «Δημόσιας Διοίκησης, της Άμυνας και της Κοινωνικής Ασφάλισης», και «των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών», οι οποίοι παράγουν το 17%-18% της ΑΠΑ του τριτογενή τομέα, σχεδόν ισομερώς κατανεμημένη μεταξύ τους, ενώ η «εκπαίδευση και η κοινωνική μέριμνα» συμβάλλουν κατά 13%-15% στην παραγωγή της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας του τριτογενή τομέα.

Ο μεγάλος όγκος των επιχειρήσεων και λοιπών λειτουργιών του τριτογενή τομέα, όπως διοικητικές, εκπαιδευτικές, χρηματοπιστωτικές και εμπορικές υπηρεσίες, καθώς και οι υπηρεσίες των μεταφορών, είναι συγκεντρωμένες στα αστικά κέντρα της Περιφέρειας, ενώ οι τουριστικές υπηρεσίες που εκφράζονται κατά κύριο λόγο από τον κλάδο των «Ξενοδοχείων και εστιατορίων» παρουσιάζουν χωρική διασπορά στην Περιφέρεια.

Κρίσιμος παράγοντας για την ανάπτυξη του τριτογενή τομέα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι ο Τουρισμός ο οποίος μόνο κατά ένα σχετικά μικρό μέρος εκφράζεται ποσοτικά από την απασχόληση και την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία των Ξενοδοχείων και Εστιατορίων, με δεδομένες τις έντονες διακλαδικές και διατομεακές συνδέσεις του, οι κυριότερες των οποίων είναι με το εμπόριο και τις μεταφορές / επικοινωνίες του τριτογενούς τομέα, αλλά και με τις κατασκευές και μεταποίηση του δευτερογενή. Σε τοπικό επίπεδο επηρεάζει και συνδέεται με την γεωργική δραστηριότητα.

Όσον αφορά λοιπόν στον τουριστικό τομέα, η δραστηριότητα αυτή αναπτύσσεται με αργούς ρυθμούς στην Περιφέρεια, διατηρώντας ένα χαμηλό ποσοστό συμμετοχής στην τουριστική δραστηριότητα της Χώρας. Πιο αναλυτικά, τα στοιχεία της τουριστικής δραστηριότητας έχουν ως εξής:

Όσον αφορά στην προσφορά, η Περιφέρεια Πελοποννήσου, το έτος 2005, συγκεντρώνει το 4,8% των τουριστικών κλινών της Χώρας, με μείωση του ποσοστού αυτού διαχρονικά, αφού το έτος 2000 συγκέντρωνε το 5,25% των τουριστικών

κλινών. Η μείωση του ποσοστού συμμετοχής στην προσφορά τουριστικών καταλυμάτων οφείλεται στη μικρή αύξηση των τουριστικών κλινών (1,6% κατά την εξαετία 2000-2005), με την παράλληλη μεγαλύτερη αύξηση αυτού του μεγέθους σε επίπεδο Χώρας (12,25%). Το μέσο μέγεθος των τουριστικών μονάδων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι μικρότερο από το αντίστοιχο σε επίπεδο Χώρας, με αντίθετη τάση εξέλιξης στην Περιφέρεια από εκείνη στη Χώρα, αφού διαχρονικά το μέσο μέγεθος των τουριστικών καταλυμάτων στη Χώρα αυξάνει, ενώ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου μειώνεται.

Παράλληλα, διαφοροποίηση μεταξύ Περιφέρειας Πελοποννήσου και συνόλου Χώρας διαπιστώνεται και στην ποιότητα των τουριστικών καταλυμάτων, με δεδομένο ότι στην Περιφέρεια Πελοποννήσου το ποσοστό συμμετοχής υψηλής τάξης τουριστικών κλινών στο σύνολο των προσφερόμενων τουριστικών κλινών, είναι μικρότερο από εκείνο σε επίπεδο Χώρας.

Η τουριστική προσφορά της Περιφέρειας Πελοποννήσου συγκεντρώνεται κυρίως στο νομό Αργολίδας, αλλά και στους νομούς Κορινθίας και Μεσσηνίας, με μικρές τάσεις διαφοροποίησης, αφού τα ποσοστά συμμετοχής των τουριστικών κλινών των νομών Αργολίδας και Κορινθίας στο σύνολο των τουριστικών κλινών της Περιφέρειας μειώνονται, με παράλληλη μείωση του αριθμού τους διαχρονικά. Στους υπόλοιπους τρεις νομούς αυξάνεται ο αριθμός τουριστικών κλινών με αντίστοιχη αύξηση των ποσοστών συμμετοχής τους στη συνολική τουριστική προσφορά της Περιφέρειας.

Όσον αφορά στη ζήτηση τουριστικών υπηρεσιών, από τα στοιχεία αφίξεων και διανυκτερεύσεων, διαπιστώνεται ότι η Πελοπόννησος είναι περισσότερο τόπος προορισμού ημερήσιων εκδρομών, παρά τόπος διαμονής αναψυχής ή / και επαγγελματικού τουρισμού. Αυτό φαίνεται από το αυξημένο ποσοστό συμμετοχής στο σύνολο των αφίξεων στην Ελλάδα (7,3%) το έτος 2005, με τάσεις αύξησης διαχρονικά (3,8% το έτος 2000), ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά διανυκτερεύσεων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, ως προς το σύνολο της Χώρας, το έτος 2005 είναι 4,7% (μικρότερο από το ποσοστό συμμετοχής στις τουριστικές κλίνες) και το έτος 2000 είχε φθάσει μόλις στο 3,8%.

Διαχρονικά και τα δύο παραπάνω στοιχεία της τουριστικής ζήτησης αυξάνονται στην Πελοπόννησο, αλλά με σχετικά αργούς ρυθμούς και έντονες ετήσιες διακυμάνσεις.

Ένα άλλο στοιχείο που διαπιστώνεται, είναι η πολύ χαμηλότερη πληρότητα των τουριστικών καταλυμάτων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου έναντι της αντίστοιχης της Χώρας, δείκτης ο οποίος βελτιώνεται διαχρονικά, αλλά με πολύ αργούς ρυθμούς.

Από τα παραπάνω γενικά συνοπτικά στοιχεία, διαπιστώνεται ότι ο τουρισμός για την Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι μια δραστηριότητα αυξανόμενη διαχρονικά, αλλά με πολύ αργούς ρυθμούς, παραμένοντας ακόμα σε πολύ χαμηλά επίπεδα, σε σχέση με το σύνολο της Χώρας, σε συνδυασμό με τις δυνατότητες που υπάρχουν λόγω των πλούσιων και ιδιαίτερα αξιόλογων φυσικών και πολιτιστικών πόρων που διαθέτει η Περιφέρεια, οι οποίοι είναι μεγάλου τουριστικού ενδιαφέροντος.

Συνοψίζοντας, διαπιστώνεται ότι η οικονομία της Περιφέρειας Πελοποννήσου παραμένει κατά ένα βαθμό αγροτική, με έντονες διαφοροποιήσεις ανά νομό, χωρίς να εξελίσσεται με γρήγορους ρυθμούς το παραγωγικό της πρότυπο προς τον τομέα των υπηρεσιών, ενώ φθίνει διαχρονικά με εντονότερους ρυθμούς ο πρωτογενής τομέας και ενδυναμώνεται με αργούς ρυθμούς ο δευτερογενής, χωρίς να διαχέει ανάλογα αναπτυξιακά αποτελέσματα στον κοινωνικο-οικονομικό ιστό της Περιφέρειας.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου από το έτος 2002 λειτουργεί το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, με έδρα την Τρίπολη, του οποίου οι υποδομές και η οργανωτική του δομή αναπτύσσονται σταδιακά σε διάφορες πόλεις της Περιφέρειας (πρωτεύουσες νομών). Μέχρι σήμερα έχουν αναπτυχθεί έξι (6) Σχολές με εννέα (9) Τμήματα.

Επίσης, υφίσταται επί δεκαετίας το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό ίδρυμα (ΤΕΙ) Καλαμάτας, με έδρα την Καλαμάτα και με παράρτημα στη Σπάρτη.

Όσον αφορά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το έτος 2002 καταγράφονται 123 Γυμνάσια και 143 Λύκεια και ΤΕΕ, παρουσιάζοντας μια μικρή αύξηση ο αριθμός των Γυμνασίων έναντι του έτους 2000 της τάξης του 2%, ενώ έναντι του έτους 1994, η αύξηση φθάνει στο 5%. Η αύξηση του αριθμού των Λυκείων / ΤΕΕ έναντι του έτους 2000 είναι της τάξης του 8% και έναντι του έτους 1994, της τάξης του 46%.

Ο αριθμός των ιδιωτικών Γυμνασίων και Λυκείων της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι πολύ μικρός, φθάνοντας μόνο στα 5, όσον αφορά στα Γυμνάσια και στα 7, όσον αφορά στα Λύκεια / ΤΕΕ.

Αντίθετα προς την αύξηση του αριθμού των Γυμνασίων, οι μαθητές μειώνονται διαχρονικά με μια μείωση, στην περίοδο 2000-2002, της τάξης του 13% και κατά την περίοδο 1994-2002, της τάξης του 28%. Στα Λύκεια / ΤΕΕ αυξάνεται ο αριθμός των μαθητών κατά 3,5% στο διάστημα 2000-2002, ενώ στο διάστημα 1994-2002 η αύξηση του αριθμού των μαθητών αυτής της βαθμίδας εκπαίδευσης είναι της τάξης του 11%.

Στις σχολικές μονάδες της δημοτικής εκπαίδευσης παρατηρείται σταδιακή μείωση του αριθμού τους, τόσο κατά την περίοδο 1994-2002, όσο και κατά την περίοδο 2000-2002 και 2002-2004, φθάνοντας στο 412 το έτος 2004, ενώ το 2002 ήταν 425 και το έτος 1994 ο αριθμός των δημοτικών σχολείων έφθανε στα 559.

Η αντίστοιχη μεταβολή των μαθητών δημοτικού έχει τάσεις μείωσης, αλλά με μικρούς ρυθμούς, παραμένοντας σχεδόν σταθερός ο αριθμός των μαθητών τα τέσσερα τελευταία χρόνια, με τάσεις αύξησης τη δεκαετία 2002-2004.

Η συνολική κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Περιφέρειας Πελοποννήσου ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, όπως φαίνεται από τον πίνακα 10 που ακολουθεί, δεν έχει μεγάλες αποκλίσεις από εκείνη του συνόλου της Χώρας, εκτός μόνο από την ανώτατη εκπαίδευση, όπου η διαφορά είναι σημαντικά μεγάλη (της

τάξης των 20 ποσοστιαίων μονάδων), φαινόμενο που δικαιολογείται από την έλλειψη Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος στην Περιφέρεια Πελοποννήσου μέχρι το 2003, ενώ δεν έχει αναπτυχθεί ακόμα πλήρως η λειτουργία του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου το οποίο, όπως έχει προαναφερθεί, άρχισε να λειτουργεί από το έτος 2003.

Πίνακας 12: Μαθητές ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, 2004

Βαθμίδα Εκπαίδευσης	Ελλάδα		Πελοπόννησος	
	Σύνολο	%	Σύνολο	%
Σύνολο (ISCED 1997)	2.123.181	100,0%	86.650	100,0%
ISCED 0:Προσχολική εκπαίδευση (Νηπιαγωγείο)	140.290	6,6%	7.660	8,8%
ISCED 1:Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Δημοτικό)	657.492	31,0%	34.580	39,9%
ISCED 2:Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο)	328.870	15,5%	17.791	20,5%
ISCED 3:Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ΤΕΕ, Λύκεια)	366.968	17,3%	18.805	21,7%
ISCED 4: Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	32.554	1,5%	1.235	1,4%
ISCED 5_6: Ανώτατη Εκπαίδευση	597.007	28,1%	6.579	7,6%

Πηγή: New Cronos, Eurostat

Με βάση τις εξελίξεις του αριθμού των σχολικών μονάδων και του μαθητικού δυναμικού, η αναλογία μαθητών / σχολικών μονάδων / αιθουσών, είναι ικανοποιητική, ενώ παραμένουν ως ανάγκες η βελτίωση των σχολικών μονάδων, καθώς και η δημιουργία νέων υποδομών, κυρίως στη δημοτική εκπαίδευση, λόγω της χωροταξικής διαφοροποίησης της συγκέντρωσης μαθητικού δυναμικού, με τάσεις αύξησης στα αστικά και ημιαστικά κέντρα και μείωσης στις αγροτικές / ορεινές περιοχές.

5. ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Το πρόβλημα της ανεργίας έχει ποικίλες προεκτάσεις, σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο, για τα άτομα και τις ομάδες που πλήττει, αλλά και για την κάθε τοπική κοινωνία ως συλλογικότητα, ιδιαίτερα στις περιοχές όπου εμφανίζεται με περισσότερη ένταση. Αφενός περιορίζει τον παραγωγικό δυναμισμό τέτοιων περιοχών, αφετέρου απειλεί σημαντικά τμήματα του πληθυσμού με επαγγελματικό και κατ' επέκταση κοινωνικό αποκλεισμό.

Παρατηρείται ωστόσο σε πανελλήνιο επίπεδο ότι δεν απειλεί όλες τις κοινωνικές ομάδες το ίδιο, αλλά κάποιες περισσότερο από άλλες, όπως επί παραδείγματι τις γυναίκες, τους νέους κάτω των 25 ετών, άτομα άνω των 45 ετών που έχουν χάσει τη θέση εργασίας τους και επιχειρούν να επανενταχθούν στην αγορά εργασίας ή νέους συγκεκριμένων μορφωτικών επιπέδων.

Όπως καταγράφεται στον πίνακα που ακολουθεί, στον οποίο απεικονίζεται η κατάσταση της αγοράς εργασίας στο σύνολο της χώρας, αλλά και σε καθεμιά από τις Περιφέρειές της κατά την διάρκεια της τριετίας 2003-2005, το ποσοστό ανεργίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι 8,9%, τη στιγμή που το αντίστοιχο εθνικό ποσοστό είναι 10%. Εμφανίζει συνεπώς μία ικανοποιητική εικόνα όσον αφορά το εξεταζόμενο πρόβλημα, συγκρινόμενη με άλλες Περιφέρειες.

Πίνακας 13 Δείκτες αγοράς εργασίας και Απασχόλησης (μέσος όρος 2003-2005)

Περιφέρεια	ΑΕΠ κατά κεφαλήν (μέσος όρος 2001-2003)	Βαθμός Απασχόλησης (15-64 ετών)	Βαθμός Απασχόλησης Γυναικών (15-64 ετών)	Βαθμός Απασχόλησης Ηλικιωμένων (15-64 ετών)	Ποσοστό Ανεργίας (%)	Ποσοστό Ανεργίας Νέων (15-24 ετών) (%)	Ποσοστό Ανεργίας Γυναικών (%)	Ποσοστό Μακροχρόνιας Ανεργίας (%)	Ποσοστό πληθυσμού εκτεθειμένο στον κίνδυνο της φτώχειας
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	77,2	59,4	45,2	40,8	10,0	26,6	15,5	53,4	21,0
Ανατολική Μακεδονία - Θράκη	59,9	59,7	46,9	44,9	11,8	28,6	18,2	54,4	32,2
Κεντρική Μακεδονία	76,2	57,5	43,1	38,6	11,2	28,7	17,7	53,6	22,7
Δυτική Μακεδονία	77,7	53,1	37,3	36,4	17,1	45,0	27,1	64,4	23,9
Θεσσαλία	69,1	59,8	44,3	46,2	9,9	25,1	16,9	59,7	26,0
Ήπειρος	62,7	56,8	41,6	44,8	11,5	35,1	18,5	62,6	36,2
Στερεά Ελλάδα	109,7	58,9	41,6	40,0	11,1	29,8	18,0	58,7	29,3
Δυτική Ελλάδα	59,5	56,5	40,0	42,3	10,8	28,2	18,3	62,4	30,3
Πελοπόννησος	73,4	62,7	47,9	50,5	8,9	28,2	14,0	57,7	29,0
Ιόνια Νησιά	70,9	62,2	48,5	48,6	10,6	32,1	14,9	23,7	24,5
Αττική	82,3	60,3	47,4	36,1	8,9	23,3	12,9	53,1	12,2
Βόρειο Αιγαίο	74,9	55,8	36,8	38,9	9,2	35,2	17,9	58,4	18,9
Νότιο Αιγαίο	87,2	60,4	41,7	44,4	9,9	22,1	16,2	21,5	25,7
Κρήτη	75,9	64,1	51,8	53,5	7,4	20,4	11,7	33,1	15,7

Πηγή: ΕΣΠΑ 2007 - 2013 (2007), Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Η θέση της Περιφέρειας Πελοποννήσου στη γυναικεία ανεργία είναι ελαφρώς χειρότερη, καθώς κατά της εξεταζόμενη τριετία ο μέσος όρος που καταγράφηκε είναι 14%, έναντι 15,5% για το σύνολο της χώρας. Η διαφορά ποσοστού γυναικείας - συνολικής ανεργίας είναι στην Περιφέρεια Πελοποννήσου της τάξης των 5,1 ποσοστιαίων μονάδων. Ωστόσο, διαχρονικά το γυναικείο εργατικό δυναμικό φαίνεται να αυξάνει τη συμμετοχή του στον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας, γεγονός που οφείλεται στην είσοδο μη ενεργών γυναικών στο εργατικό δυναμικό.

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου παρουσιάζει τον δεύτερο υψηλότερο βαθμό απασχόλησης (62,7), σημαντικά υψηλότερο του αντίστοιχου εθνικού (59,4). Σημαντικά υψηλότερος του αντίστοιχου εθνικού είναι και ο δείκτης απασχόλησης των γυναικών (47,9 έναντι 45,2). Η κατάσταση όμως είναι πολύ χειρότερη από ότι στο σύνολο της χώρας για την ηλικιακή κατηγορία 15-24. Εντούτοις σημειώνεται ότι τόσο σε εθνικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο Περιφέρειας Πελοποννήσου, αυτή η ηλικιακή κατηγορία εμφανίζει το μεγαλύτερο πρόβλημα ανεργίας. Το ποσοστό ανεργίας των νέων στην Πελοπόννησο αυξάνεται διαχρονικά, ενώ δραματική είναι η συμβολή των γυναικών αυτής της ηλικίας στην αύξηση του συνολικού ποσοστού. Συγκεκριμένα το ποσοστό της ανεργίας των γυναικών ηλικίας 15-24 ετών το 2004 έφθασε στο 45,3%, έναντι 36,3% για το σύνολο της χώρας και 18,9% για την ΕΕ των 25. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι σε ευρωπαϊκό επίπεδο οι νέοι άνθρωποι κάτω των 25 ετών είναι μεταξύ των κατηγοριών στις οποίες εστιάζουν την προσοχή τους τόσο η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση, όσο και τα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση των κρατών – μελών της Ε.Ε., λόγω ακριβώς της δυσκολίας που αντιμετωπίζουν για να ενταχθούν στην αγορά εργασίας. Για το φαινόμενο της χαμηλής συμμετοχής των νέων στο εργατικό, μια πιθανή εξήγηση είναι η επιθυμία τους να βελτιώσουν τα προσόντα τους και το επίπεδο των βασικών δεξιοτήτων τους, σίγουρα όμως αντικατοπτρίζει και μια μείωση του αριθμού των κατάλληλων ευκαιριών απασχόλησης.

Σημαντικά υψηλό είναι και το ποσοστό του πληθυσμού που είναι εκτεθειμένο στον κίνδυνο της φτώχειας (29%) έναντι του αντίστοιχου στο σύνολο της χώρας (21%). Η Περιφέρεια κατατάσσεται στην 9^η θέση στο σύνολο των Περιφερειών της χώρας. Ο νομός με την μεγαλύτερη ανεργία είναι η Αργολίδα (11,6%), η οποία εμφανίζει έντονα φθίνοντα γεωργικό τομέα, με παράλληλη γήρανση και σχετική υποβάθμιση του τουριστικού της προϊόντος και ένα ισχύο μεταποιητικό τομέα. Παράλληλα και άλλοι δύο νομοί εμφανίζουν αυξημένα ποσοστά ανεργίας, πλησίον ή

μεγαλύτερα του μέσου όρου της Περιφέρειας και είναι εκείνοι της Αρκαδίας (9,9%) και Μεσσηνίας (9%) για το έτος 2004.

Παρόμοια υψηλό παρουσιάζεται και το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας (57,7%) στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, υψηλότερο του εθνικού (53,4%) και το 7^ο καλύτερο των περιφερειών της χώρας, ως αποτέλεσμα της έλλειψης ευκαιριών απασχόλησης για σειρά ετών.

Πιο συγκεκριμένα, το ζήτημα της παραμονής στην ανεργία τίθεται στον παρακάτω πίνακα, όπου παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή της ανεργίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, για τις ηλικιακές κατηγορίες από 15 έως 64 ετών, με βάση το εν λόγω κριτήριο.

Πίνακας 14
Χρόνος παραμονής στην ανεργία κατά ηλικίες,
Περιφέρεια Πελοποννήσου, Δ' Τρίμηνο 2005

	<6 μηνών	>6 και <12 μηνών	>12 και <24 μηνών	>24 μηνών	ΣΥΝΟΛΟ
15-19	43,1	35,3	14,8	6,8	100
20-24	33	17,4	38	11,6	100
25-29	22,5	20,7	17,7	39,1	100
30-44	14,1	12,1	16	57,8	100
45-64	21	9,6	23,5	45,9	100
ΣΥΝΟΛΟ	22,4	16,1	21	40,5	100

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα εργατικού δυναμικού, Δ' Τρίμηνο 2005

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα παρατηρείται καταρχήν ότι ένα σημαντικό ποσοστό, της τάξης του 21,6 % των ανέργων των ηλικιών 15-19 παραμένει στην ανεργία για διάστημα μεγαλύτερο του 1 έτους, ενώ ένα επιπλέον 35,3 % ξεπερνά τους έξι μήνες αναζητώντας εργασία, χωρίς ωστόσο να φτάνει τους 12 μήνες ανεργίας.

Στις ηλικίες 20-24, το ποσοστό παραμονής στην ανεργία για λιγότερο από 6 μήνες μειώνεται κατά 10 και πλέον ποσοστιαίες μονάδες, σε σχέση με την προαναφερθείσα ηλικιακή κατηγορία, ενώ το ποσοστό αναζήτησης απασχόλησης για πάνω από 1 έτος αυξάνεται εντυπωσιακά, πλησιάζοντας το μισό του συνόλου του πληθυσμού των ανέργων της συγκεκριμένης ηλικιακής κατηγορίας.

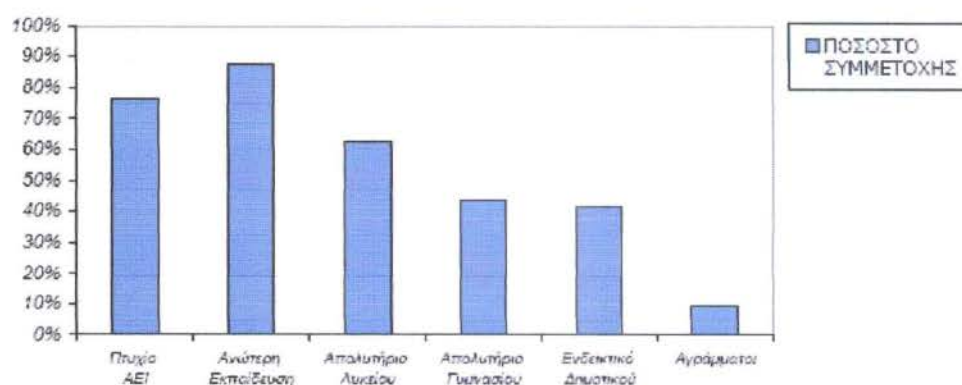
Η ηλικιακή κατηγορία 25-29 παραμένει άνεργη στην Περιφέρεια Πελοποννήσου για πάνω από ένα χρόνο, σε ένα ποσοστό που πλησιάζει το ανησυχητικό ποσοστό του 57 % του συνόλου των ανέργων της, ενώ λιγότερο από το ένα τέταρτο των ανέργων της ηλικιακής αυτής κατηγορίας αναζητά εργασία για λιγότερο από 6 μήνες.

Στις ηλικίες 30-44 ετών, το 57,8 % των ανέργων ψάχνει απασχόληση για πάνω από 2 χρόνια, ενώ μόνο το ένα τέταρτο περίπου των ανέργων των εξεταζόμενων ηλικιών βρίσκει εργασία σε λιγότερο από ένα έτος.

Τέλος η ηλικιακή κατηγορία 45-64 είναι σε καλύτερη μεν κατάσταση από την προηγούμενη, εμφανίζει ωστόσο ένα ποσοστό σχεδόν 70 % ανέργων για πάνω από 12 μήνες. Σημειώνεται ότι οι μακροχρόνια άνεργοι άνω των 45 ετών θεωρούνται από το ελληνικό κράτος ευπαθής κοινωνικά ομάδα, λόγω των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν προκειμένου να ενταχθούν επαγγελματικά.

Ένα φαινόμενο το οποίο επίσης παρατηρείται είναι ότι το ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού στον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας μειώνεται, καθώς χαμηλώνει το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού. Το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής εμφανίζεται στα άτομα με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης (Ανώτερη 87,68% και Ανώτατη 76,21%) και το χαμηλότερο στους αγράμματους (9,37%).

Διάγραμμα 4 : Ποσοστό συμμετοχής κατά επίπεδο εκπαίδευσης Περιφέρειας Πελοποννήσου, 2001

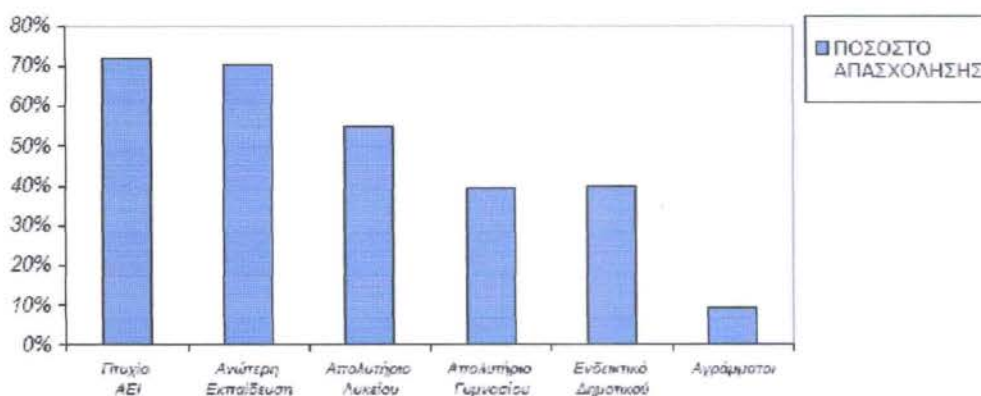


Πηγή : Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου, Κοτζαμπόπουλος, Παυλάκης, Ιούνιος 2002

Όσον αφορά στην απασχόληση, η κατάσταση είναι παρόμοια με αυτή της συμμετοχής του εργατικού δυναμικού. Το ποσοστό απασχόλησης μειώνεται στα

χαμηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης. Το μεγαλύτερο ποσοστό απασχόλησης εμφανίζεται στους απόφοιτους ανώτατης εκπαίδευσης (71,75%) και στους απόφοιτους ανώτερης εκπαίδευσης (70,29%), ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης εμφανίζονται στους αγράμματους (9,37% περίπου) και εν συνεχεία στους απόφοιτους γυμνασίου.

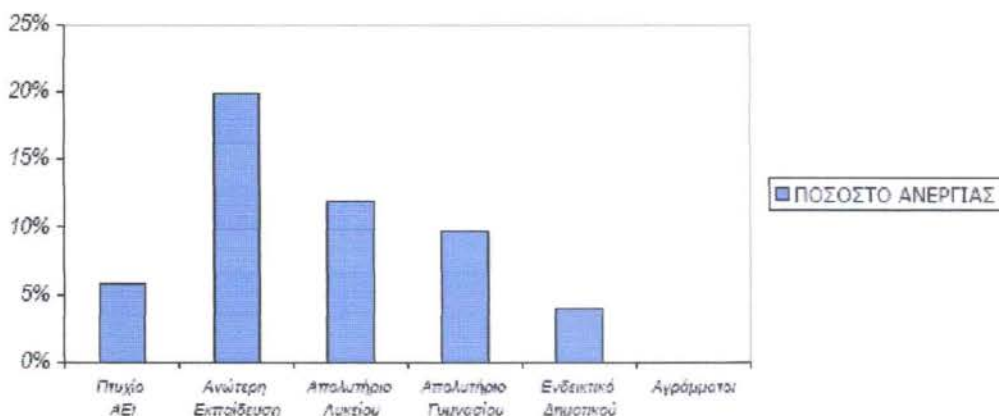
Διάγραμμα 5 : Ποσοστό απασχόλησης κατά επίπεδο εκπαίδευσης Περιφέρειας Πελοποννήσου, 2001



Πηγή : Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου, Κοτζαμπόπουλος, Παυλάκης, Ιούνιος 2002

Τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας εμφανίζονται στους απόφοιτους Ανώτερης Εκπαίδευσης (19,84%) και στους αποφοίτους Λυκείου (11,87%), ακολουθούν τα άτομα που κατέχουν απολυτήριο γυμνασίου (9,65%), και με μικρότερο ποσοστό αλλά όχι μικρό οι πτυχιούχοι ΑΕΙ (5,85%).

Διάγραμμα 6 : Ποσοστό Ανεργίας κατά επίπεδο εκπαίδευσης Περιφέρειας Πελοποννήσου, 2001

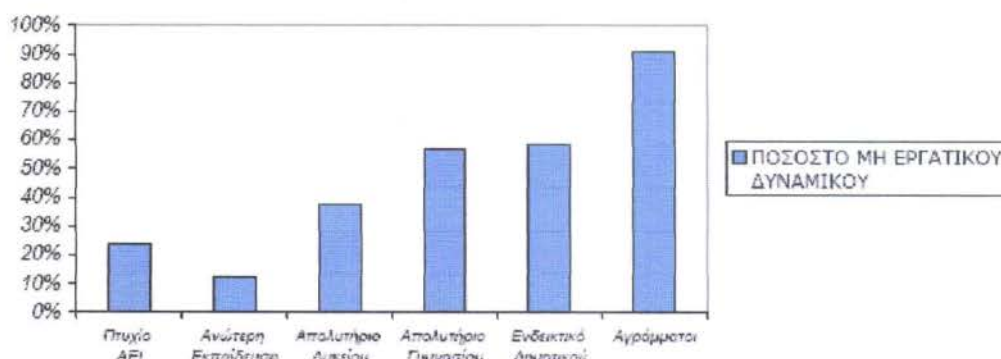


Πηγή : Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου, Κοτζαμπόπουλος, Παυλάκης, Ιούνιος 2002

Όσον αφορά στην κατά φύλο κατανομή του εργατικού δυναμικού, οι άνδρες παρουσιάζουν τα υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής και απασχόλησης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, με εξαίρεση τα άτομα που δεν έλαβαν τη στοιχειώδη μόρφωση. Οι γυναίκες αντίθετα, παρουσιάζουν υψηλότερα ποσοστά από τους άνδρες σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, μόνο όσον αφορά στο μη εργατικό δυναμικό.

Τέλος, όσον αφορά στο μη εργατικό δυναμικό, αυτό διογκώνεται στις χαμηλότερες εκπαιδευτικές κατηγορίες. Συγκεκριμένα, ενώ το ποσοστό των μη ενεργών στους πτυχιούχους ΑΕΙ είναι 23,79%, για τους αγράμματους φθάνει στο 90,63%, δικαιολογώντας το μικρό ποσοστό ανεργίας που εμφανίζει η κατηγορία αυτή, καθώς το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της κατηγορίας αυτής είναι εκτός αγοράς εργασίας.

Διάγραμμα 7 : Ποσοστό μη εργατικού δυναμικού κατά επίπεδο εκπαίδευσης Περιφέρειας Πελοποννήσου, 2001



Πηγή : Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου, Κοτζαμπόπουλος, Παυλάκης, Ιούνιος 2002

Συνοψίζοντας τα κύρια σημεία της ανάλυσης του επιπέδου εκπαίδευσης σε σχέση με την κατάσταση απασχόλησης του πληθυσμού της Περιφέρειας Πελοποννήσου, παρατηρούνται τα εξής:

- α) Οι άνδρες υπερτερούν των γυναικών τόσο στα χαμηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης (κάτοχοι απολυτηρίου Λυκείου, Γυμνασίου και Δημοτικού), όσο και στα υψηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης (Ανώτερη-Ανώτατη).
- β) Το βάρος της ανεργίας και κυρίως της αεργίας (μη συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό) το επωμίζονται τα άτομα κυρίως με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και εξειδίκευσης.

γ) Τα υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής και απασχόλησης παρατηρούνται στους απόφοιτους της ανώτατης και ανώτερης εκπαίδευσης.

δ) Τα ποσοστά μη εργατικού δυναμικού είναι υψηλότερα στις κατώτερες βαθμίδες της εκπαίδευσης, ενώ στις γυναίκες σημειώνονται υψηλότερα ποσοστά από ότι στους άνδρες, με μοναδική εξαίρεση την κατηγορία των γυναικών που δεν έχουν λάβει τη στοιχειώδη εκπαίδευση.

6. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων κατά τομέα για τις Περιφέρειες της χώρας για το έτος 2005.

Διαχρονικά παρατηρείται μία ποσοστιαία μείωση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα ακολουθώντας την τάση που εμφανίζεται στο σύνολο της χώρας, αλλά με μικρότερη ένταση, και αντίστοιχα αύξηση των ποσοστών των απασχολούμενων στον δευτερογενή και τον τριτογενή τομέα (πολύ μικρότερη όμως από την αντίστοιχη αύξηση σε επίπεδο Χώρας). Το έτος 2005 στον τριτογενή τομέα απασχολούνταν 51,86% των εργαζομένων ενώ στον πρωτογενή ποσοστό 29,05% και στον δευτερογενή που 19,09% των εργαζομένων.

Το ποσοστό των απασχολούμενων το 2005 στον πρωτογενή τομέα (29,05%) είναι το υψηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό όλων των υπόλοιπων Περιφερειών και πολύ μεγαλύτερο του εθνικού μέσου όρου (12,6%), ενώ τα ποσοστά των απασχολούμενων στον δευτερογενή και τον τριτογενή τομέα στην Περιφέρεια είναι χαμηλότερα των αντίστοιχων εθνικών ποσοστών. Συγκεκριμένα το ποσοστό των απασχολούμενων στον δευτερογενή τομέα (19,09%) είναι λίγο χαμηλότερο από το αντίστοιχο εθνικό ποσοστό (22,5%), ενώ το ποσοστό των απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα (51,86%) παρουσιάζεται πολύ χαμηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό στο σύνολο της χώρας (64,9%).

Συγκρίνοντας τα ποσοστά των απασχολούμενων σε κάθε τομέα με τα ποσοστά συμμετοχής του τομέα στη συνολική προστιθέμενη αξία της Περιφέρειας κατά το έτος 2003 παρατηρούμε μία δυσαναλογία η οποία είναι ιδιαίτερα έντονη στον πρωτογενή και τον δευτερογενή τομέα. Έτσι η εργασία του 29,05% των απασχολούμενων (πρωτογενής τομέας) συμμετέχει στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη

Αξία σε ποσοστό μόνο 14,1% ενώ αντίστροφα η εργασία του 19,09% των απασχολούμενων (δευτερογενής τομέας) συμμετέχει στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία σε ποσοστό 30%. Τα αντίστοιχα ποσοστά του τριτογενή τομέα βρίσκονται σε καλύτερη σχέση (51,86% των απασχολούμενων συμμετέχει στο 55,9% της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας της Περιφέρειας).

Πίνακας 15

Απασχολούμενοι κατά τομέα, 2005

Περιφέρεια	Ποσοστό απασχολούμενων			
	Πρωτογενής Τομέας	Δευτερογενής Τομέας	Τριτογενής Τομέας	Σύνολο
Σύνολο Ελλάδος	12,60%	22,50%	64,90%	100%
Ανατ. Μακεδονία - Θράκη	28,04%	20,52%	51,43%	100%
Κεντρική Μακεδονία	13,69%	24,21%	62,10%	100%
Δυτική Μακεδονία	17,68%	34,18%	48,15%	100%
Θεσσαλία	24,60%	21,29%	54,11%	100%
Ήπειρος	19,01%	21,50%	59,49%	100%
Στερεά Ελλάδα	17,64%	29,76%	52,60%	100%
Δυτική Ελλάδα	23,86%	18,09%	58,04%	100%
Πελοπόννησος	29,05%	19,09%	51,86%	100%
Ιόνια Νησιά	15,36%	14,07%	70,58%	100%
Αττική	0,67%	23,81%	75,52%	100%
Βόρειο Αιγαίο	16,35%	16,57%	67,08%	100%
Νότιο Αιγαίο	9,43%	20,52%	70,05%	100%
Κρήτη	20,68%	15,73%	63,59%	100%

Πηγή: ΕΣΠΑ 2007 - 2013 (2007), Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Ειδικότερα, αύξηση σημειώνεται στους περισσότερους κλάδους του τριτογενή τομέα τόσο στους παραδοσιακούς όπως στις «κλοιπές υπηρεσίες», όσο και σε έναν κλάδο εφαρμογής νέων τεχνολογιών και παραγωγής νέων προϊόντων, τον κλάδο των

χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, ο οποίος καταγράφει και τη μεγαλύτερη αύξηση. Αύξηση σημειώνεται επίσης στον κλάδο των κατασκευών, τον μοναδικό από τους κλάδους του δευτερογενή τομέα που σημειώνει αύξηση. Μείωση της απασχόλησης σημειώνεται στον παραδοσιακό κλάδο της γεωργίας, ακολουθώντας την τάση που σημειώνεται σε όλη τη χώρα. Μικρή μείωση σημειώνεται, τέλος, στην απασχόληση στον κλάδο του εμπορίου / εστιατορίων / ξενοδοχείων. Ενώ, το ποσοστό απασχόλησης των νέων, κάτω των 25 ετών είναι χαμηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό των άλλων ηλικιακών ομάδων.

7. ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1999-2007

Σύμφωνα με την μελέτη με τίτλο “Αποτύπωση των στατιστικών μεγεθών της επιχειρηματικής κίνησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου”, που εκπονήθηκε από την εταιρεία “Σύμβουλοι Ανάπτυξης Πωλήσεων Ε.Π.Ε.” και χρηματοδοτήθηκε από το **Κέντρο Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου (ΚΕΤΑ Πελοποννήσου)**, η εικόνα της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου για το έτος 2007, διαμορφώνεται όπως περιγράφεται παρακάτω.

Ο πίνακας 16 περιέχει το συνολικό αριθμό των επιχειρήσεων που είναι εγγεγραμμένες στα μητρώα των επιμελητηρίων των πέντε νομών της Περιφέρειας για τα έτη 1999-2007. Όπως παρατηρούμε, οι επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες στα μητρώα των Επιμελητηρίων της Περιφέρειας **αυξήθηκαν την περίοδο 1999-2007 από 29.002 σε 41.301 (+42,41%)**.

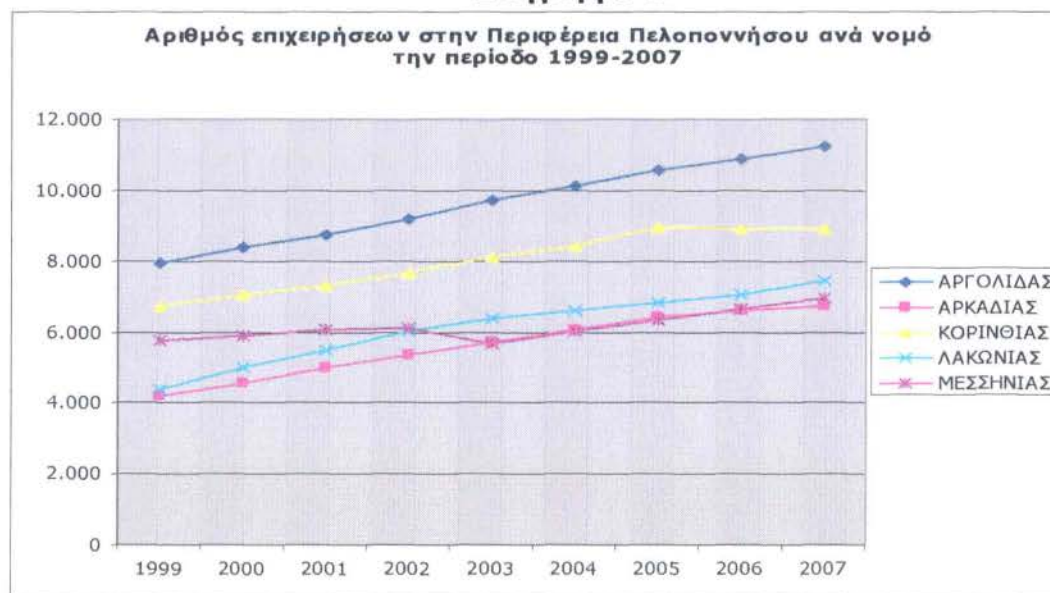
Σε επίπεδο νομών, ο νομός Αργολίδας συγκεντρώνει σταθερά σε όλη την περίοδο τον μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων, οι οποίες αυξάνονταν 4,42% κατά μέσο όρο ετησίως. Στον αντίποδα, ο νομός με τις λιγότερες εγγεγραμμένες επιχειρήσεις ήταν η Αρκαδία, στην οποία η ετήσια αύξηση των επιχειρήσεων την αντίστοιχη περίοδο ήταν 6,11% κατά μ.ό. Δεύτερη σε αριθμό επιχειρήσεων κατατάσσεται η Κορινθία με αύξηση 3,63% κατά μ.ό ετησίως και ακολουθούν κατά σειρά η Μεσσηνία (+2,48%) και η Λακωνία (+6,96%).

Όλοι οι νομοί της Περιφέρειας εμφάνισαν αύξηση στον αριθμό των εγγεγραμμένων στα μητρώα των Επιμελητηρίων τους επιχειρήσεων από έτος σε έτος. Οι μόνοι νομοί που εμφάνισαν μείωση στον αριθμό των εγγεγραμμένων επιχειρήσεων ήταν ο νομός Μεσσηνίας το έτος 2003 όπου παρουσίασε μείωση από 6.125 επιχειρήσεις το 2002 σε 5.667 επιχειρήσεις το επόμενο έτος και ο νομός Κορινθίας (μείωση από 8.959 επιχειρήσεις το 2005 σε 8.916 επιχειρήσεις το 2006).

Πίνακας 16: Συνολικός αριθμός επιχειρήσεων ανά νομό στην Περιφέρεια Πελοποννήσου την περίοδο 1999-2007

ΝΟΜΟΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠ/ΣΕΩΝ (1999)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠ/ΣΕΩΝ (2000)	99/00 (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠ/ΣΕΩΝ (2001)	00/01 (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠ/ΣΕΩΝ (2002)	01/02 (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠ/ΣΕΩΝ (2003)	02/03 (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠ/ΣΕΩΝ (2004)	03/04 (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠ/ΣΕΩΝ (2005)	04/05 (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠ/ΣΕΩΝ (2006)	05/06 (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠ/ΣΕΩΝ (2007)	06/07 (%)
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	7.950	8.398	5,64	8.740	4,07	9.176	4,99	9.728	6,02	10.137	4,20	10.566	4,23	10.868	2,86	11.233	3,36
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4.213	4.572	8,52	4.977	8,86	5.344	7,37	5.703	6,72	6.086	6,72	6.409	5,31	6.615	3,21	6.758	2,16
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	6.730	7.041	4,62	7.334	4,16	7.695	4,92	8.107	5,35	8.438	4,08	8.959	6,17	8.916	-0,48	8.933	0,19
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4.358	5.007	14,89	5.506	9,97	6.029	9,50	6.373	5,71	6.615	3,80	6.812	2,98	7.065	3,71	7.428	5,14
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5.751	5.884	2,31	6.052	2,86	6.125	1,21	5.667	-7,48	6.024	6,30	6.334	5,15	6.657	5,10	6.949	4,39
ΣΥΝΟΛΟ	29.002	30.902	6,55	32.609	5,52	34.369	5,40	35.578	3,52	37.300	4,84	39.080	4,77	40.121	2,66	41.301	2,94

Διάγραμμα 8



Οι ιδρύσεις νέων επιχειρήσεων στο σύνολο της Περιφέρειας Πελοποννήσου **παρουσίασαν διαχρονικές διακυμάνσεις**, με τελικό αποτέλεσμα να αυξηθούν ετησίως 5,4% κατά μέσο όρο. Το 1999 οι ιδρύσεις νέων επιχειρήσεων στην Περιφέρεια ανήλθαν στις 2.977, μειώθηκαν το 2000 στις 2.821, για να αυξηθούν το 2001 και το 2002 σε 3.085 και 3.245 αντίστοιχα. Το 2003 όμως μειώθηκαν και πάλι κατά 74 ιδρύσεις για να αυξηθούν και πάλι το 2004 και να φτάσουν τις 3.262. Τέλος, το 2005 και το 2006 μειώθηκαν και πάλι κατά 45 και 245 αντίστοιχα, φτάνοντας τις 2.994, ενώ το 2007 παρουσίασαν εκ νέου αύξηση, εντυπωσιακή αυτή τη φορά κατά 1.244 ιδρύσεις. Όσον αφορά στην εικόνα των ιδρύσεων νέων επιχειρήσεων σε κάθε νομό της Περιφέρειας, οι περισσότερες ιδρύσεις επιχειρήσεων σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο πραγματοποιήθηκαν στο **νομό Αργολίδας**, συγκεντρώνοντας πάνω από το 25% κατά μέσο όρο των ιδρύσεων στην Περιφέρεια και οι λιγότερες στο **νομό Αρκαδίας** με 513 ιδρύσεις κατά μ.ό (με εξαίρεση το 1999 όπου τελευταίος ήταν ο νομός Μεσσηνίας). Ο **νομός Κορινθίας** βρίσκεται σταθερά στη δεύτερη θέση με 689 ιδρύσεις κατά μ.ό και ακολουθούν οι **νομοί Μεσσηνίας και Λακωνίας** με 655 και 587 ιδρύσεις κατά μ.ό αντίστοιχα.

Η εικόνα που εμφανίζει η Περιφέρεια σε σχέση με τις παύσεις λειτουργίας των επιχειρήσεων είναι **αρκετά άσχημη**. Σε όλη την περίοδο, με εξαίρεση το 2003 και το 2006, ο αριθμός των επιχειρήσεων που για κάποιο λόγο σταμάτησαν να λειτουργούν από 1.077 (παύσεις) το 1999 αυξήθηκαν σε 2.303 (παύσεις) το 2007, παρουσιάζοντας μέση ετήσια μεταβολή +13,3%. **Αισθητή μείωση** των παύσεων λειτουργίας των επιχειρήσεων στην Περιφέρεια παρουσιάστηκε το 2003, καθώς από 2.036 που ήταν το 2002 μειώθηκαν στις 1.449 (-28,8%), αλλά και το 2006 όπου από 2.176 παύσεις το 2005 μειώθηκαν στις 1.814 παύσεις, παρουσιάζοντας μείωση κατά 16,6%.

Στην **πρώτη θέση στις παύσεις λειτουργίας** για όλη την περίοδο έρχεται η **Μεσσηνία** με 4.244 παύσεις. Στον αντίποδα οι νομοί με τις **λιγότερες παύσεις λειτουργίας αθροιστικά** για την περίοδο 1999-2007 ήταν κατά σειρά ο **νομός Λακωνίας** με 1.790 συνολικά παύσεις και ο **νομός Αρκαδίας** με 1.743. Παρόλα αυτά, σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο κανένας νομός **δεν σημείωσε αρνητική μέση ετήσια μεταβολή**, κάτι που σημαίνει ότι διαχρονικά οι παύσεις λειτουργίας των επιχειρήσεων σε καθένα από τους πέντε νομούς της Περιφέρειας παρουσίασαν αύξηση.

Σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο **ο επαγγελματικός κλάδος συγκέντρωνε τον μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων στην Περιφέρεια** και κυμάνθηκε από 12.325 επιχειρήσεις το 1999 έως 19.540 επιχειρήσεις το 2007. Δεύτερος σε αριθμό επιχειρήσεων ήταν **ο εμπορικός κλάδος** με 10.829 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις κατά μ.ό κάθε χρόνο και τρίτος **ο βιοτεχνικός κλάδος** με 8.044 επιχειρήσεις κατά μ.ό ετησίως. Την προτελευταία θέση, όσον αφορά στη συγκέντρωση επιχειρήσεων στην Περιφέρεια, κατέλαβε **ο ξενοδοχειακός κλάδος** με 509 επιχειρήσεις κατά μ.ό ετησίως και την τελευταία **ο βιομηχανικός κλάδος** με μόλις 167 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις στην Περιφέρεια κατά μ.ό κάθε έτος.

Όσον αφορά στη διαχρονική μεταβολή του αριθμού των επιχειρήσεων στους πέντε κλάδους ήταν **θετική για όλους τους κλάδους, με εξαίρεση τον βιομηχανικό**. Πιο αναλυτικά, η αύξηση των επιχειρήσεων στον βιοτεχνικό κλάδο ήταν της τάξης των 1.454 επιχειρήσεων, στον εμπορικό της τάξης των 3.549 επιχειρήσεων, στον επαγγελματικό της τάξης των 7.215 επιχειρήσεων και στον ξενοδοχειακό της τάξης των 82 επιχειρήσεων. Αντίθετα, στον βιομηχανικό κλάδο το 2001, το 2003, το 2005 και το 2006 παρατηρήθηκε μείωση των εγγεγραμμένων επιχειρήσεων σε επίπεδο Περιφέρειας κατά 1,7%, 4,1%, 06% και 0,6% αντίστοιχα, με αποτέλεσμα το 2007 να έχουμε μείωση των βιομηχανικών επιχειρήσεων κατά 1 επιχείρηση σε σχέση με το 1999.

Όσον αφορά στην κατανομή των ιδρύσεων στους πέντε κλάδους που εξετάζουμε (Βιοτεχνικό, Βιομηχανικό, Εμπορικό, Επαγγελματικό και Ξενοδοχειακό), ο μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων που ξεκινούσαν τη δραστηριότητά τους σε όλη την περίοδο συγκεντρωνόταν **στον επαγγελματικό κλάδο**. Αρκετά μεγάλος ήταν και ο αριθμός των **εμπορικών επιχειρήσεων** που ξεκίνησαν τη λειτουργία τους στην Περιφέρεια την περίοδο που εξετάζουμε, ενώ ακολούθησαν κατά σειρά **ο βιοτεχνικός κλάδος, ο ξενοδοχειακός κλάδος και ο βιομηχανικός κλάδος**, ο οποίος μάλιστα εμφάνισε πολύ μικρό αριθμό νέων επιχειρήσεων, **γεγονός που καταδεικνύει την αδυναμία της περιφέρειας να προσελκύσει βιομηχανικές επιχειρήσεις και να παράσχει τις απαραίτητες υποδομές για τη σωστή λειτουργία τους**.

Η εξέλιξη των παύσεων λειτουργίας των επιχειρήσεων ανέδειξε στην **πρώτη θέση τον επαγγελματικό κλάδο**, ακολουθούμενος κατά σειρά από τον **εμπορικό, τον βιοτεχνικό, τον βιομηχανικό και τον ξενοδοχειακό**.

8. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1999-2007 ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΝΟΜΩΝ

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η επιχειρηματική εικόνα ξεχωριστά για τον κάθε Νομό της Περιφέρειας, όπως αυτή διαμορφώνεται από την εξέλιξη των ιδρύσεων και των παύσεων λειτουργίας των επιχειρήσεων του κάθε Νομού κατά την περίοδο 1999-2007.

A. ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

Την περίοδο 1999-2007 οι εγγεγραμμένες επιχειρήσεις στα μητρώα του Επιμελητηρίου Αργολίδας αυξήθηκαν σημαντικά και από 7.950 το 1999 έφτασαν το 2007 τις 11.233. Το γεγονός αυτό οφείλεται στην αύξηση των ιδρύσεων νέων επιχειρήσεων σε μεγαλύτερα ποσοστά σχετικά με την αύξηση των παύσεων λειτουργίας.

Ο επαγγελματικός κλάδος συγκέντρωνε την εξεταζόμενη περίοδο το μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων στο νομό, οι οποίες κυμάνθηκαν από 3.649 επιχειρήσεις το 1999 έως 5.770 επιχειρήσεις το 2007.

Ο βιομηχανικός κλάδος έχει τις λιγότερες επιχειρήσεις στο νομό, με μόλις 56 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις κατά μ.ό κάθε έτος, γεγονός που καταδεικνύει ότι η Αργολίδα δεν μπορεί να στηρίξει το εισόδημά της στη βιομηχανική παραγωγή.

Τόσο οι ιδρύσεις νέων επιχειρήσεων όσο και οι παύσεις λειτουργίας παρουσίασαν διαχρονικές αυξομειώσεις.

Η καλύτερη επιχειρηματικά χρονιά για το νομό Αργολίδας ήταν το 2002, καθώς παρατηρήθηκαν οι περισσότερες ιδρύσεις νέων επιχειρήσεων και οι λιγότερες παύσεις λειτουργίας σε σύγκριση με τις άλλες χρονιές. Συγκεκριμένα, οι ιδρύσεις έφτασαν τις 856 και οι παύσεις τις 304. Αντίστοιχα, οι χειρότερες χρονιές για το νομό από πλευράς επιχειρηματικής κίνησης ήταν το 2000 όπου ιδρύθηκαν οι λιγότερες επιχειρήσεις (686) και το 2007 όπου σταμάτησαν να λειτουργούν οι περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με τα υπόλοιπα έτη (524).

Αναλυτικά η επιχειρηματική εικόνα του Νομού Αργολίδας για τα έτη 1999-2007, παρουσιάζεται στον Πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 17

Μεταβολή των ιδρύσεων και παύσεων των επιχειρήσεων ανά κλάδο δραστηριότητας στο Νομό Αργολίδας την περίοδο 1999-2007

		ΤΟΜΕΙΣ						ΚΑΘΑΡΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
		ΒΙΟΜΗΧ/ΚΟ Σ	ΒΙΟΤΕΧΝ/ΚΟΣ	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜ/ΚΟΣ	ΞΕΝΟΔΟΧ/ΚΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ	
1999-2000	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	-3	-4	-63	-50	0	-120	-106
	%	2,5	3,3	52,5	41,7	0,0	100,0	
	99-00 (%)	-100,0	-3,4	-25,7	-11,3	0,0	-14,9	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	0,0	8	1	-22	-1	-14	
	%	0	-57,1	-7,1	157,1	7,1	100,0	
	99-00 (%)	0,0	16,3	0,9	-11,1	-50,0	-3,9	
2000-2001	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	3	9	41	78	7	138	94
	%	2,2	6,5	29,7	56,5	5,1	100,0	
	00-01 (%)	0,0	8,0	22,5	19,9	0	20,1	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	2	18	1	24	-1	44	
	%	4,5	40,9	2,3	54,5	-2,3	100,0	
	00-01 (%)	0,0	31,6	0,9	13,6	-100,0	12,8	
2001-2002	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	-2	-34	10	6,3	-5	32	116
	%	-6,3	-106,3	31,3	196,9	-15,6	100,0	
	01-02 (%)	-66,7	-27,9	4,5	13,4	-71,4	3,9	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	-1	-19	-5	-60	1	-84	
	%	1,2	22,6	6,0	71,4	-1,2	100,0	
	01-02 (%)	-50,0	-25,3	-4,5	-30,0	0,0	-21,6	
2002-2003	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	3	21	-27	-81	-1	-85	-143
	%	-3,5	-24,7	31,8	95,3	1,2	100,0	
	02-03 (%)	300,0	23,9	-11,6	-15,2	-50,0	-9,9	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	0	31	-3	30	0	58	
	%	0,0	53,4	-5,2	51,7	0,0	100,0	
	02-03 (%)	0,0	55,4	-2,8	21,4	0,0	19,1	
2003-2004	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	-4	-6	19	-42	1	-32	20
	%	-12,5	-18,8	59,4	-131,3	3,1	100,0	
	03-04 (%)	-100,0	-5,5	9,2	-9,3	100,0	-4,2	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	-1	-38	12	-24	-1	-52	
	%	-1,9	-73,1	23,1	-46,2	-1,9	100,0	
	03-04 (%)	-100,0	-43,7	11,7	-14,1	-100,0	-14,4	
2004-2005	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	1	-17	-2	22	0,0	4	-127
	%	25,0	-425,0	-50,0	550,0	0,0	100,0	
	04-05 (%)	100,0	-16,5	-0,9	5,4	0,0	0,5	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	1	27	17	85	1	131	
	%	0,76	20,6	13,0	64,9	0,76	100,0	
	04-05 (%)	100,0	55,1	14,8	58,2	100,0	42,3	
2005-2006	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	2	16	-29	38	0,0	27	63
	%	7,4	59,3	-107,4	140,7	0,0	100,0	
	05-06 (%)	200,0	18,6	-13,0	8,8	0,0	3,6	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	0	2	-17	-20	-1	-36	
	%	0,0	-5,6	47,2	55,6	2,8	100,0	
	05-06 (%)	0,0	2,6	-12,9	-8,7	-100,0	-8,2	

ΜΕΤΑΒΟΛΗ

2006-2007	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	-3	44	43	-33	4	55	-64
	%	-5,5	80,0	78,2	-60,0	7,3	100,0	
	06-07 (%)	-100,0	43,1	22,2	-7,0	200,0	7,1	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	-1	2	52	66	0	119	
	%	-0,8	1,7	43,7	55,5	0,0	100,0	
	06-07 (%)	-100,0	2,6	45,2	31,3	0,0	29,4	

Πηγή : ΚΕΤΑ Πελοποννήσου, Τέταρτη επικαιροποίηση της μελέτης αποτύπωσης των στατιστικών μεγεθών της επιχειρηματικής κίνησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

B. ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Το κύριο χαρακτηριστικό της επιχειρηματικότητας στο νομό Αρκαδίας είναι το γεγονός ότι στα μητρώα του Επιμελητηρίου Αρκαδίας είναι εγγεγραμμένες οι λιγότερες επιχειρήσεις σε σχέση με τα Επιμελητήρια των υπολοίπων νομών της Περιφέρειας. Πιο αναλυτικά, η γενική εικόνα της επιχειρηματικής κίνησης στο νομό Αρκαδίας περιγράφεται παρακάτω.

Οι περισσότερες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στον επαγγελματικό κλάδο και ακολουθούν κατά σειρά ο εμπορικός κλάδος, ο βιοτεχνικός κλάδος, ο ξενοδοχειακός κλάδος και τέλος ο βιομηχανικός κλάδος.

Η χρονιά με τη μεγαλύτερη αύξηση των εγγεγραμμένων επιχειρήσεων ήταν το 2001, καθώς αυξήθηκαν οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνταν στο νομό από 4.572 που ήταν το 2000 σε 4.977, ήτοι κατά 8,9%.

Σε όλους του κλάδους παρατηρήθηκε **αύξηση των εγγεγραμμένων επιχειρήσεων από έτος σε έτος**, με εξαίρεση το βιομηχανικό κλάδο, ο οποίος παρέμεινε στάσιμος από το 2001 έως το 2005, ενώ το 2006 παρουσίασε μείωση των εγγεγραμμένων επιχειρήσεων κατά 1 επιχείρηση.

Στη διάρκεια της περιόδου 1999-2007 οι ιδρύσεις νέων επιχειρήσεων στο νομό Αρκαδίας **παρουσίασαν ανοδική πορεία** με μέσο όρο ιδρύσεων ανά έτος τις 513. Η πλειονότητα των ιδρύσεων νέων επιχειρήσεων στο νομό έγιναν στον **επαγγελματικό κλάδο** που συγκέντρωσε σταθερά πάνω από το 50,0% του συνολικού αριθμού των ιδρύσεων όλων των κλάδων στο νομό.

Ο νομός Αρκαδίας μαζί με το νομό Λακωνίας **συγκεντρώνουν τις λιγότερες επιχειρήσεις που διέκοψαν τη λειτουργία τους την περίοδο 1999-2007**. Κατά μέσο όρο οι επιχειρήσεις που σταμάτησαν να λειτουργούν στο νομό τη συγκεκριμένη περίοδο ανήλθαν στις 194.

Οι καλύτερες επιχειρηματικά χρονιές για το νομό Αρκαδίας ήταν το 2000 και το 2007, καθώς το μεν 2000 παρατηρήθηκαν οι λιγότερες παύσεις λειτουργίας της περιόδου (97), το δε 2007 οι περισσότερες ιδρύσεις νέων επιχειρήσεων (699). Αντίστοιχα, οι χειρότερες χρονιές για το νομό από πλευράς επιχειρηματικής κίνησης ήταν το 1999 όπου ιδρύθηκαν οι λιγότερες επιχειρήσεις της περιόδου (472) και το 2007 όπου έπαψαν τη λειτουργία τους οι περισσότερες επιχειρήσεις της περιόδου (374).

Η διαχρονική καθαρή μεταβολή των ιδρύσεων και των παύσεων λειτουργίας των επιχειρήσεων στο νομό Αρκαδίας ήταν σχετικά μικρή για κάθε περίοδο (1999-2000, 2000-2001, 2001-2002, 2002-2003, 2003-2004 και 2005-2006) και ήταν πότε θετική και πότε αρνητική. Εξαιρέση αποτέλεσαν οι περίοδοι 2004-2005 και 2006-2007 όπου η καθαρή μεταβολή των ιδρύσεων και των παύσεων λειτουργίας των επιχειρήσεων στο νομό κινήθηκε σε μεγάλα επίπεδα, -117 επιχειρήσεις και 182 επιχειρήσεις αντίστοιχα.

Αναλυτικά η επιχειρηματική εικόνα του Νομού Αρκαδίας για τα έτη 1999-2007, παρουσιάζεται στον Πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 18

Μεταβολή των ιδρύσεων και παύσεων των επιχειρήσεων ανά κλάδο δραστηριότητας στο Νομό Αρκαδίας την περίοδο 1999-2007

		ΤΟΜΕΙΣ						ΚΑΘΑΡΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
		ΒΙΟΜΗΧ/ΚΟ Σ	ΒΙΟΤΕΧΝ/ΚΟΣ	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜ/ΚΟΣ	ΞΕΝΟΔΟΧ/ΚΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ		
ΜΕΤΑΒΟΛΗ	1999-2000	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	-1	-14	11	34	0	30	46
		%	-3,3	-46,7	36,7	113,3	0,0	100,0	
		99-00 (%)	-50,0	-19,7	7,9	13,2	0,0	6,4	
		ΠΑΥΣΕΙΣ	0	-5	-14	4	-1	-16	
		%	0,0	31,3	87,5	-25,0	6,3	100,0	
		99-00 (%)	0	-29,4	-29,8	8,3	-100,0	-14,2	
2000-2001	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	-2	-26	14	9	-5	-38	
	%	0,0	40,0	520,0	-280,0	-180,0	100,0		
	00-01 (%)	0,0	-3,5	-17,2	4,8	450,0	-1,0		
	ΠΑΥΣΕΙΣ	1	5	14	11	2	33		
	%	3,0	15,2	42,4	33,3	6,1	100,0		
	00-01 (%)	0	41,7	42,4	21,2	0	34,0		
2001-2002	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	-1	6	7	7	-6	13	-8	
	%	-7,7	46,2	53,8	53,8	-46,2	100,0		
	01-02 (%)	-100,0	10,9	5,6	2,3	-54,5	2,6		
	ΠΑΥΣΕΙΣ	-1	10	7	6	-1	21		
	%	-4,8	47,6	33,3	28,6	-4,8	100,0		

	01-02 (%)	-100,0	58,8	14,9	9,5	-50,0	16,2	
2002-2003	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	-13	13	19	-1	18	24
	%	0,0	-72,2	72,2	105,6	-5,6	100,0	
	02-03 (%)	0,0	-21,3	9,8	6,1	-20,0	3,5	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	0	-5	0	0	-1	-6	
	%	0,0	83,3	0,0	0,0	16,7	100,0	
	02-03 (%)	0,0	-18,5	0,0	0,0	-100,0	-4,0	
2003-2004	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	18	-20	-51	-1	-54	-60
	%	0,0	33,3	-37,0	-94,4	-1,9	100,0	
	03-04 (%)	0,0	37,5	-13,8	-15,4	-25,0	-10,2	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	0	2	0	4	0	6	
	%	0,0	33,3	0,0	66,6	0,0	100,0	
	03-04 (%)	0,0	9,1	0,0	5,8	0,0	4,1	
2004-2005	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	-17	-14	-20	1	-50	-117
	%	0,0	34,0	28,0	40,0	-2,0	100,0	
	04-05 (%)	0,0	-25,8	-11,2	-7,1	33,3	-10,5	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	1	10	29	27	0	67	
	%	1,5	14,9	43,3	40,3	0,0	100,0	
	04-05 (%)	100,0	41,7	53,7	37,0	0,0	44,4	
2005-2006	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	2	0	14	68	-1	83	-63
	%	2,4	0,0	16,9	81,9	1,2	100,0	
	05-06 (%)	100,0	0,0	12,6	26,2	-25,0	19,6	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	0	27	25	94	0	146	
	%	0,0	18,5	17,1	64,4	0,0	100,0	
	05-06 (%)	0,0	79,4	30,1	94,0	0,0	67,0	
2006-2007	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	-2	14	38	140	2	192	182
	%	-1,0	7,3	19,8	72,9	1,0	100,0	
	06-07 (%)	-100,0	28,6	30,4	42,7	66,7	37,9	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	0	-10	-3	23	0	10	
	%	0,0	-100,0	-30,0	230,0	0,0	100,0	
	06-07 (%)	0,0	-16,4	-2,8	11,9	0,0	2,7	

Πηγή : ΚΕΤΑ Πελοποννήσου, Τέταρτη επικαιροποίηση της μελέτης αποτύπωσης των στατιστικών μεγεθών της επιχειρηματικής κίνησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

Γ. ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Από την ανάλυση των στατιστικών στοιχείων του μητρώου του Επιμελητηρίου Κορινθίας που προηγήθηκε μπορούμε να διαμορφώσουμε μια γενική εικόνα για την επιχειρηματική κίνηση στο νομό.

Στο νομό Κορινθίας δραστηριοποιείται μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων, οι οποίες από 6.730 που ήταν εγγεγραμμένες στο Επιμελητήριο του νομού το 1999 έφτασαν το 2007 τις 8.933, παρουσιάζοντας αύξηση της τάξης του 32,7%. Επιπλέον,

καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση σε αριθμό επιχειρήσεων πίσω από το νομό Αργολίδας.

Όλη την εξεταζόμενη περίοδο ο επαγγελματικός κλάδος συγκέντρωνε το μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων, οι οποίες κυμάνθηκαν από 2.561 επιχειρήσεις το 1999 έως 3.800 επιχειρήσεις το 2005.

Όσον αφορά στη διαχρονική μεταβολή του αριθμού των επιχειρήσεων που είναι εγγεγραμμένες στα μητρώα του Επιμελητηρίου του νομού Κορινθίας ήταν θετική για όλους τους κλάδους, με εξαίρεση το βιομηχανικό το 2001, 2003 και το 2007, το βιοτεχνικό το 2004 και το 2006, τον εμπορικό και τον επαγγελματικό το 2006 και τον ξενοδοχειακό το 2000, το 2001 και το 2003.

Οι ιδρύσεις επιχειρήσεων στο νομό παρουσίασαν διαχρονική αύξηση με εξαίρεση τα έτη 2000, 2005 και 2006 όπου μειώθηκαν. Συγκεκριμένα, από 586 ιδρύσεις νέων επιχειρήσεων το 1999 μειώθηκαν στις 578 το 2000 για να αυξηθούν τα επόμενα χρόνια και να φτάσουν τις 990 το 2007. Ο επαγγελματικός με τον εμπορικό κλάδο συμμετείχαν αθροιστικά με ποσοστά συμμετοχής στις συνολικές ενάρξεις επιχειρήσεων στο νομό από 81,4% το 2006 έως 89,4% το 2003. Ο βιοτεχνικός κλάδος συγκέντρωνε σταθερά σε όλη την περίοδο πάνω από 10,4%, ενώ οι κλάδοι της βιομηχανίας και των ξενοδοχείων παρουσίασαν πολύ μικρό αριθμό ενάρξεων σε όλη την περίοδο.

Ο συνολικός αριθμός των επιχειρήσεων που διέκοψαν τη λειτουργία τους στο νομό Κορινθίας σε όλους του κλάδους δραστηριότητας εμφάνισε ανοδική τάση την περίοδο αυτή, με εξαίρεση το 2002, το 2004 και το 2006 όπου παρουσίασε κάμψη.

Η καλύτερη επιχειρηματικά χρονιά για το νομό Κορινθίας ήταν το 2004 και το 2007, καθώς το μεν 2007 παρατηρήθηκαν οι περισσότερες ιδρύσεις νέων επιχειρήσεων (990) και το δε 2004 οι λιγότερες παύσεις λειτουργίας σε σύγκριση με τις άλλες χρονιές (266). Αντίστοιχα, οι χειρότερες χρονιές για το νομό από πλευράς επιχειρηματικής κίνησης ήταν το 2006 όπου ιδρύθηκαν οι λιγότερες επιχειρήσεις (415) και το 2005 όπου σταμάτησαν να λειτουργούν οι περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με τα υπόλοιπα έτη (792).

Αναλυτικά η επιχειρηματική εικόνα του Νομού Κορινθίας για τα έτη 1999-2007, παρουσιάζεται στον Πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 19
Μεταβολή των ιδρύσεων και παύσεων των επιχειρήσεων ανά κλάδο δραστηριότητας στο
Νομό Κορινθίας την περίοδο 1999-2007

		ΤΟΜΕΙΣ						ΚΑΘΑΡΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
		ΒΙΟΜΗΧ/ΚΟ Σ	ΒΙΟΤΕΧΝ/ΚΟΣ	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜ/ΚΟΣ	ΞΕΝΟΛΟΧ/ΚΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ	
1999-2000	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	1	-14	-2	6	1	-8	-18
	%	-12,5	175,0	25,0	-75,0	-12,5	100,0	
	99-00 (%)	100,0	-15,6	-1,0	2,1	0,0	-1,4	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	4	-4	12	-2	0	10	
	%	40,0	-40,0	120,0	-20,0	0,0	100,0	
	99-00 (%)	400,0	-6,0	12,8	-1,8	0,0	3,6	
2000-2001	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	-3	72	40	0	109	68
	%	0,0	-2,8	66,1	36,7	0,0	100,0	
	00-01 (%)	0,0	-3,9	34,6	13,7	0,0	18,9	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	-3	0	0	47	-3	41	
	%	-7,3	0,0	0,0	114,6	-7,3	100,0	
	00-01 (%)	-60,0	0,0	0,0	43,5	-100,0	14,4	
2001-2002	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	-1	33	-18	0	2	16	51
	%	-6,3	206,3	-112,5	0,0	12,5	100,0	
	01-02 (%)	-50,0	45,2	-6,4	0,0	200,0	2,3	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	0	-5	11	-45	4	-35	
	%	0,0	14,3	-31,4	128,6	-11,4	100,0	
	01-02 (%)	0,0	-7,9	10,4	-29,0	0,0	-10,7	
2002-2003	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	-32	43	-2	-3	6	-81
	%	0,0	-533,3	716,7	-33,3	-50,0	100,0	
	02-03 (%)	0,0	-30,2	16,4	-0,6	-100,0	0,9	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	-2	19	27	47	-4	87	
	%	-2,3	21,8	31,0	54,0	-4,6	100,0	
	02-03 (%)	-100,0	32,8	23,1	42,7	-100,0	29,9	
2003-2004	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	-1	12	-21	86	2	78	190
	%	-1,3	15,4	-26,9	110,3	2,6	100,0	
	03-04 (%)	-100,0	16,2	-6,9	26,1	0,0	11,0	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	0	-31	-27	-54	0	-112	
	%	0,0	-27,7	-24,1	-48,2	0,0	100,0	
	03-04 (%)	0,0	-40,3	-18,8	-34,4	0,0	-29,6	
2004-2005	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	24	-5	-57	0	-38	-564
	%							
	04-05 (%)	0,0	27,9	-1,8	-13,7	0,0	-4,8	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	0	66	171	288	1	526	
	%							
	04-05 (%)	0,0	143,5	146,2	279,6	100,0	197,7	
2005-2006	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	-34	-127	-172	-1	-334	60
	%	0,0	10,2	38,0	51,5	0,3	100,0	
	05-06 (%)	0,0	-30,9	-45,5	-48,0	-50,0	-44,6	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	1	-30	-140	-224	-1	-394	
	%	-0,3	7,6	35,5	56,9	0,3	100,0	
	05-06 (%)	0,0	-26,8	-48,6	-57,3	-100,0	-49,7	
200	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	70	185	317	3	575	421
	%	0,0	12,2	32,2	55,1	0,5	100,0	

06-07 (%)	0,0	92,1	121,7	170,4	300,0	138,6
ΠΑΥΣΕΙΣ	-1	25	41	89	0	154
%	-0,6	16,2	26,6	57,8	0,0	100,0
06-07 (%)	-100,0	30,5	27,7	53,3	0,0	38,7

Πηγή : ΚΕΤΑ Πελοποννήσου, Τέταρτη επικαιροποίηση της μελέτης αποτύπωσης των στατιστικών μεγεθών της επιχειρηματικής κίνησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

Δ. ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

Η επιχειρηματική εικόνα του νομού Λακωνίας, όπως αυτή διαμορφώνεται από την εξέλιξη των ιδρύσεων και των παύσεων λειτουργίας των επιχειρήσεων την περίοδο 1999-2007, που απεικονίζονται στον Πίνακα που ακολουθεί διαμορφώνεται από τα παρακάτω χαρακτηριστικά.

Ο αριθμός των επιχειρήσεων που ήταν εγγεγραμμένες στα μητρώα του Επιμελητηρίου του νομού **αυξήθηκαν την περίοδο 1999-2007** από 4.358 επιχειρήσεις το 1999 σε 7.428 επιχειρήσεις το 2007, ήτοι κατά 70,4%. Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρήθηκε μεταξύ των ετών 1999 και 2000 κατά 14,9%, η οποία ήταν και η μεγαλύτερη αύξηση σε σύγκριση με τους υπόλοιπους νομούς και η μικρότερη την περίοδο 2004-2005 κατά 3,0%.

Οι περισσότερες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στον επαγγελματικό κλάδο και ακολουθούν κατά σειρά ο εμπορικός κλάδος, ο βιοτεχνικός κλάδος, ο ξενοδοχειακός κλάδος και τέλος ο βιομηχανικός κλάδος. Επιπροσθέτως, σε όλους του κλάδους παρατηρήθηκε αύξηση των εγγεγραμμένων επιχειρήσεων από έτος σε έτος, με εξαίρεση το βιομηχανικό κλάδο, ο οποίος παρέμεινε στάσιμος, καθώς δεν σημειώθηκε καμία νέα εγγραφή.

Σε όλη την περίοδο οι ιδρύσεις νέων επιχειρήσεων στο νομό κατέγραψαν **αρνητική πορεία**, με εξαίρεση το 2002, το 2004, το 2006 και το 2007.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι σε όλη την περίοδο από το 1999 μέχρι το 2007 δε δημιουργήθηκε καμία νέα **βιομηχανική μονάδα** στο νομό, γεγονός που επιβεβαιώνει την πολύ μικρή ελκυστικότητα του νομού στην προσέλκυση νέων βιομηχανιών.

Ο νομός Λακωνίας εμφανίζει την περίοδο 1999-2007 **το λιγότερο αριθμό παύσεων** μαζί με το νομό Αρκαδίας. Αξίζει να σημειωθεί η **μεγάλη διαφοροποίηση**

από έτος σε έτος, αλλά και ο πολύ μικρός αριθμός παύσεων που καταγράφηκαν το 1999 και το 2001 (μόλις 4 και 3 παύσεις αντίστοιχα).

Οι καλύτερες επιχειρηματικά χρονιές για το νομό Λακωνίας ήταν το 1999 και το 2007, καθώς το 2007 παρατηρήθηκαν οι περισσότερες ιδρύσεις νέων επιχειρήσεων και το 1999 οι λιγότερες παύσεις λειτουργίας σε σύγκριση με τις άλλες χρονιές (με εξαίρεση το 2001 όπου σταμάτησαν να λειτουργούν μόλις 3 επιχειρήσεις). Συγκεκριμένα, οι ιδρύσεις το 2007 έφτασαν τις 757 και οι παύσεις το 1999 μόλις τις 4. Αντίστοιχα, οι χειρότερες χρονιές για το νομό από πλευράς επιχειρηματικής κίνησης ήταν το 2001 όπου ιδρύθηκαν οι λιγότερες επιχειρήσεις (526) και το 2004 όπου σταμάτησαν να λειτουργούν οι περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με τα υπόλοιπα έτη (346).

Πίνακας 20

Μεταβολή των ιδρύσεων και παύσεων των επιχειρήσεων ανά κλάδο δραστηριότητας στο Νομό Λακωνίας την περίοδο 1999-2007

		ΤΟΜΕΙΣ						ΚΑΘΑΡΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
		ΒΙΟΜΗΧ/ΚΟ Σ	ΒΙΟΤΕΧΝ/ΚΟΣ	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜ/ΚΟΣ	ΞΕΝΟΛΟΧ/ΚΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ		
ΜΕΤΑΒΟΛΗ	1999-2000	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	-28	-19	-57	-1	-105	-150
		%	0,0	26,7	18,1	54,3	1,0	100,0	
		99-00 (%)	0,0	-16,3	-9,5	-20,5	-50,0	-16,1	
		ΠΑΥΣΕΙΣ	0	8	21	16	0	45	
		%	0,0	17,8	46,7	35,6	0,0	100,0	
		99-00 (%)	0,0	0,0	0,0	533,3	0,0	1125,0	
	2000-2001	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	-41	-27	45	1	-22	24
		%	0,0	186,4	122,7	-204,5	-4,5	100,0	
		00-01 (%)	0,0	-28,5	-14,8	20,4	100,0	-4,0	
		ΠΑΥΣΕΙΣ	0	-8	-21	-19	2	-46	
		%	0,0	17,4	45,7	41,3	-4,3	100,0	
		00-01 (%)	0,0	-100,0	-100	-100,0	200,0	-93,9	
	2001-2002	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	16	0	44	8	68	-179
		%	0,0	23,5	0,0	64,7	11,8	100,0	
		01-02 (%)	0,0	15,5	0,0	16,5	400,0	12,9	
		ΠΑΥΣΕΙΣ	0	44	80	126	-3	247	
		%	0,0	17,8	32,4	51,0	-1,2	100,0	
		01-02 (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	-100,0	8233,3	
2002-2003	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	2	18	-65	-7	-52	-102	
	%	0,0	-3,8	-34,6	125,0	13,5	100,0		
	02-03 (%)	0,0	1,7	11,6	-21,0	-70,0	-8,8		
	ΠΑΥΣΕΙΣ	0	15	18	17	0	50		
	%	0,0	30,0	36,0	34,0	0,0	100,0		
	02-03 (%)	0,0	34,1	22,5	13,5	0,0	20,0		
200	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	26	-29	4	0	1	-45	
	%	0,0	2600,0	-2900,0	400,0	0,0	100,0		

	03-04 (%)	0,0	21,5	-16,8	1,6	0,0	0,2	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	0	4	18	23	1	46	
	%	0,0	8,7	39,1	50,0	2,2	100,0	
	03-04 (%)	0,0	6,8	18,4	16,1	0,0	15,3	
2004-2005	ΙΑΡΥΣΕΙΣ	0	-31	4	24	1	-2	56
	%	0,0	1550,0	-200,0	-1200,0	-50,0	100,0	
	04-05 (%)	0,0	-21,1	2,8	9,6	33,3	-0,4	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	0	0	-20	-38	0	-58	
	%	0,0	0,0	34,5	65,5	0,0	100,0	
	04-05 (%)	0,0	0,0	-17,2	-22,9	0,0	-16,8	
2005-2006	ΙΑΡΥΣΕΙΣ	0	20	3	14	-1	36	110
	%	0,0	55,6	8,3	38,9	-2,8	100,0	
	05-06 (%)	0,0	17,2	2,0	5,1	-25,0	6,7	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	0	-29	-16	-28	-1	-74	
	%	0,0	39,2	21,6	37,8	1,4	100	
	05-06 (%)	0,0	-46,0	-16,7	-21,9	-100,0	-25,7	
2006-2007	ΙΑΡΥΣΕΙΣ	0	31	4	143	22	180	58
	%	0,0	17,2	2,2	79,4	1,1	100,0	
	06-07 (%)	0,0	22,8	2,6	49,8	66,7	31,2	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	0	38	30	54	0	122	
	%	0,0	31,1	24,6	44,3	0,0	100,0	
	06-07 (%)	0,0	111,8	37,5	54,0	0,0	57,0	

Πηγή : ΚΕΤΑ Πελοποννήσου, Τέταρτη επικαιροποίηση της μελέτης αποτύπωσης των στατιστικών μεγεθών της επιχειρηματικής κίνησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

Ε. ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Το κύριο χαρακτηριστικό της επιχειρηματικότητας στο νομό Μεσσηνίας είναι το γεγονός ότι ήταν ο **μόνος νομός της Περιφέρειας, στον οποίο παρατηρήθηκε σε ένα έτος μείωση του αριθμού των εγγεγραμμένων στα μητρώα του Επιμελητηρίου επιχειρήσεων**. Το έτος αυτό ήταν το 2003 κατά το οποίο οι επιχειρήσεις που ήταν εγγεγραμμένες στο Επιμελητήριο του νομού μειώθηκαν σε 5.667 από 6.125 που ήταν το 2002 (μείωση 7,5%).

Πιο αναλυτικά, όλη την εξεταζόμενη περίοδο ο **επαγγελματικός κλάδος συγκέντρωνε το μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων**, οι οποίες κυμάνθηκαν από 2.581 επιχειρήσεις το 2003 έως 3.365 επιχειρήσεις το 2007. Δεύτερος σε αριθμό επιχειρήσεων ήταν ο εμπορικός κλάδος, τρίτος ο βιοτεχνικός κλάδος, τέταρτος ο ξενοδοχειακός κλάδος και στην τελευταία θέση ο βιομηχανικός κλάδος.

Στη διάρκεια της περιόδου 1999-2007 οι ιδρύσεις νέων επιχειρήσεων στο νομό Μεσσηνίας **παρουσίασαν ανοδική πορεία** με μέσο όρο ιδρύσεων ανά έτος τις 737. Η πλειονότητα των ιδρύσεων νέων επιχειρήσεων στο νομό έγιναν στον **επαγγελματικό κλάδο** που συγκέντρωσε σταθερά πάνω από το 55,2% του συνολικού αριθμού των ιδρύσεων όλων των κλάδων στο νομό. Ο **εμπορικός κλάδος** συμμετείχε με ποσοστά που κυμαίνονταν από 25,2% το 2001 και το 2006 έως 30,8% το 2003, ενώ τρίτος σε συμμετοχή ήταν ο **κλάδος της βιοτεχνίας** με ποσοστά συμμετοχής στις συνολικές ιδρύσεις στο νομό από 9,8% το 2007 έως 15,9% το 1999. Ο **βιομηχανικός και ο ξενοδοχειακός κλάδος** παρουσίασαν μόλις 54 και 30 ιδρύσεις επιχειρήσεων αντίστοιχα την περίοδο που εξετάζουμε.

Όπως και στις ιδρύσεις έτσι και στις παύσεις ο **επαγγελματικός κλάδος** συγκέντρωσε τις περισσότερες επιχειρήσεις που διέκοψαν τη λειτουργία τους, ακολουθούμενος κατά σειρά από τον **εμπορικό, τον βιοτεχνικό, τον βιομηχανικό και τον ξενοδοχειακό.**

Το **2002** ήταν η χειρότερη επιχειρηματικά χρονιά για το νομό Μεσσηνίας, καθώς **παρουσίασε μια πρωτοφανή αύξηση στις επιχειρήσεις που σταμάτησαν να λειτουργούν** σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Η αύξηση αυτή ήταν της τάξης των 562 επιχειρήσεων, καθώς από 478 που ήταν το 2001 εκτινάχθηκαν στις 1.040.

Πίνακας 21

Μεταβολή των ιδρύσεων και παύσεων των επιχειρήσεων ανά κλάδο δραστηριότητας στο Νομό Μεσσηνίας την περίοδο 1999-2007

		ΤΟΜΕΙΣ						ΚΑΘΑΡΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
		ΒΙΟΜΗΧ/ΚΟ Σ	ΒΙΟΤΕΧΝ/ΚΟΣ	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜ/ΚΟΣ	ΞΕΝΟΔΟΧ/ΚΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ		
ΜΕΤΑΒΟΛΗ	1999-2000	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	5	1	42	-1	47	35
		%	0,0	10,6	2,1	89,4	-2,1	100,0	
		99-00 (%)	0,0	6,8	0,8	16,5	-50,0	10,2	
		ΠΑΥΣΕΙΣ	1	57	-94	48	0	12	
		%	8,3	475,0	-783,3	400,0	0,0	100,0	
		99-00 (%)	100,0	121,3	-96,9	26,4	0	3,7	
2000-2001	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	-1	-1	8	32	6	44	-95	
	%	-2,3	-2,3	18,2	72,7	13,6	100,0		
	00-01 (%)	-100,0	-1,3	6,1	10,8	600,0	8,7		
	ΠΑΥΣΕΙΣ	-1	-31	125	46	0	139		
	%	-0,7	-22,3	89,9	33,1	0,0	100,0		
	00-01 (%)	-50,0	-29,8	4166,7	20,0	0,0	41,0		
2001-	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	-2	19	17	-3	31	-531	
	%	0,0	-6,5	61,3	54,8	-9,7	100,0		
	01-02 (%)	0,0	-2,6	13,7	5,2	-42,9	5,6		

	ΠΑΥΣΕΙΣ	5	100	142	314	1	562	
	%	0,9	17,8	25,3	55,9	0,2	100,0	
	01-02 (%)	500,0	137,0	110,9	113,8	0,0	117,6	
2002-2003	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	7	33	0	-1	39	815
	%	0,0	17,9	84,6	0,0	-2,6	100,0	
	02-03 (%)	0,0	9,3	20,9	0,0	-25,0	6,7	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	-5	-98	-263	-410	0	-776	
	%	0,6	12,6	33,9	52,8	0,0	100,0	
02-03 (%)	-83,3	-56,6	-97,4	-69,5	0,0	-74,6		
2003-2004	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	0	10	25	64	-1	98	-47
	%	0,0	10,2	25,5	65,3	1,0	100,0	
	03-04 (%)	0,0	12,2	13,1	18,6	-33,3	15,8	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	0	-4	100	50	-1	145	
	%	0,0	-2,8	69,0	34,5	-0,7	100,0	
03-04 (%)	0,0	-5,3	1428,6	27,8	-100,0	54,9		
2004-2005	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	3	19	-12	30	1	41	13
	%	7,3	46,3	-29,3	73,2	2,4	100,0	
	04-05 (%)	300,0	20,7	-5,6	7,3	50,0	5,7	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	2	-5	34	-3	0	28	
	%	7,1	-17,9	121,4	-10,7	0,0	100,0	
04-05 (%)	200,0	-7,0	31,8	-1,3	0,0	6,8		
2005-2006	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	1	-34	-21	20	-1	-35	-31
	%	-2,9	97,1	60,0	-57,1	2,9	100,0	
	05-06 (%)	33,3	-30,6	-10,3	4,6	-33,3	-4,6	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	0	1	-9	4	0	-4	
	%	0,0	-25,0	225,0	-100,0	0,0	100,0	
05-06 (%)	0,0	1,5	-6,4	1,8	0,0	-0,9		
2006-2007	ΙΔΡΥΣΕΙΣ	41	18	81	100	4	244	160
	%	16,8	7,4	33,2	41,0	1,6	100,0	
	06-07 (%)	1025,0	23,4	44,3	21,8	200,0	33,7	
	ΠΑΥΣΕΙΣ	-1	17	-5	73	0	84	
	%	-1,2	20,2	-6,0	86,9	0,0	100,0	
06-07 (%)	-33,3	25,4	-3,8	31,6	0,0	19,4		

Πηγή : ΚΕΤΑ Πελοποννήσου, Τέταρτη επικαιροποίηση της μελέτης αποτύπωσης των στατιστικών μεγεθών της επιχειρηματικής κίνησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

9. ΙΔΡΥΣΕΙΣ ΝΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι Πίνακες 21 και 22 παρουσιάζουν στοιχεία σχετικά με τις επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί στην Περιφέρεια Πελοποννήσου ανά νομό και ανά τομέα δραστηριότητας αντίστοιχα κατά την διάρκεια των ετών 1999-2004, σύμφωνα με σχετική έρευνα που διενεργήθηκε από το ΚΕΤΑ Πελοποννήσου, λαμβάνοντας υπόψη στοιχεία που από τις εγγραφές που έχουν πραγματοποιηθεί στα Επιμελητήρια των Νομών, καθώς και στο Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, οι περισσότερες ιδρύσεις επιχειρήσεων φαίνονται να έχουν γίνει στους Νομούς Κορινθίας και Αργολίδας, εμφανίζοντας ποσοστά από 22% έως 24% του συνόλου της Περιφέρειας. Η διαπίστωση αυτή σε συνδυασμό με την προηγούμενη ενότητα στην οποία παρουσιάστηκε η υπάρχουσα κατανομή των επιχειρήσεων, δείχνει μια δυναμική πορεία του νομού Κορινθίας, ενώ και ο νομός Αργολίδας τείνει να αυξάνει τα ποσοστά του. Στον Νομό Αρκαδίας, από την άλλη μεριά φαίνεται ότι ιδρύονται λίγες νέες επιχειρήσεις (~15% του συνόλου), τη στιγμή που στον νομό αυτό οι υπάρχουσες επιχειρήσεις είναι ήδη λίγες.

Τέλος, οι ιδρύσεις νέων επιχειρήσεων στους Νομούς Λακωνίας και Μεσσηνίας βρίσκονται σε μέτριο επίπεδο (17%-19% του συνόλου).

Συνοψίζοντας, κατά την διάρκεια των ετών 1999-2004, ο αριθμός των νεοιδρυθεισών επιχειρήσεων ανά έτος για το σύνολο της Περιφέρειας παρουσιάζει διαχρονικά μια μικρή αυξητική τάση, η οποία διαφοροποιείται μεταξύ των νομών, καθώς οι Νομοί Κορινθίας και Μεσσηνίας παρουσιάζουν αυξητική τάση, ενώ αντίθετα στους Νομούς Αργολίδας και Λακωνίας παρουσιάζεται μικρή τάση για μείωση.

Οι περισσότερες νέες επιχειρήσεις ιδρύονται στον επαγγελματικό τομέα (50%-56%), ενώ σημαντικό ποσοστό ιδρύεται στον εμπορικό τομέα (~30%). Στον βιοτεχνικό τομέα ιδρύεται ποσοστό ~15% των νέων επιχειρήσεων, ενώ στο ξενοδοχειακό και βιομηχανικό τομέα ιδρύεται πολύ μικρός αριθμός επιχειρήσεων.

Οι παραπάνω αναλογίες δεν παρουσιάζουν διακυμάνσεις διαχρονικά για τα εξεταζόμενα έτη (1999 – 2004).

Πίνακας 22

Κατανομή ιδρύσεων νέων επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου κατά νομό

ΝΟΜΟΙ	1999	%	2000	%	2001	%	2002	%	2003	%	2004	%	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ 1999-2004
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	806	27,1	686	24,3	824	26,7	856	26,4	771	24,3	739	22,7	780
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	472	15,9	502	17,8	497	16,1	510	15,7	528	16,7	474	14,5	497
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	586	19,7	578	20,5	687	22,3	703	21,7	709	22,4	787	24,1	675
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	653	21,9	548	19,4	526	17,1	594	18,3	542	17,1	543	16,6	568
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	460	15,5	507	18,0	551	17,9	582	17,9	621	19,6	719	22,0	573
ΣΥΝΟΛΟ	2.977	100,0	2.821	100,0	3.085	100,0	3.245	100,0	3.171	100,0	3.262	100,0	3.094

Πηγή: Μελέτη αποτίμησης επιχειρηματικής κίνησης Περιφέρειας Πελοποννήσου, ΚΕΤΑ Πελοποννήσου

Πίνακας 23

Κατανομή ιδρύσεων νέων επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου κατά τομέα δραστηριότητας

ΤΟΜΕΙΣ	1999	%	2000	%	2001	%	2002	%	2003	%	2004	%	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ 1999-2004
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΣ	7	0,2	4	0,1	6	0,2	2	0,1	5	0,2	0	0,0	4
ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΣ	523	17,6	468	16,6	430	13,9	449	13,8	434	13,7	494	15,1	466
ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ	926	31,1	854	30,3	922	29,9	940	29,0	1.020	32,2	994	30,5	943
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ	1.515	50,9	1.490	52,8	1.699	55,1	1.830	56,4	1.701	53,6	1762	54,0	1.666
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΣ	6	0,2	5	0,2	28	0,9	24	0,7	11	0,3	12	0,4	14
ΣΥΝΟΛΟ	2.977	100,0	2.821	100,0	3.085	100,0	3.245	100,0	3.171	100,0	3.262	100,0	3.094

Πηγή: Μελέτη αποτίμησης επιχειρηματικής κίνησης Περιφέρειας Πελοποννήσου, ΚΕΤΑ Πελοποννήσου

10. ΝΕΑΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η δραστηριοποίηση των νέων σε ηλικία (10-39 ετών), ως επιχειρηματίες παρουσιάζεται αναλογικά μεγαλύτερη στην Περιφέρεια Πελοποννήσου σε σχέση με το σύνολο της Χώρας.

Με βάση τα στατιστικά στοιχεία της απογραφής 2001 για τον οικονομικώς ενεργό πληθυσμό, που παρουσιάζονται στον πίνακα 24, από το σύνολο του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού ηλικίας 10-39 ετών της χώρας, ποσοστό 18,6% δραστηριοποιείται επιχειρηματικά είτε ως εργοδότες (7,7%) είτε ως αυτοαπασχολούμενοι (10,9%). Το αντίστοιχο ποσοστό για την Περιφέρεια Πελοποννήσου ανέρχεται σε 25,5% (8,5% εργοδότες και 17% αυτοαπασχολούμενοι).

Πίνακας 24

Κατανομή του Οικονομικώς ενεργού πληθυσμού ηλικίας 10-39 ετών με βάση την θέση στο επάγγελμα

Οικονομικώς ενεργός πληθυσμός
Νέοι σε ηλικία Επιχειρηματίες (Εργοδότες ή Αυτοαπασχολούμενοι)
Απογραφή πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001

Περιφέρεια	Οικονομικώς ενεργός πληθυσμός ηλικίας 10-39 ετών						
	Σύνολο	Εργοδότες		Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό		Μισθωτοί, μη αμοιβόμενοι και "νέοι"	
		Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	2.596.429	200.810	7,7%	281.730	10,9%	2.113.889	81,4%
ΠΕΡΙΦ. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	131.875	11.272	8,5%	22.405	17,0%	98.198	74,5%
ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	24.396	2.103	8,6%	4.009	16,4%	18.284	74,9%
ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	17.516	1.377	7,9%	2.932	16,7%	13.207	75,4%
ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	33.910	3.213	9,5%	4.587	13,5%	26.110	77,0%
ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	20.766	1.719	8,3%	4.722	22,7%	14.325	69,0%
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	35.287	2.860	8,1%	6.155	17,4%	26.272	74,5%

Πηγή: ΕΣΥΕ, statistics.gr

Το ποσοστό των αυτοαπασχολούμενων της Περιφέρειας Πελοποννήσου φαίνεται να είναι σημαντικά υψηλότερο σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό σε εθνικό επίπεδο. Μάλιστα το εν λόγω ποσοστό είναι πολύ πιο υψηλό σε όλους τους νομούς συγκριτικά με αυτό του συνόλου της χώρας, ενώ το υψηλότερο καταγράφεται στον νομό Λακωνίας (22,7%)

Από την άλλη μεριά, το ποσοστό των εργοδοτών είναι σε όλους τους νομούς της Περιφέρειας λίγο υψηλότερο του αντίστοιχου εθνικού ποσοστού (8,1% έως 9,5% έναντι 7,7%).

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 25 οι νέοι σε ηλικία στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, αποτελούν ποσοστό 53,5% του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού. Το ποσοστό αυτό μειώνεται σημαντικά για τους νέους εργοδότες (40,1% του συνόλου των εργοδοτών) και για τους νέους αυτοαπασχολούμενους (37,6%).

Τα ποσοστά αυτά δε διαφέρουν πολύ από τα αντίστοιχα ποσοστά του συνόλου της χώρας, ούτε διαφοροποιούνται ιδιαίτερα στους διάφορους νομούς της Περιφέρειας.

Πίνακας 25

Συμμετοχή των νέων στον Οικονομικώς ενεργό πληθυσμό.

Οικονομικώς ενεργός πληθυσμός
Νέοι σε ηλικία Επιχειρηματίες (Εργοδότες ή Αυτοαπασχολούμενοι)
Απογραφή πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001

Περιφέρεια	Οικονομικώς ενεργός πληθυσμός				Εργοδότες			Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό		
	Σύνολο όλων των ηλικιών	10 - 39 ετών		Σύνολο όλων των ηλικιών	10 - 39 ετών		Σύνολο όλων των ηλικιών	10 - 39 ετών		
		Αριθμός	%		Αριθμός	%		Αριθμός	%	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	4.614.499	2.596.429	56,3%	502.217	200.810	40,0%	749.634	281.730	37,6%	
ΠΕΡΙΦ. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	246.603	131.875	53,5%	28.142	11.272	40,1%	63.609	22.405	35,2%	
ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	45.039	24.396	54,2%	5.165	2.103	40,7%	11.399	4.009	35,2%	
ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	32.999	17.516	53,1%	3.267	1.377	42,1%	8.187	2.932	35,8%	
ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	62.949	33.910	53,9%	8.823	3.213	36,4%	12.631	4.587	36,3%	
ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	38.883	20.766	53,4%	3.955	1.719	43,5%	13.059	4.722	36,2%	
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	66.733	35.287	52,9%	6.932	2.860	41,3%	18.333	6.155	33,6%	

Πηγή: ΕΣΥΕ, statistics.gr

Εξετάζοντας την κατανομή των νέων σε ηλικία επιχειρηματιών, κατά φύλο η οποία παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των νέων σε ηλικία επιχειρηματιών στην Περιφέρεια είναι άνδρες (περίπου 75%), και είναι περίπου το ίδιο τόσο για τους εργοδότες όσο και για τους αυτοαπασχολούμενους. Επίσης, το ποσοστό αυτό δεν παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις μεταξύ των νομών της Περιφέρειας, ενώ δεν διαφέρει πολύ με το αντίστοιχο ποσοστό του συνόλου της χώρας.

Πίνακας 26

Κατανομή των νέων σε ηλικία επιχειρηματιών κατά φύλο.

Οικονομικώς ενεργός πληθυσμός
Νέοι σε ηλικία Επιχειρηματίες (Εργοδότες ή Αυτοαπασχολούμενοι)
Απογραφή πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001

Περιφέρεια	Οικονομικώς ενεργός πληθυσμός ηλικίας 10-39 ετών									
	Εργοδότες					Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό				
	Σύνολο	Άρρενες		Θήλειες		Σύνολο	Άρρενες		Θήλειες	
		Αριθμός	%	Αριθμός	%		Αριθμός	%	Αριθμός	%
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	200.810	143.165	71,3%	57.645	28,7%	281.730	209.438	74,3%	72.292	25,7%
ΠΕΡΙΦ. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	11.272	8.276	73,4%	2.996	26,6%	22.405	17.434	77,8%	4.971	22,2%
ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	2.103	1.563	74,3%	540	25,7%	4.009	2.992	74,6%	1.017	25,4%
ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1.377	1.012	73,5%	365	26,5%	2.932	2.257	77,0%	675	23,0%
ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	3.213	2.401	74,7%	812	25,3%	4.587	3.612	78,7%	975	21,3%
ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	1.719	1.276	74,2%	443	25,8%	4.722	3.676	77,8%	1.046	22,2%
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	2.860	2.024	70,8%	836	29,2%	6.155	4.897	79,6%	1.258	20,4%

Πηγή: ΕΣΥΕ, statistics.gr

Όσον αφορά την κατανομή των νέων σε ηλικία επιχειρηματιών κατά ηλικιακές ομάδες, όπως φαίνεται στον Πίνακα που ακολουθεί, παρατηρούμε ότι η δραστηριοποίηση των νέων ως επιχειρηματιών αυξάνεται όσο αυξάνεται η ηλικία. Οι διαφοροποιήσεις μεταξύ των ηλικιακών ομάδων είναι πολύ σημαντικές. Έτσι ενώ οι μικρότερες ηλικίες (10-19 ετών) συμμετέχουν με ασήμαντα ποσοστά (0%-1,6%) οι μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες συμμετέχουν με υψηλά ποσοστά (περίπου 70% των νέων επιχειρηματιών είναι 30-39 ετών).

Τα παραπάνω ποσοστά είναι τα ίδια τόσο για τους εργοδότες όσο και για τους αυτοαπασχολούμενους, καθώς επίσης κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα με τα αντίστοιχα ποσοστά του συνόλου της χώρας.

Πίνακας 27

Κατανομή των νέων σε ηλικία επιχειρηματιών κατά ομάδες ηλικιών.

Οικονομικώς ενεργός πληθυσμός
Νέοι σε ηλικία Επιχειρηματίες (Εργοδότες ή Αυτοαπασχολούμενοι)
Απογραφή πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001

Ομάδες ηλικιών	ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ						ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ					
	Σύνολο Εργοδοτών και Αυτοαπασχολούμενων	%	Εργοδότες	%	Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό	%	Σύνολο Εργοδοτών και Αυτοαπασχολούμενων	%	Εργοδότες	%	Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό	%
10-14	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
15-19	5.204	1,1%	1.134	0,6%	4.070	1,4%	443	1,3%	79	0,7%	364	1,6%
20-24	41.793	8,7%	14.901	7,4%	26.892	9,5%	3.112	9,2%	844	7,5%	2.268	10,1%
25-29	106.892	22,2%	42.332	21,1%	64.560	22,9%	7.348	21,8%	2.428	21,5%	4.920	22,0%
30-34	160.623	33,3%	68.988	34,4%	91.635	32,5%	11.014	32,7%	3.820	33,9%	7.194	32,1%
35-39	168.028	34,8%	73.455	36,6%	94.573	33,6%	11.760	34,9%	4.101	36,4%	7.659	34,2%
Σύνολο	482.541	100,0%	200.810	100,0%	281.730	100,0%	33.678	100,0%	11.272	100,0%	22.405	100,0%

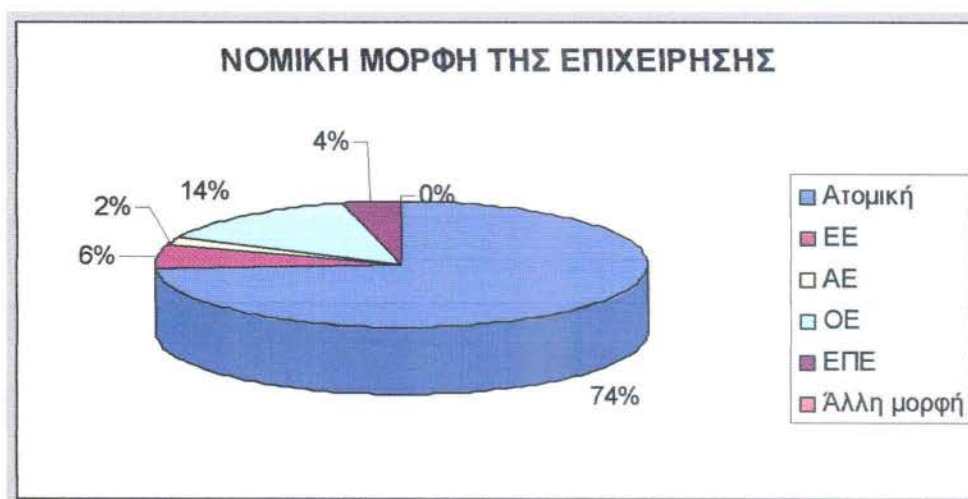
Πηγή: ΕΣΥΕ, statistics.gr

11. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Σύμφωνα με δειγματοληπτική έρευνα που διενεργήθηκε σε 50 επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου (καλύπτοντας όλη την έκτασή της), από το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, σε συνεργασία με την Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, έπειτα από συμπλήρωση ερωτηματολογίων τα οποία μοιράστηκαν στα πέντε Επιμελητήρια της Περιφέρειας Πελοποννήσου και στόχο είχαν την αποτύπωση των τάσεων της νεανικής επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας, διαπιστώθηκαν τα κάτωθι:

Στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου επικρατούν οι Ατομικές Επιχειρήσεις ενώ σημαντική είναι η παρουσία και των επιχειρήσεων με νομική μορφή Ομόρρυθμης Εταιρείας (Ο.Ε.). Χαρακτηριστικά την πλειονότητα των επιχειρήσεων του δείγματος ήτοι το 74% αποτελούν Ατομικές Επιχειρήσεις. Ακολουθούν οι Ο.Ε. οι οποίες αποτελούν το 14% ενώ στις επόμενες θέσεις βρίσκονται οι Ε.Ε. οι Ε.Π.Ε. και οι Α.Ε. οι οποίες και αποτελούν το 6%, το 4% και το 2%, αντίστοιχα.

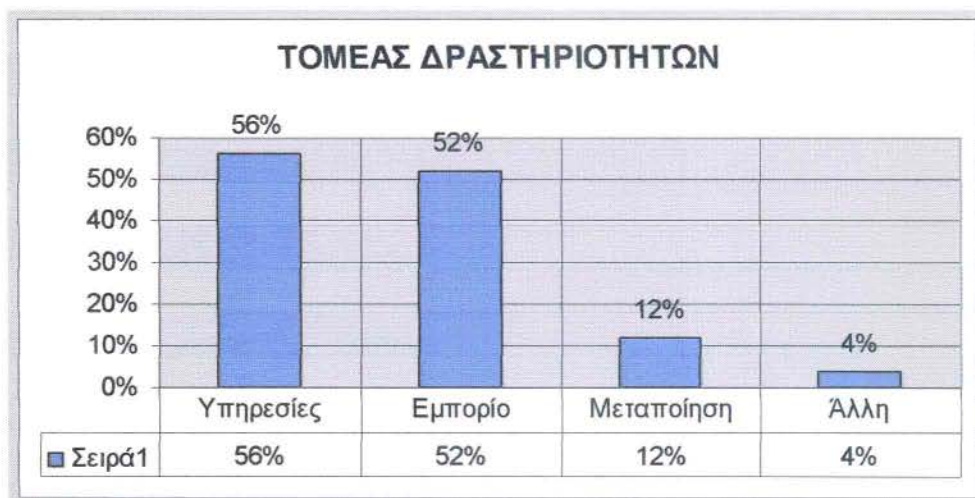
Διάγραμμα 9, Επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου κατά Νομική Μορφή



Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Οι κλάδοι των Υπηρεσιών και του Εμπορίου συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων του δείγματος με 56% και 52% αντίστοιχα, ακολουθεί ο κλάδος της μεταποίησης (22%) και άλλες δραστηριότητες (2%).

Διάγραμμα 10, Τομέας Δραστηριοτήτων των Επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου



Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Το μεγαλύτερο μέρος αυτών, το 50%, είναι νέες επιχειρήσεις μιας και πρόκειται για επιχειρήσεις οι οποίες ιδρύθηκαν κατά την τελευταία οκταετία. Πιο συγκεκριμένα αξίζει να αναφερθεί ότι το 28% ιδρύθηκε κατά τα έτη 2007-2008, ενώ κατά την περίοδο 1989-1996 οι ιδρύσεις νέων επιχειρήσεων ήταν μηδενικές.

Διάγραμμα 11, Έτος Ίδρυσης Επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου

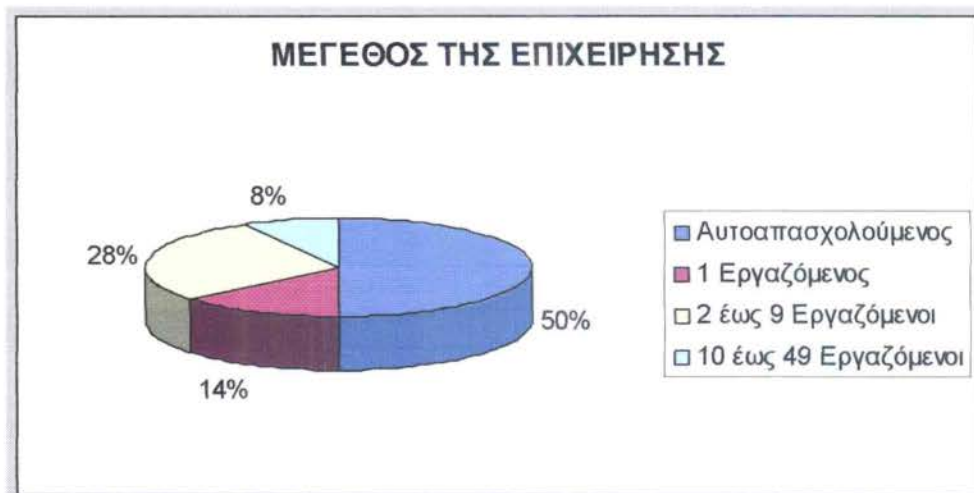


Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων αυτών, το 50%, δεν απασχολεί προσωπικό πέραν του ιδιοκτήτη/επιχειρηματία. Σημαντικό ποσοστό των επιχειρήσεων απασχολεί από δύο έως εννέα απασχολούμενους, το 28%, ενώ

λιγότερες είναι οι επιχειρήσεις που απασχολούν έναν εργαζόμενο (14%) και από δέκα έως σαράντα εννέα εργαζόμενους (8%). Στο δείγμα δεν υπήρξαν καθόλου επιχειρήσεις μεγαλύτερου μεγέθους.

Διάγραμμα 12, Επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου κατά Αριθμό Απασχολουμένων

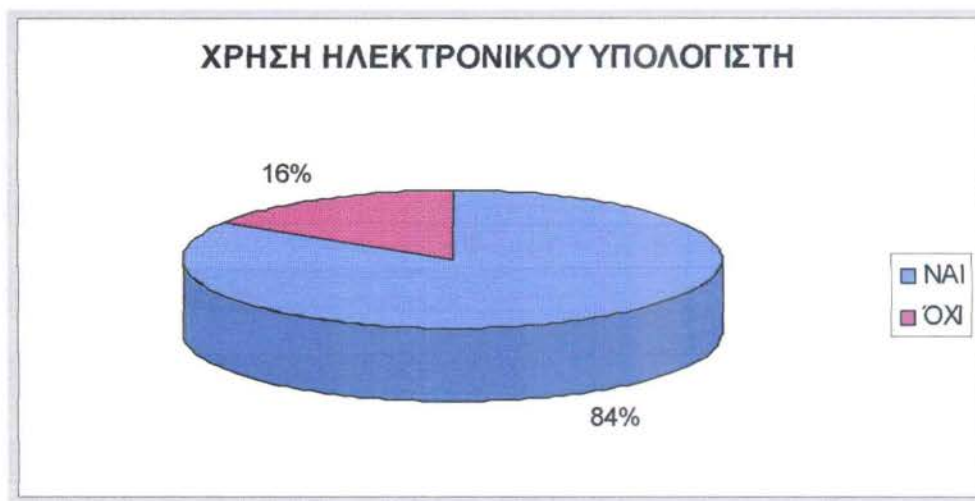


Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

12. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Σε αρκετά καλό επίπεδο χαρακτηρίζονται οι υφιστάμενες υποδομές τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Σύμφωνα με τη δειγματοληπτική έρευνα διαπιστώνεται ότι από τις εξεταζόμενες επιχειρήσεις το 84% διαθέτει υπολογιστή ενώ μόλις το 16% δε διαθέτει.

Διάγραμμα 13, Χρήση Ηλεκτρονικού Υπολογιστή στις Επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου



Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Πιο συγκεκριμένα το 50% των επιχειρήσεων δήλωσε ότι χρησιμοποιεί ηλεκτρονικό υπολογιστή για την γραμματειακή υποστήριξη, το 44% για το λογιστήριο, ενώ για τις πωλήσεις και την αποθήκη, ο ηλεκτρονικός υπολογιστής χρησιμοποιείται από τις επιχειρήσεις σε ποσοστό 38% και 28% αντίστοιχα. Το 12% των επιχειρήσεων δήλωσε ότι χρησιμοποιεί ηλεκτρονικό υπολογιστή για άλλη χρήση, όπως για επεξεργασία εικόνας, για χρήση σχεδιαστικών προγραμμάτων, για ίδια χρήση κλπ.

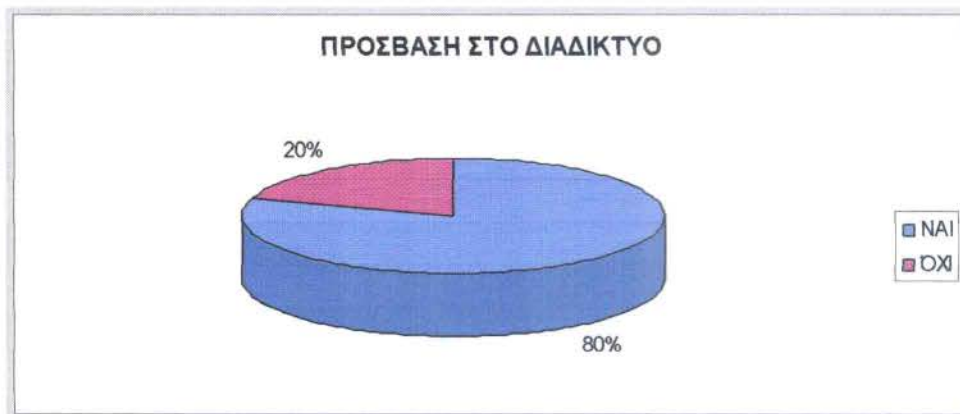
Διάγραμμα 14, Χρήση Ηλεκτρονικού Υπολογιστή στις Επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου κατά Τμήματα



Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Εξετάζοντας τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με τη διάθεση δικτυακού τόπου των επιχειρήσεων, το 80% από αυτές δήλωσε ότι διαθέτει πρόσβαση στο διαδίκτυο, ενώ μόλις το 20% δήλωσε ότι δε διαθέτει.

Διάγραμμα 15, Πρόσβαση στο Διαδίκτυο στις Επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου

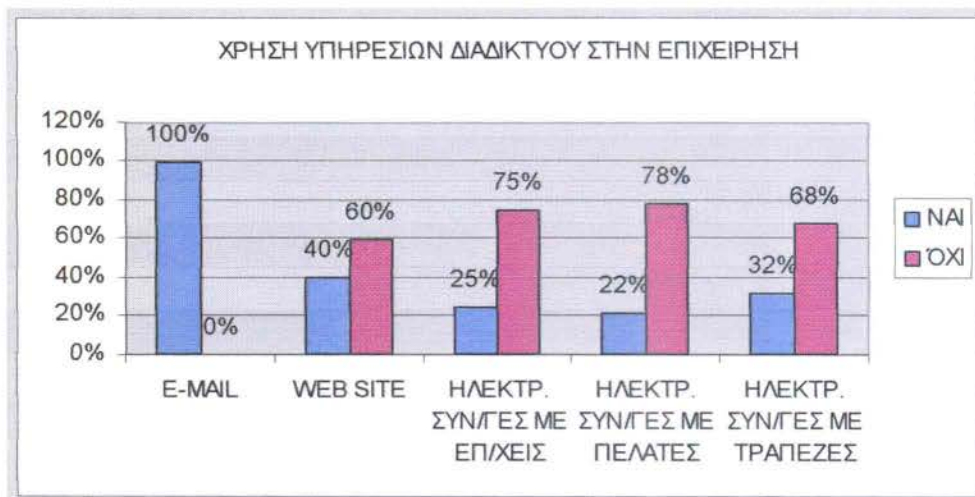


Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Πιο συγκεκριμένα από τις επιχειρήσεις που δήλωσαν ότι διαθέτουν πρόσβαση στο διαδίκτυο το 100% από αυτές κάνει χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ενώ μόλις το 40% από αυτές διαθέτουν δικτυακό τόπο. Οι ηλεκτρονικές συναλλαγές των

επιχειρήσεων πραγματοποιούνται σε πολύ μικρότερο ποσοστό, με τις τράπεζες να παρουσιάζουν ποσοστό 32%, ενώ οι ηλεκτρονικές συναλλαγές με άλλες επιχειρήσεις και με πελάτες να πραγματοποιούνται σε ποσοστά 25% και 22% αντίστοιχα.

Διάγραμμα 16, Χρήση των Υπηρεσιών του Διαδικτύου στις Επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου



Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Όσον αφορά την τηλεπικοινωνιακή σύνδεση των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, το 72 % των επιχειρήσεων δήλωσε ότι χρησιμοποιεί σύνδεση adsl, ενώ 14% από αυτές κάνουν χρήση dial-up σύνδεσης .

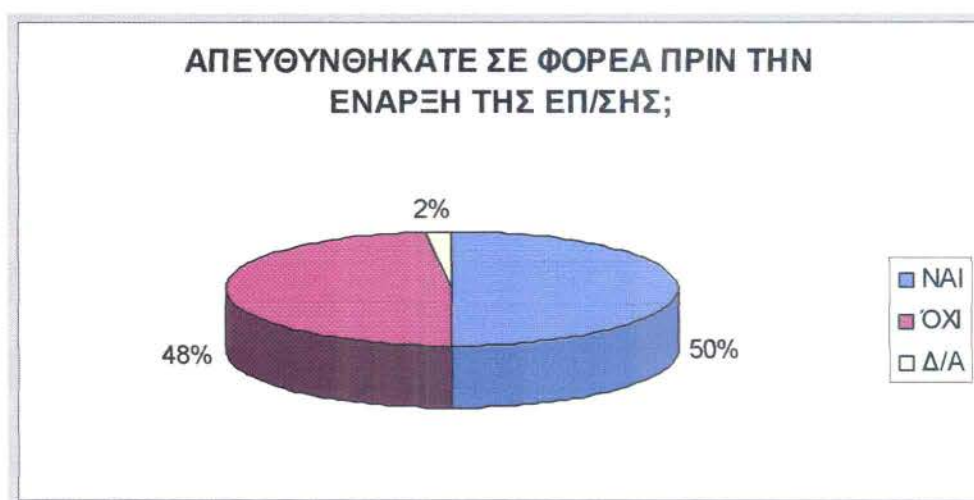
Διάγραμμα 17, Είδος Τηλεπικοινωνιακής Σύνδεσης στις Επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου



Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Εξετάζοντας το κατά πόσο οι επιχειρηματίες της Πελοποννήσου απευθύνονται σε κάποιο φορέα ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας πριν την έναρξη της επιχείρησής τους, τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι το 50% του δείγματος είχε απευθυνθεί σε κάποιο φορέα ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας πριν την έναρξή της. Οι περισσότεροι από αυτούς δήλωσαν ότι ένας από τους φορείς στον οποίο ζήτησαν ενίσχυση ήταν ο ΟΑΕΔ (64,0%), ενώ με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν τα κατά τόπους Επιμελητήρια (24%) και ΚΕΤΑ (32%) και σε ένα πολύ μικρό ποσοστό ο ΕΟΜΜΕΧ (8%).

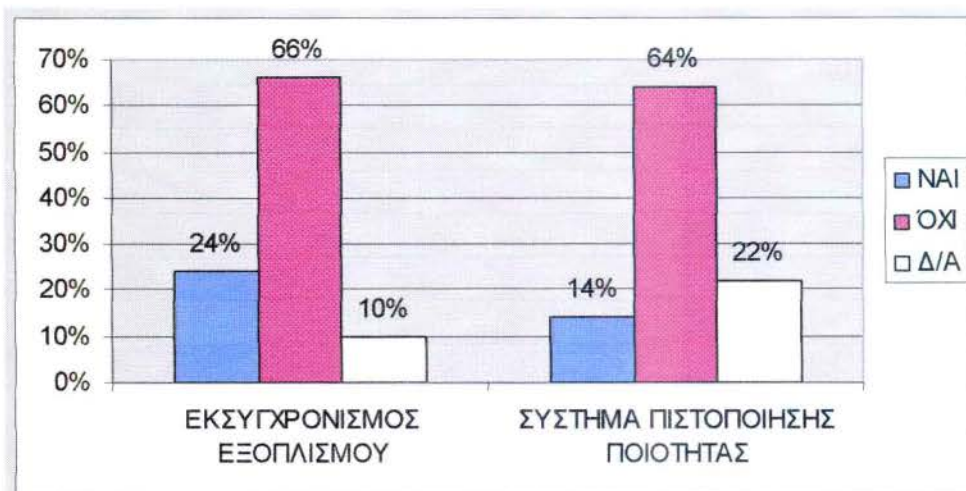
Διάγραμμα 18, Ζήτηση Ενίσχυσης από Φορέα πριν την Έναρξη της Επιχείρησης



Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Ερωτηθέντες οι επιχειρηματίες εάν έχουν υποβάλλει πρόταση εκσυγχρονισμού από το Γ' ΚΠΣ, διαπιστώθηκε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό από αυτούς δεν έχει υποβάλλει πρόταση για χρηματοδότηση. Συγκεκριμένα, το 24% του δείγματος απάντησε ότι έχει υποβάλλει πρόταση για εκσυγχρονισμό εξοπλισμού (10% δεν απάντησε) και μόλις 14% έχει υποβάλλει πρόταση για εκσυγχρονισμού του συστήματος πιστοποίησης ποιότητας (22% δεν απάντησε).

Διάγραμμα 19, Υποβολή Πρότασης Εκσυγχρονισμού



Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Στους σημαντικότερους παράγοντες που θεωρούν οι επιχειρηματίες της Πελοποννήσου ότι βοηθούν ώστε να γίνουν περισσότερο ανταγωνιστικοί, συγκαταλέγονται τα κίνητρα από το κράτος (52% του δείγματος), τα περισσότερα κεφάλαια (40%) και η επέκταση των επιχειρηματιών σε νέες αγορές (36%). Ακολουθεί η εξειδίκευση του προσωπικού (30%), ενώ μόλις ένα 12% του δείγματος θεωρεί ότι η καλύτερη εσωτερική οργάνωση της επιχείρησης είναι ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία για να είναι η επιχείρησή τους περισσότερο ανταγωνιστική.

13. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Εξετάζοντας το προφίλ του προσωπικού των επιχειρήσεων της Περιφέρειας διαπιστώνεται ότι το 56,86% ανήκει στην ηλικιακή κατηγορία των 25-34 ετών, ακολουθεί το 21,57% το οποίο ανήκει στην κατηγορία 35-44 ετών. Μικρότερος αριθμός εργαζομένων των επιχειρήσεων της Περιφέρειας ανήκει στις ηλικιακές κατηγορίες 18-24 ετών και 55-64 ετών όπου συγκεντρώνεται το 17,65% και 3,92%, αντίστοιχα.

Διάγραμμα 20, Ηλικιακή Κατανομή του Προσωπικού των Επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου



Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Παράλληλα, μελετώντας το μορφωτικό επίπεδο όσων επιχειρήσεων από το δείγμα δήλωσαν ότι απασχολούν εργατικό δυναμικό προκύπτει ότι μόλις το 0,8% αυτών είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου. Το 30,4% αυτών είναι απόφοιτοι ΑΕΙ/ΤΕΙ. Το μεγαλύτερο μέρος των εργαζομένων, ήτοι 49,6% είναι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης, ενώ μόλις το 19,2% είναι απόφοιτοι βασικής εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 21, Δομή Προσωπικού των Επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου

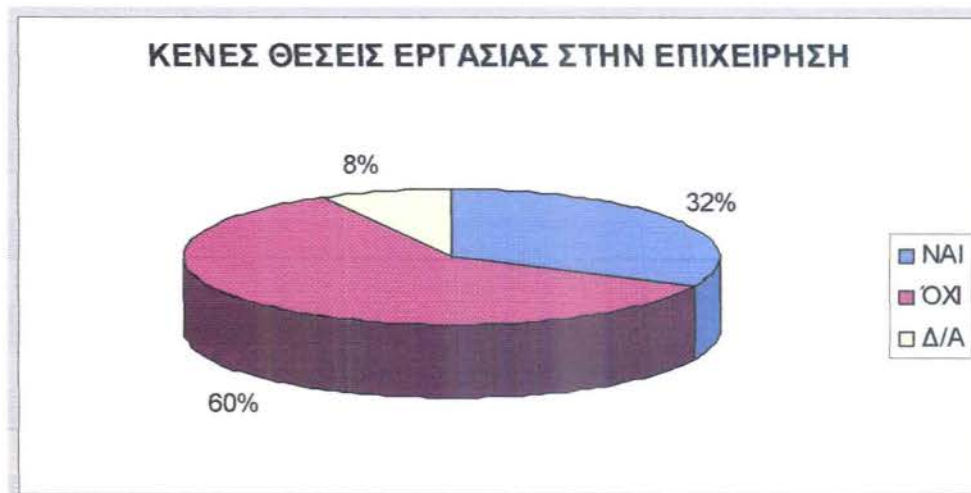


Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το 24% των επιχειρηματιών του δείγματος δήλωσαν ότι θεωρούν τα προσόντα και τις δεξιότητες των εργαζομένων τους πολύ επαρκή για τις θέσεις που έχουν αναλάβει. 28% από αυτούς θεωρούν ότι οι εργαζόμενοί τους έχουν αρκετά επαρκή προσόντα ενώ μόλις 6% από αυτούς δεν θεωρούν τα προσόντα των εργαζομένων τους αρκετά επαρκή.

Ένα επίσης προσδιοριστικό στοιχείο της δομής του προσωπικού των επιχειρήσεων του δείγματος είναι η ύπαρξη ή μη κενών θέσεων στην επιχείρηση. Το 60% των επιχειρήσεων του δείγματος δήλωσαν ότι δεν υπάρχουν κενές θέσεις στην επιχείρηση, ενώ μόλις 32% από αυτές έχουν κενές θέσεις εργασίας.

Διάγραμμα 22, Κενές Θέσεις Εργασίας στις Επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου



Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Στη συνέχεια ζητήθηκε η εκτίμηση των επιχειρηματιών του δείγματος σχετικά με την εξέλιξη του προσωπικού τα επόμενα τρία χρόνια. 52% από αυτούς εκτιμούν ότι το προσωπικό που απασχολούν θα αυξηθεί στην επόμενη τριετία, ενώ 32% από αυτούς θεωρεί ότι θα παραμείνει το ίδιο. 4% από αυτούς θεωρεί ότι το προσωπικό της επιχείρησής τους θα παραμείνει μεν αριθμητικά το ίδιο, αλλά θα αλλάξει η σύνθεσή του (ως προς τις ειδικότητες, την εκπαίδευση του προσωπικού κλπ) και 12% των επιχειρήσεων δεν απάντησαν.

Όσον αφορά την εξέλιξη των απαιτούμενων ειδικοτήτων του προσωπικού των επιχειρήσεων προκύπτει ότι οι επιχειρηματίες σε ποσοστό 56% εκτιμούν ότι κατά την επόμενη τριετία οι ειδικότητες που απαιτούνται για το προσωπικό της επιχείρησής τους δεν προβλέπεται να μεταβληθούν, ενώ το 28% αυτών εκτιμά ότι οι ειδικότητες των εργαζομένων της επιχείρησής θα αλλάξει. Στην ερώτηση αυτή το ποσοστό των επιχειρηματιών που δεν απάντησαν ανέρχεται στο 8% του δείγματος.

Διάγραμμα 23, Πρόβλεψη Μεταβολής Προσωπικού των Επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου κατά την προσεχή τριετία



Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Μελετώντας τις ειδικότητες των εργαζομένων της επιχείρησής τους στις οποίες οι επιχειρηματίες του δείγματος προβλέπουν αύξηση κατά τα επόμενα τρία χρόνια, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρηματιών του δείγματος που απάντησε στην ερώτηση αυτή, προβλέπει ότι κατά την επόμενη τριετία θα αυξηθεί σε μεγάλο ποσοστό το προσωπικό τεχνικής εκπαίδευσης. Ακολουθεί με υψηλό επίσης ποσοστό η πρόβλεψη για αύξηση του εργατικού προσωπικού. Στην συνέχεια έχουν επίσης

αναφερθεί με πολύ μικρότερα ποσοστά και μεγάλη διαφορά από τα προηγούμενα οι ειδικότητες της πληροφορικής, της διοίκησης, του marketing και των τοπογράφων. Με ακόμη μικρότερα ποσοστά έχουν επίσης αναφερθεί και οι ειδικότητες του δημοσιογράφου, του μαθηματικού, του φιλόλογου, του φυσικού και του μάγειρα.

Το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων του δείγματος (54%) δήλωσε ότι κατά το προηγούμενο έτος δεν έχει κανένας εργαζόμενος της επιχείρησης παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης / επαγγελματικής κατάρτισης. Αντίθετα, το 30% των επιχειρήσεων του δείγματος δήλωσε ότι το προηγούμενο έτος κάποιοι εργαζόμενοι του προσωπικού παρακολούθησαν κάποιο τέτοιο πρόγραμμα. Από αυτές σε μεγαλύτερο ποσοστό τα προγράμματα που παρακολούθησε το προσωπικό τους ήταν σχετικά με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Ακολουθούν τα προγράμματα που αφορούν θέματα οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων και marketing. Τέλος, έχουν επίσης αναφερθεί προγράμματα που αφορούν την προώθηση πωλήσεων και το ISO 9001: 2000.

Όσον αφορά την πρόθεση των επιχειρηματιών να διοργανώσουν προγράμματα κατάρτισης κατά τους επόμενους 12 μήνες, 70% από αυτούς δήλωσαν ότι δεν σκοπεύουν να προβούν σε τέτοιες ενέργειες, έναντι 18% των επιχειρήσεων του δείγματος που απάντησε θετικά.

14. ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Προσεγγίζοντας την αποτύπωση του επιχειρηματικού κλίματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου ζητήθηκε η περιγραφή της πορείας που παρουσίασαν κάποιοι παράμετροι της επιχείρησης κατά το προηγούμενο έτος. Συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων του δείγματος δήλωσε ότι τόσο οι πωλήσεις, όσο και τα κέρδη τους αυξήθηκαν (54% και 44% αντίστοιχα), έναντι μόλις 4% και 16% αντίστοιχα από αυτές που δήλωσαν ότι μειώθηκαν. Τέλος, 26% των επιχειρήσεων δήλωσαν στασιμότητα στις πωλήσεις και 30% στασιμότητα των κερδών κατά το προηγούμενο έτος. Όσον αφορά τον αριθμό των απασχολούμενων, 56% των επιχειρήσεων του δείγματος δήλωσε ότι ο αριθμός των απασχολούμενων παρέμεινε ο ίδιος, έναντι 12% που δήλωσε ότι αυξήθηκε και 6% που δήλωσε μείωση (26% του δείγματος δεν απάντησε).

Διάγραμμα 24, Πορεία Προηγούμενου έτους Επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου

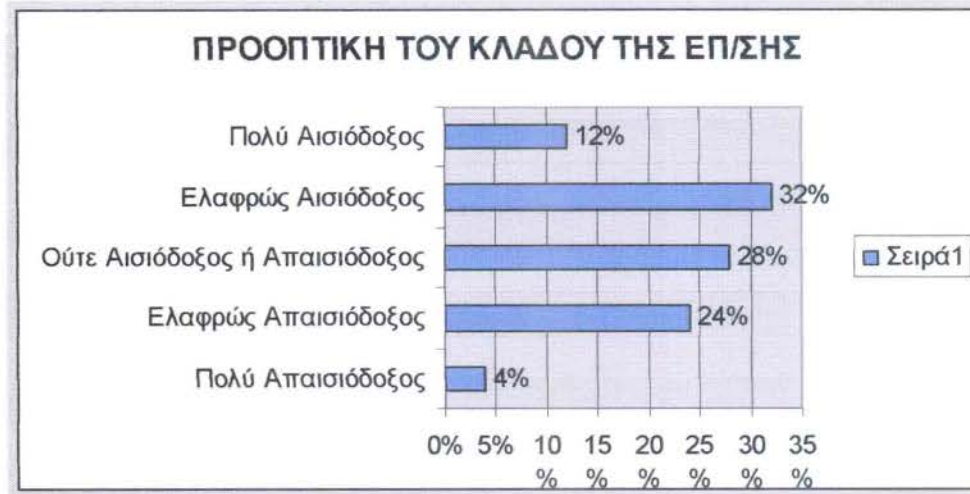


Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Στη συνέχεια η Ομάδα Μελέτης ζήτησε την εκτίμηση των επιχειρήσεων για την προοπτική του κλάδου στον οποίο ανήκουν κατά την διάρκεια των επόμενων 12 μηνών. Από το διάγραμμα που ακολουθεί φαίνεται ότι οι επιχειρηματίες του δείγματος δηλώνουν σε μεγαλύτερο ποσοστό (32%) ελαφρώς αισιόδοξοι, σε ποσοστό 28% δηλώνουν ουδέτεροι και 24% από αυτούς δηλώνουν ελαφρώς απαισιόδοξοι.

Αξιίζει να σημειωθεί ότι οι πολύ αισιόδοξοι (12%) είναι πολύ περισσότεροι από αυτούς που είναι αντίθετα πολύ απαισιόδοξοι(4%).

Διάγραμμα 25, Πρόβλεψη Προοπτικής του Κλάδου της Επιχείρησης

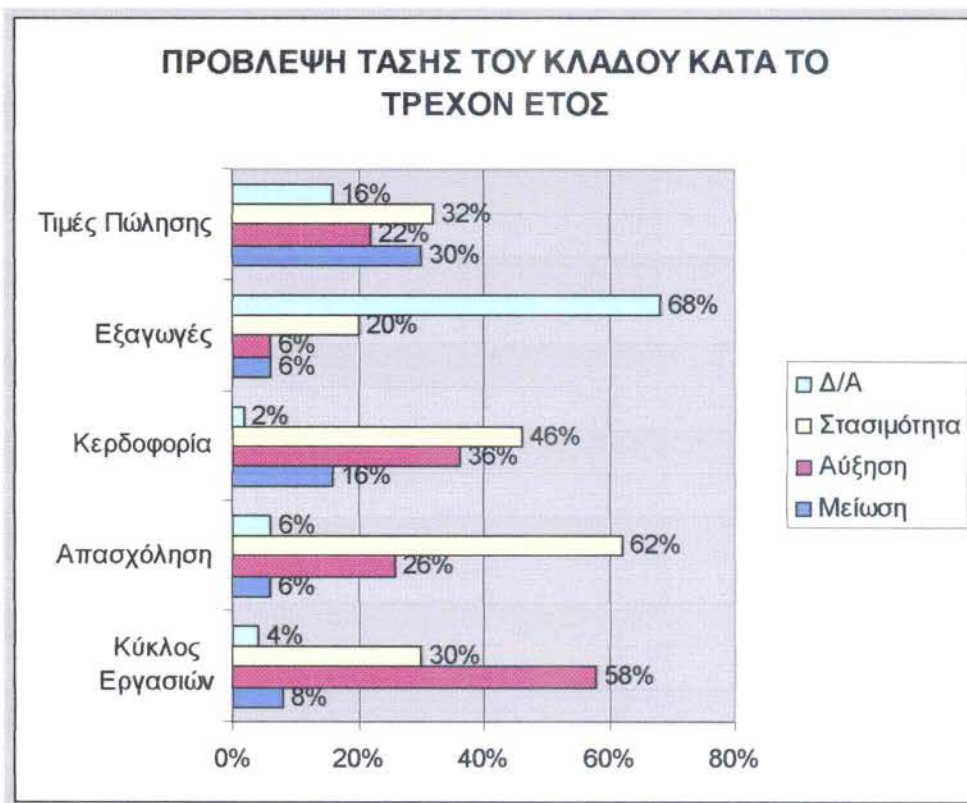


Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Οι αισιόδοξες προβλέψεις των επιχειρηματιών του δείγματος αποτυπώνονται και στην απάντησή τους σχετικά με την πρόβλεψή τους για την τάση που αναμένουν να εκδηλωθεί κατά την διάρκεια του τρέχοντος έτους σε συγκεκριμένες παραμέτρους του κλάδου τους. Συγκεκριμένα, 58% του δείγματος των επιχειρήσεων αναμένει αύξηση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων του κλάδου, έναντι 8% των επιχειρηματιών που αναμένει ο κύκλος εργασιών του κλάδου να μειωθεί στο τρέχον έτος.

Αρκετά θετικά είναι τα μηνύματα και για την κερδοφορία των επιχειρήσεων του κλάδου κατά το τρέχον έτος, καθώς 36% των επιχειρήσεων του δείγματος προβλέπει αύξηση, ενώ 46% από αυτές θεωρούν ότι τα κέρδη θα παραμείνουν στάσιμα και μόλις 16% των επιχειρήσεων του δείγματος προβλέπουν ότι τα κέρδη θα σημειώσουν ύφεση. Τα πράγματα είναι αρκετά απαισιόδοξα για την απασχόληση, καθώς 62% των επιχειρήσεων του δείγματος προβλέπει ότι η απασχόληση θα παραμείνει στάσιμη.

Διάγραμμα 26, Πρόβλεψη Τάσης του Κλάδου της Επιχείρησης το τρέχον έτος



Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Οι προβλέψεις των επιχειρηματιών του δείγματος για τις παραμέτρους του κλάδου που προαναφέρθηκαν, δείχνουν να συμφωνούν με τις προβλέψεις τους σχετικά με τα μεγέθη που αφορούν τη δική τους επιχείρηση για το τρέχον έτος. Έτσι, οι περισσότερες επιχειρήσεις αναμένουν κατά το τρέχον έτος να αυξηθεί ο κύκλος εργασιών τους (σε ποσοστό 52%), και η κερδοφορία τους (ποσοστό 44%), ενώ 58% από αυτές θεωρούν ότι η απασχόληση του προσωπικού κατά το τρέχον έτος θα παραμείνει στάσιμη.

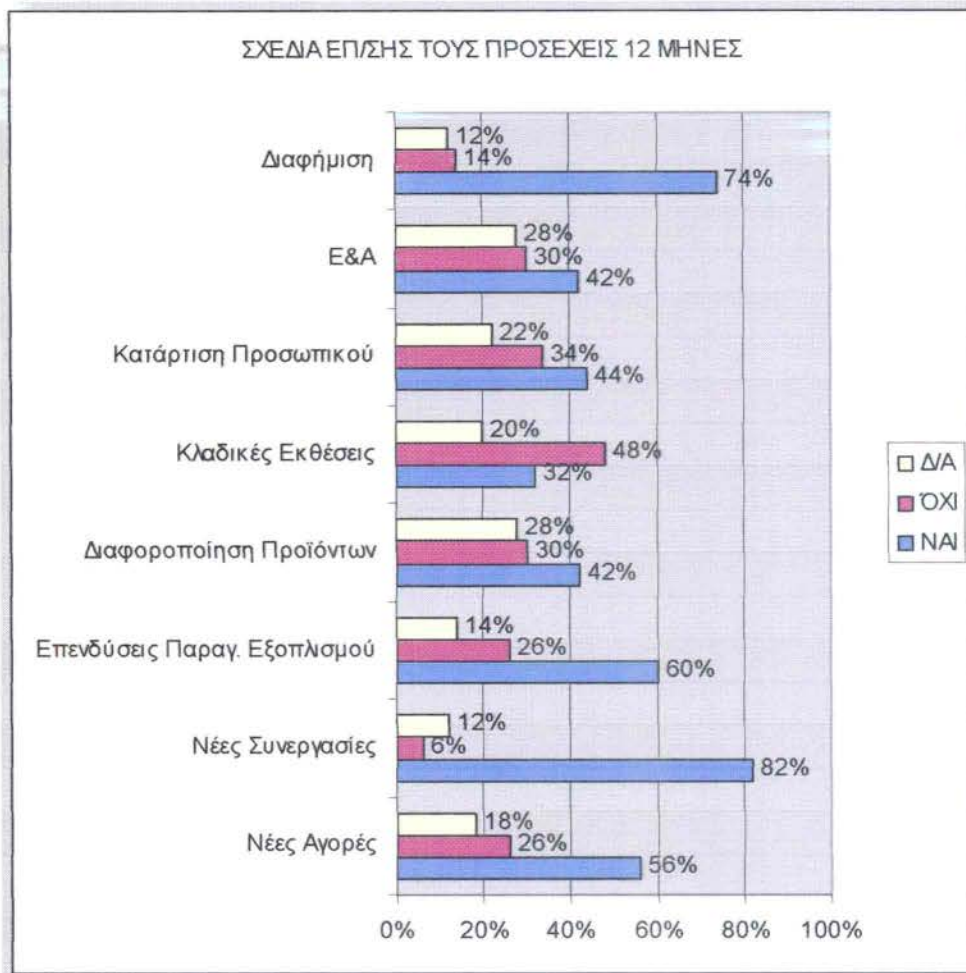
Διάγραμμα 27, Πρόβλεψη Τάσης της Επιχείρησης το τρέχον έτος



Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

Ωστόσο οι σχετικά θετικές προβλέψεις των επιχειρηματιών του δείγματος δεν φαίνεται να επιτυγχάνονται χωρίς κόστος και αυτό φαίνεται από τα σχέδια των επιχειρήσεων το προσεχές διάστημα (12 μήνες). Το 82% των επιχειρήσεων δήλωσε ότι τους προσεχείς δώδεκα μήνες σκοπεύει να αναπτύξει νέες συνεργασίες με επιχειρήσεις – προμηθευτές. 74% από αυτές έχει εντάξει στα προσεχή σχέδιά της και την διαφήμιση. Παράλληλα, 60% από αυτές σχεδιάζει να προβεί σε επενδύσεις παραγωγικού εξοπλισμού και εγκαταστάσεων και 56% αυτών να αναπτύξει νέες αγορές για τα προϊόντα της επιχείρησης. Η κατάρτιση του προσωπικού και η επένδυση σε έρευνα και ανάπτυξη ακολουθούν με μικρότερα ποσοστά 44% και 42% αντίστοιχα. Τέλος, 42% των εξεταζόμενων επιχειρήσεων δήλωσαν ότι σχεδιάζουν να διαφοροποιήσουν τη σειρά των προϊόντων τους, ενώ 32% του δείγματος σχεδιάζει να συμμετάσχει σε κλαδικές εκθέσεις κατά τη διάρκεια του επόμενου έτους.

Διάγραμμα 28, Σχέδια της Επιχείρησης τους επόμενους 12 μήνες



Πηγή: Δειγματοληπτική Έρευνα

15. ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΝΕΑΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Μέσω ανοιχτών ερωτήσεων η δειγματοληπτική έρευνα διερεύνησε και τις αντιλήψεις των επιχειρηματιών του δείγματος αναφορικά με την νεανική επιχειρηματικότητα. Η δειγματοληπτική έρευνα κατέδειξε τα κάτωθι:

- Ο βασικότερος παράγοντας που αναφέρθηκε ως λόγος στροφής προς την Νεανική Επιχειρηματικότητα είναι τα επενδυτικά προγράμματα που δημιουργούνται από το κράτος και οι επιδοτήσεις. Η ανάγκη για δημιουργία, οι φιλοδοξίες, η όρεξη για δουλειά είναι επίσης κάποιιοι λόγοι στροφής στην Νεανική Επιχειρηματικότητα. Παράλληλα, σημαντικός λόγος θεωρείται και η ανάγκη για ελευθερία κινήσεων και αυτοαπασχόληση. Με μικρότερα ποσοστά αναφέρθηκαν η δυνατότητα αυξημένων εσόδων μέσω της Νεανικής Επιχειρηματικότητας, η γονική παροχή, καθώς και οι συνθήκες αγοράς και η έλλειψη ανταγωνισμού του εκάστοτε κλάδου στην επαρχία.
- Από την άλλη μεριά, οι βασικοί παράγοντες που λειτουργούν περιοριστικά και αποτρεπτικά στην στροφή προς την Νεανική Επιχειρηματικότητα συνοψίζονται στο πολύπλοκο φορολογικό και νομοθετικό πλαίσιο, στις γραφειοκρατικές διαδικασίες και στον χρόνο που απαιτείται για την είσπραξη των επιδοτήσεων. Εξίσου σημαντικά με μικρότερη συχνότητα δηλώνονται ως εμπόδια στην επιχειρηματικότητα των νέων ο φόβος για την αποτυχία, η έλλειψη επιχειρηματικής γνώσης και τα απαισιόδοξα μηνύματα από την αγορά.
- Στην ερώτηση εάν γνωρίζουν νέους ηλικιακά επιχειρηματίες, οι επιχειρηματίες του δείγματος απάντησαν θετικά σε ποσοστό 68%, ενώ μόλις 6% του δείγματος απάντησε αρνητικά και επίσης άλλο ένα 6% απάντησε ότι γνωρίζει ελάχιστους (δεν απάντησε το 4% του δείγματος).
- Όσον αφορά τις δράσεις που ενισχύουν την Νεανική Επιχειρηματικότητα, το μεγαλύτερο ποσοστό όσων απάντησαν γνωρίζουν τον ΟΑΕΔ (36% του δείγματος) και τον ΕΟΜΜΕΧ (32% του δείγματος). Ακολουθεί με αρκετά μικρότερα ποσοστά το πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα (14%). 8% των επιχειρήσεων απάντησαν ότι γνωρίζουν τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά

Προγράμματα (ΠΕΠ). Τέλος, 2% δήλωσε ότι γνωρίζει τον Αναπτυξιακό νόμο, ενώ 8% του δείγματος δήλωσε παντελή άγνοια για δράσεις ενίσχυσης της Νεανικής Επιχειρηματικότητας.

- Τα Επιμελητήρια με ποσοστό 60% δηλώθηκαν ότι χρησιμοποιήθηκαν ως πηγή πληροφόρησης για τις επιχειρήσεις του δείγματος. Ακολουθεί το διαδίκτυο και τα ΚΕΤΑ με ποσοστά 36% και 20% αντίστοιχα. Παράλληλα άλλο ένα 20% του δείγματος δήλωσε ότι άντλησε πληροφορίες μέσα από τον τύπο, ενώ 12% του δείγματος ήταν οι επιχειρήσεις που άντλησαν πληροφορίες είτε από φίλους και συναδέλφους, είτε από τον λογιστή τους. Ως πηγές πληροφόρησης με πολύ μικρότερα ποσοστά λειτούργησαν για τις επιχειρήσεις ο ΟΑΕΔ, οι Νομαρχίες, οι Δήμοι και τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ).
- Ικανοποιητικά θεωρεί ότι έχει ενημερωθεί σχετικά με νέες δράσεις το 56% του δείγματος των επιχειρήσεων. Μερικοί εξ' αυτών δηλώνουν καλή πληροφόρηση λόγω του δικού τους αυξημένου ενδιαφέροντος. 4% του δείγματος θεωρεί ότι έχει σταθερή ενημέρωση, αλλά θα επιθυμούσε περισσότερη. Τέλος, 20% του δείγματος θεωρεί ότι έχει ελλιπή ή καθόλου ενημέρωση και οι λόγοι που δηλώνονται γι' αυτό είναι η αδιαφορία του κράτους και των υπηρεσιών, τα προκαθορισμένα προγράμματα, η ελλιπής ενημέρωση στις μικρές επιχειρήσεις και η έλλειψη χρόνου από την πλευρά των επιχειρηματιών.

16. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Οι δυνατότητες που προσφέρουν τα ευρωπαϊκά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα στο πλαίσιο του 3^{ου} και 4^{ου} Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, καθώς και στο πλαίσιο του Νέου Αναπτυξιακού Νόμου (Ν. 3299/2004) για χρηματοδότηση σχεδίων νέων επιχειρηματιών είναι πολλαπλές και καλύπτουν μεγάλο εύρος επιχειρηματικών ενδιαφερόντων και κατηγορίες επιχειρήσεων.

Οι όροι με τους οποίους προσφέρεται η χρηματοδότηση ποικίλουν από πρόγραμμα σε πρόγραμμα και χρειάζεται μια σωστή μελέτη και εξέτασή τους πριν από την επιλογή του καταλληλότερου για την περίπτωση. Ένα πρόβλημα που διακρίνει αυτά τα προγράμματα στην Ελλάδα είναι ότι προκηρύσσονται κατά κύκλους, που σημαίνει ότι πρέπει κάποιος να παρακολουθεί ανελλιπώς τις σχετικές προκηρύξεις, καθώς και τις πιθανές ή μελλοντικές ανακοινώσεις για να εντοπίσει το καταλληλότερο πρόγραμμα χρηματοδοτικής ενίσχυσης

Τα κυριότερα προγράμματα χρηματοδοτικής ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας που κατά κανόνα ενδιαφέρουν νέες, υπό ίδρυση επιχειρήσεις, είναι τα εξής :

- Ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος 3299/2004
- Οι δράσεις του Ε.Π. “Ανταγωνιστικότητα”
- Η χρηματοδότηση νέων ελεύθερων επαγγελματιών από τον ΟΑΕΔ
- Το πρόγραμμα ΔΙΚΤΥΩΘΕΙΤΕ
- Ο Τραπεζικός Δανεισμός και η Εναλλακτική Χρηματοδότηση

Ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος 3299/2004

Ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος 3299/2004, όπως έχει τροποποιηθεί με το Ν. 3522/2006, παρέχει ελκυστικά κίνητρα, αφορά πλέον και μικρές επιχειρηματικές προτάσεις (από 150.000 €), καλύπτει μεγάλη γκάμα αντικειμένων και επενδυτικών δαπανών, προβλέπει σύντομη διεκπεραίωση των αιτήσεων και έχει σημαντικές βελτιώσεις όσον αφορά την εκταμίευση δαπανών. Οι ενισχύσεις του νόμου διακρίνονται εναλλακτικά σε καταβολή επιχορήγησης ή φορολογική απαλλαγή των

μελλοντικών εσόδων της επιχείρησης ή επιχορήγηση του κόστους των νέων θέσεων εργασίας.

Για τις μικρές, νεοϊδρυόμενες επιχειρήσεις και ανάλογα με τη γεωγραφική περιοχή, η επιχορήγηση μπορεί να φθάσει το 55% του κόστους της επένδυσης και η φορολογική απαλλαγή ποσοστό 100% για τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της επιχείρησης (ο νέος Αναπτυξιακός αφορά κυρίως επιχορήγηση προτάσεων της Περιφέρειας). Το ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής του επιχειρηματία ανέρχεται σε 25% του κόστους. Τέλος, η διαδικασία αξιολόγησης της κάθε αίτησης προβλέπεται να ολοκληρώνεται εντός 2 μηνών (η υποβολή προτάσεων είναι ανοικτή).

Τα έτη 2005 & 2006 στα πλαίσια εφαρμογής του νέου αναπτυξιακού νόμου 3299/04 στην Περιφέρεια Πελοποννήσου υποβλήθηκαν 220 επενδυτικά σχέδια στους τομείς της μεταποίησης του τουρισμού, της παροχής υπηρεσιών & του πρωτογενούς τομέα συνολικού προτεινόμενου κόστους 178.2 εκ. ευρώ & δημόσιας δαπάνης 76.8 εκ. ευρώ. Τον Μάιο του 2007 είχαν αξιολογηθεί & ενταχθεί στις διατάξεις του παραπάνω νόμου 153 επενδυτικά σχέδια με συνολικό κόστος 112.6 εκ. ευρώ & δημόσια δαπάνη 48.5 εκ. ευρώ, είχαν δημιουργηθεί 368 νέες θέσεις εργασίας, είχαν ιδρυθεί 1069 ξενοδοχειακές κλίνες & εκσυγχρονιστεί 1320.

Οι δράσεις του Ε.Π. “Ανταγωνιστικότητα”

Οι δράσεις του Ε.Π. ‘Ανταγωνιστικότητα’ που ενδιαφέρουν μικρές νεοϊδρυόμενες επιχειρήσεις είναι κυρίως το πρόγραμμα ενίσχυσης νεανικής επιχειρηματικότητας και τα αντίστοιχα για την επιχειρηματικότητα γυναικών και ατόμων με αναπηρίες. Το πρόγραμμα της νεανικής επιχειρηματικότητας απευθύνεται σε άτομα ηλικίας 18 – 39 ετών, άνεργους, μισθωτούς ή ελεύθερους επαγγελματίες που δεν άσκησαν επιχειρηματική δραστηριότητα κατά την τελευταία διετία. Στις δράσεις αυτές εντάσσονται νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες στη μεταποίηση, το εμπόριο, τις υπηρεσίες και τον τουρισμό. Το ποσοστό επιχορήγησης του κόστους των επιχειρηματικών σχεδίων φθάνει το 55%, ανεξαρτήτως γεωγραφικής περιοχής της χώρας. Τα προγράμματα αυτά υλοποιούνται περιοδικά, με κύκλους προκηρύξεων που εξειδικεύουν κάθε φορά τις προτεραιότητες καθώς και σημαντικές λεπτομέρειες για την υλοποίηση. Οι αιτήσεις για ένταξη στις δράσεις αυτές του Ε.Π.ΑΝ. υποβάλλονται στον ΕΟΜΜΕΧ.

Μέσω του Ε.Π.ΑΝ. ενισχύονται επίσης επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων - τεχνοβλαστών (δράση ΠΡΑΞΕ-Β'), με τα οποία επιχειρείται αξιοποίηση των αποτελεσμάτων ερευνητικών εργαστηρίων. Αποδέκτες αυτής της δράσης, που είναι συνέχεια της πρώτης παρασκευαστικής φάσης (ΠΡΑΞΕ Α'), είναι μεταξύ άλλων, ερευνητές δημόσιων οργανισμών (μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ, ΤΕΙ, ειδικό τεχνικό εργαστηριακό προσωπικό, λειτουργικοί επιστήμονες, επισκέπτες ερευνητές και μεταπτυχιακοί φοιτητές). Προβλέπεται άμεση χρηματοδοτική ενίσχυση σε εταιρείες υπό σύσταση, μέχρι 100.000 € για την κάλυψη δαπανών εκκίνησης και συμβουλευτικής υποστήριξης τους για διάστημα 30 μηνών. Οι υπό ίδρυση εταιρείες πρέπει να ανήκουν κατά πλειοψηφία σε ιδιώτες ή εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου.

Στο πλαίσιο της Δράσης 2.8.1 «Ενίσχυση της Νεανικής Επιχειρηματικότητας» του Ε.Π. «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ» σε σχέση με τα μέχρι σήμερα αποτελέσματα εφαρμογής του Προγράμματος / Δράσης αυτής στην Περιφέρεια Πελοποννήσου καταγράφονται τα εξής:

- Μέχρι τον Μάρτιο του 2007 είχαν δημοσιευθεί τέσσερις Προσκλήσεις σε τέσσερις Κύκλους στις οποίες απάντησαν και έλαβαν έγκριση συνολικά 222 επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων που έχουν την έδρα τους στην Περιφέρεια Πελοποννήσου αποτελώντας συνολικά το 6,0% των εγκεκριμένων επενδυτικών σχεδίων που εγκρίθηκε στους τρεις πρώτους κύκλους, με συνολικό προϋπολογισμό 17.020.022,07 ευρώ. Εξετάζοντας τη γεωγραφική κατανομή των εγκεκριμένων επενδυτικών σχεδίων στο Πρόγραμμα επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου προκύπτει ότι το 30,2% συγκεντρώνεται στο Νομό Κορινθίας, το 21,2% στο Νομό Λακωνίας, το 14% στο Νομό Μεσσηνίας, 15,8% στο Νομό Αρκαδίας και 18,9% στο Νομό Αργολίδας.
- Στον Α' Κύκλο εγκρίθηκαν συνολικά 371 επενδυτικά σχέδια συνολικού προϋπολογισμού 9.895.082 ευρώ, από τα οποία εδράζονται στην Περιφέρεια Πελοποννήσου τα 20 επενδυτικά σχέδια συνολικού προϋπολογισμού 586.287,00 ευρώ σημειώνοντας κατά μέσο όρο προϋπολογισμό ανά επενδυτικό σχέδιο ίσο με 29.314,35 ευρώ.
- Στο πλαίσιο του Β' Κύκλου εγκρίθηκαν 444 επενδυτικά σχέδια συνολικού προϋπολογισμού 35.686.574,92 ευρώ εκ των οποίων τα 25 επενδυτικά σχέδια βρίσκονται στην Περιφέρεια Πελοποννήσου συνολικού προϋπολογισμού

1.899.741,78 ευρώ σημειώνοντας κατά μέσο όρο προϋπολογισμό ανά επενδυτικό σχέδιο ίσο με 75.986,67 ευρώ.

- Στον Γ΄ Κύκλο εγκρίθηκαν συνολικά 733 επενδυτικά σχέδια συνολικού προϋπολογισμού 57.778.227,00 ευρώ, από τα οποία εδράζονται στην Περιφέρεια Πελοποννήσου τα 49 επενδυτικά σχέδια συνολικού προϋπολογισμού 3.685.979,37 ευρώ σημειώνοντας κατά μέσο όρο προϋπολογισμό ανά επενδυτικό σχέδιο ίσο με 75.224,07 ευρώ.
- Τέλος στο πλαίσιο του Δ΄ Κύκλου εγκρίθηκαν συνολικά 129 επενδυτικά σχέδια συνολικού προϋπολογισμού τα 10.848.013,92 ευρώ που προέρχονταν από επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου σημειώνοντας κατά μέσο όρο προϋπολογισμό ανά επενδυτικό σχέδιο ίσο με 84.093,13 ευρώ.

Η χρηματοδότηση νέων ελεύθερων επαγγελματιών από τον ΟΑΕΔ

Για τους νέους μηχανικούς που σχεδιάζουν να δραστηριοποιηθούν ως ελεύθεροι επαγγελματίες υπάρχει η δυνατότητα εφάπαξ χρηματοδότησης με ποσό μέχρι 9.000 € για το ξεκίνημα της δραστηριότητάς τους. Το ποσό αυτό καταβάλλεται εφάπαξ και όχι ως ποσοστό της δαπάνης εγκατάστασης του ελεύθερου επαγγελματία.

Ο ισχύων κύκλος του προγράμματος απευθύνεται σε νέους επιχειρηματίες που θέλουν να δραστηριοποιηθούν στους τομείς του πολιτισμού και του περιβάλλοντος. Στο πρόγραμμα μπορούν να συμμετέχουν άτομα ηλικίας 18 – 64 ετών.

Το πρόγραμμα Δικτυωθείτε

Το πρόγραμμα Δικτυωθείτε που υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας» αποσκοπεί στην εξοικείωση των πολύ μικρών επιχειρήσεων και των ελεύθερων επαγγελματιών με την ψηφιακή οικονομία, το Διαδίκτυο και ευρύτερα την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Το πρόγραμμα ενισχύει με ποσοστό 40% την αγορά Η/Υ, περιφερειακού εξοπλισμού, προωθημένων λύσεων λογισμικού και σύνδεσης στο

internet, κατασκευή ιστοσελίδων, δημιουργία ηλεκτρονικών καταστημάτων και δωρεάν εκπαίδευση των εργαζομένων και επαγγελματιών .

Τραπεζικός Δανεισμός

Ανεξάρτητα από την ένταξη της νεοϊδρυόμενης επιχείρησης σε ευρωπαϊκά ή εθνικά προγράμματα η χρηματοδότησή της από τραπεζικές πηγές είναι αναπόφευκτη είτε για την κάλυψη του αρχικού επενδυτικού κόστους (αγορά εξοπλισμού, πρώτη εγκατάσταση), είτε για την τρέχουσα λειτουργία της (κεφάλαιο κίνησης). Η καλή σχέση με μια τράπεζα είναι αναγκαία. Βέβαια, είναι γνωστή η διστακτικότητα των τραπεζών να χρηματοδοτήσουν νέες μικρές επιχειρήσεις που δεν ικανοποιούν με ευχέρεια και εκ πρώτης όψεως τα κριτήρια αξιοπιστίας και φερεγγυότητας. Επίσης είναι σαφές ότι για την τράπεζα η διεκπεραίωση ενός αιτήματος για μικρό δάνειο αντιπροσωπεύει αναλογικά υψηλό κόστος και είναι σίγουρα αναγκαίος ο εξοπλισμός του επιχειρηματία με τα κατάλληλα εργαλεία (επιχειρηματικό σχέδιο, καλή και σύντομη περιγραφή της επιχειρηματικής πρότασης) ώστε να πείθει την τράπεζά του από την πρώτη κιόλας επίσκεψη.

Το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ) είναι ένας κρίσιμος μηχανισμός για τη διευκόλυνση της δανειοδότησης του μικρού και ιδιαίτερα του νέου μικρού επιχειρηματία. Το Ταμείο λειτουργεί ως εγγυητής για τα δάνεια που λαμβάνει η μικρή επιχείρηση από την τράπεζά του. Η προσφερόμενη εγγύηση μπορεί να φθάσει σε ποσοστό μέχρι 70% του ύψους του δανείου, πράγμα που σημαίνει ότι παραμένει ένα ποσοστό που ο επιχειρηματίας θα πρέπει να καλύψει με δικές του διασφαλίσεις. Ειδικότερα για τις μικρές επιχειρήσεις μέχρι 20 εργαζομένων και με κύκλο εργασιών μέχρι 10 εκ. ευρώ που εντάσσονται στα προγράμματα εγγυοδοσίας του ΤΕΜΠΜΕ θεσπίστηκε πρόσφατα (από 1/9/2006) η δυνατότητα κάλυψης του κόστους δανεισμού με ποσό που αντιστοιχεί σε 4 εκατοστιαίες μονάδες επί του επιτοκίου του δανείου.

Σε κάθε περίπτωση η λειτουργία του Ταμείου, διευκολύνει και επιταχύνει σημαντικά τη δανειοδότηση των μικρών επιχειρήσεων. Ο νέος επιχειρηματίας μπορεί να απευθυνθεί στην τράπεζα της επιλογής του, η οποία με τη σειρά της θα προωθήσει το αίτημα της εγγυοδοσίας προς το ΤΕΜΠΜΕ. Σημειώνουμε απλά ότι το ΤΕΜΠΜΕ προσφέρει διάφορα προγράμματα εγγυοδοσίας που καλύπτουν διαφορετικές ανάγκες

επιχειρήσεων και δανεισμού. Κάποια από αυτά αφορούν ή προσιδιάζουν στις νεοϊδρυόμενες μικρές επιχειρήσεις.

Ιδιαίτερα χρήσιμος για την περίπτωση που κάποιος θέλει να καταφύγει στον τραπεζικό Δανεισμό είναι ο 'Πρακτικός οδηγός για τη χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω δανείων' που έχει εκδώσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σε αυτόν περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο οι τράπεζες αξιολογούν την αξιοπιστία του δανειολήπτη, η διαδικασία χορήγησης πίστωσης, ο προσδιορισμός του επιτοκίου ενός δανείου, καθώς και πρακτικά βήματα (κανόνες) που χρειάζεται να ακολουθούν οι δανειολήπτες για μια υγιή και σταθερή σχέση με την τραπεζική χρηματοδότηση.

Εταιρείες Επιχειρηματικού Κεφαλαίου (venture capital)

Οι Εταιρείες Επιχειρηματικού Κεφαλαίου (venture capital) συνιστούν λύσεις για τις περιπτώσεις εκείνες που ο νέος επιχειρηματίας θέλει να αποφύγει τον τραπεζικό δανεισμό για διάφορους λόγους.

- Το venture capital (επιχειρηματικό ή καινοτομικό κεφάλαιο) είναι το κεφάλαιο που επενδύεται σε παλιές ή υπό σύσταση επιχειρήσεις από ειδικευμένες επενδυτικές εταιρίες. Μια εταιρία venture capital προσφέρει κεφάλαιο στην επιχείρηση συμμετέχοντας στο μετοχικό κεφάλαιο της τελευταίας.
- Συνήθως οι επιχειρήσεις απευθύνονται σε μια εταιρία venture capital για βοήθεια όταν θέλουν να κάνουν μια επένδυση υψηλού ρίσκου.
- Η διαφορά με την τραπεζική δανειακή χρηματοδότηση είναι λοιπόν ότι στην περίπτωση των venture capitals ο χρηματοδότης – εταιρία συμμετέχει στο επιχειρηματικό ρίσκο όπως και η επιχείρηση. Ταυτόχρονα, η εταιρία μπορεί να λειτουργήσει και ως σύμβουλος προς την επιχείρηση για διάφορα θέματα.
- Παραδείγματα επιχειρήσεων στην Ελλάδα που έκαναν χρήση των venture capitals είναι η "Goody's" και η "Γερμανός", ενώ στο εξωτερικό υπάρχουν τα παραδείγματα της 'Microsoft' και της 'Amazon.com'.
- Ωστόσο θα πρέπει να είναι σαφές ότι οι εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου δείχνουν ενδιαφέρον για προτάσεις που τις χαρακτηρίζει ισχυρός επιχειρηματικός δυναμισμός, εξωστρέφεια και ευχέρεια σύντομης

επανάκτησης (ρευστοποίησης) του κεφαλαίου που επενδύουν. Επιλέγουν, κατά κανόνα, προτάσεις επιχειρηματικής συνεργασίας με χαρακτηριστικά ταχείας ανάπτυξης.

Χρηματοδοτική μίσθωση (leasing)

Η **χρηματοδοτική μίσθωση (leasing)** αποτελεί ένα ευέλικτο εργαλείο χρηματοδότησης που απευθύνεται κυρίως στις επιχειρήσεις που θέλουν να αποφύγουν τον μακροχρόνιο δεσμευτικό τραπεζικό δανεισμό ή αντιμετωπίζουν προβλήματα αρχικής ρευστότητας. Η χρηματοδοτική μίσθωση συνίσταται για τις περιπτώσεις εκείνες που ο υποψήφιος επιχειρηματίας προεξοφλεί ότι θα έχει κερδοφόρες χρήσεις διότι το σημαντικότερο πλεονέκτημα της χρηματοδοτικής μίσθωσης, εκτός από την ευελιξία, είναι η δυνατότητα έκπτωσης των μισθωμάτων από τα φορολογητέα έσοδα της επιχείρησης. Αν οι εκτιμήσεις του αρχικού επιχειρηματικού σχεδίου δε δημιουργούν τέτοιες προσδοκίες, καλό είναι αυτός ο τρόπος χρηματοδότησης να αποφεύγεται, ιδιαίτερα κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της επιχείρησης.

Πώς λειτουργεί στην πράξη η χρηματοδοτική μίσθωση :

- Αν ο επιχειρηματίας δεν έχει τη δυνατότητα να αγοράσει τον εξοπλισμό ή την επαγγελματική στέγη για την επιχείρησή του, **η εταιρεία leasing** αγοράζει τον εξοπλισμό αυτόν από τον προμηθευτή ή το ακίνητο από τον ιδιοκτήτη του και στη συνέχεια ενοικιάζει τον μεν εξοπλισμό για περίοδο τουλάχιστον τριών χρόνων, το δε ακίνητο τουλάχιστον για δέκα χρόνια. Στο τέλος της μισθωτικής περιόδου, ο μισθωτής μπορεί είτε να εξαγοράσει το πάγιο (εξοπλισμός-ακίνητο) συνήθως έναντι συμβολικού τιμήματος είτε να ανανεώσει τη σύμβαση για ορισμένο χρόνο.
- Ο επιχειρηματίας έχει τη δυνατότητα να επιλέξει ανάμεσα σε πολλά προγράμματα leasing: εκτός από την **απλή χρηματοδοτική μίσθωση**, ο επιχειρηματίας μπορεί στην περίπτωση που αντιμετωπίζει πρόβλημα ρευστότητας να πουλήσει τον εξοπλισμό του ή το επαγγελματικό ακίνητο στην εταιρία leasing και στη συνέχεια να τα μισθώσει πάλι ο ίδιος (**sale and lease back**). Υπάρχει επίσης η δυνατότητα συνεργασίας του προμηθευτή του

εξοπλισμού με την εταιρία leasing και του επενδυτή κάτω από διάφορα σχήματα με στόχο τη μεγιστοποίηση του τελικού αποτελέσματος σε μια βάση που να συμφέρει όλα τα μέρη (**vendor leasing**).

17. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Για την ενίσχυση της Νεανικής Επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, σημαντικό ρόλο παίζει και η στήριξη που παρέχεται από τα Επιμελητήρια της Περιφέρειας. Μερικές από τις πιο σημαντικές δράσεις προς την κατεύθυνση αυτή στις οποίες προέβησαν τα πέντε Εμπορικά Επιμελητήρια κατά την τελευταία πενταετία αναφέρονται ενδεικτικά παρακάτω.

- Συμμετέχουν στην Αστική μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα Εταιρία με την Επωνυμία «ΚΕΤΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ». Σε όλα τα Επιμελητήρια λειτουργεί Αντέννα με αντικείμενο τη στήριξη των υποψηφίων και των εν ενεργεία επιχειρηματιών.
- Υλοποιούν ενημερωτικές ημερίδες για τη Νεανική και Γυναικεία Επιχειρηματικότητα, για θέματα που αφορούν τις ΜΜΕ κλπ. Οι ημερίδες κάποιες φορές οργανώνονται σε συνεργασία με άλλους φορείς όπως η Περιφέρεια, οι Νομαρχίες, οι Αναπτυξιακές, το ΚΕΤΑ κλπ.
- Παρέχουν τεχνική και διοικητική υποστήριξη για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων χρηματοδότησης / προετοιμασία Επιχειρηματικών Σχεδίων σε συνεργασία με Επιχειρηματικούς Συμβούλους
- Διοργανώνουν και υλοποιούν Προγράμματα Επαγγελματικής Κατάρτισης σε θέματα φορολογικά, ασφαλιστικά, τραπεζικά, , συγκοινωνιακά, προβλήματα κλάδων, τοπικά ζητήματα.

18. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Από έρευνες στην Ελλάδα και στην ΕΕ έχει προκύψει ότι **τα πρώτα βήματα μιας επιχείρησης στην αγορά είναι και τα δυσκολότερα**. Αυτό οφείλεται εκτός των άλλων και στην ελλιπή προετοιμασία και υποστήριξη των νέων επιχειρηματιών. Παρατηρώντας στοιχεία που προκύπτουν από στατιστικές έρευνες είναι σαφές ότι η επιχειρηματικότητα υπολείπεται στη χώρα μας σε σχέση με τον αναπτυγμένο οικονομικά διεθνή περίγυρο. Στην ερώτηση τι θα επέλεγαν οι πολίτες μεταξύ εξαρτημένης εργασίας και αυτοαπασχόλησης, η πλειοψηφία αυτών στις ΗΠΑ επιλέγουν την αυτοαπασχόληση, ενώ η χώρα μας προτιμά την εξαρτημένη εργασία και μάλιστα την θεωρεί πολύ πιο εφικτή ως προοπτική από το ενδεχόμενο να κάνουν δική τους επιχείρηση.

Βασικός παράγοντας που θα συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση της επιχειρηματικότητας και της τόνωσης του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος, ιδιαίτερα των ΜΜΕ είναι **οι αναγκαίες θεσμικές ρυθμίσεις που θα συμβάλλουν στην μείωση του διοικητικού βάρους για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων, στην μείωση του απαιτούμενου χρόνου για την ίδρυση μιας επιχείρησης με την απλοποίηση των διαδικασιών και την μείωση της γραφειοκρατίας, στην μείωση του κόστους ίδρυσής της, στην αύξηση των διαθέσιμων πόρων των Προγραμμάτων ενίσχυσης των νέων επιχειρήσεων, καθώς και στην βελτίωση των υποδομών που συνδέονται με την επιχειρηματικότητα.**

Σε επίπεδο Περιφέρειας στη βελτίωση της επιχειρηματικότητας θα συμβάλλει σημαντικά η **δημιουργία κατάλληλων και αποτελεσματικών μηχανισμών υποστήριξης της ίδρυσης επιχειρηματικών μονάδων**, αλλά και επέκτασης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Αυτοί οι μηχανισμοί μπορούν να έχουν τα χαρακτηριστικά «μιας στάσης» (*one stop shop*), συμπεριλαμβανομένων και των υπηρεσιών υποστήριξης για αξιοποίηση χρηματοδοτικών / χρηματοοικονομικών μέσων.

Πιο συγκεκριμένα, τα Γραφεία Μιας Στάσης (*One Stop Shops*) για την εξυπηρέτηση των δυνητικών Νέων Επιχειρηματιών και των εν δυνάμει Νέων Επιχειρηματιών σε κάθε Νομό θα λειτουργούν σε ανεξάρτητο, εύκολα προσβάσιμο χώρο και θα δύνανται να παράσχουν σειρά συμβουλευτικών υπηρεσιών. Με τον τρόπο αυτό θα γίνει μία προσπάθεια επίλυσης του προβλήματος της ελλιπούς ενημέρωσης, καθώς δεν υπάρχει ένας επίσημος και ενιαίος φορέας παροχής

πληροφοριών, με αποτέλεσμα να επαφίεται στην αδιάκοπη θέληση του επίδοξου επιχειρηματία να συλλέξει και να αποκωδικοποιήσει τις πληροφορίες που χρειάζεται για την επιχείρησή του. Στο σημείο αυτό, όμως οφείλουμε να αναφέρουμε ότι μια σημαντική προσπάθεια προς αυτή την κατεύθυνση έχει ξεκινήσει τα τελευταία χρόνια με τη δημιουργία δύο βασικών δομών για τους νέους, τις θυρίδες και το Παρατηρητήριο Νεανικής Επιχειρηματικότητας. Οι Θυρίδες Νεανικής Επιχειρηματικότητας είναι δομές συμβουλευτικής και πληροφόρησης για την ενθάρρυνση των νέων να στραφούν προς την αυτοαπασχόληση, τη διάδοση και την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και την παροχή αρχικής υποστήριξης και συμβουλευτικής βοήθειας σε όσους από αυτούς επιθυμούν να ιδρύσουν νέες επιχειρήσεις. Για την ορθότερη και πιο αξιόπιστη πληροφόρηση των νέων από τις Θυρίδες Επιχειρηματικότητας, δημιουργήθηκε το Παρατηρητήριο Νεανικής Επιχειρηματικότητας, δομή που τις τροφοδοτεί συνεχώς με τα αποτελέσματα ερευνών των πανεπιστημίων, των επιμελητηρίων και άλλων οικονομικών φορέων της χώρας. Τα Γραφεία Μιας Στάσης ως στόχο έχουν να συμβάλλουν αποφασιστικά σε όλα όσα περιγράφονται παρακάτω.

Στην **προβολή της Νεανικής Επιχειρηματικότητας** και γενικότερα την **καλλιέργεια κουλτούρας επιχειρηματικότητας**. Η έλλειψη επιχειρηματικής κουλτούρας είναι ένας κίνδυνος που αντιμετωπίζει ένας νέος επιχειρηματίας και έχει ως επακόλουθο την υπερεκτίμηση των ικανοτήτων του. Δεν είναι ξένο στην ελληνική πραγματικότητα το φαινόμενο της άποψης ότι κανείς μπορεί να τα κάνει όλα μόνος του. Αυτός είναι ένας κίνδυνος που αφορά κατά πολύ και τους παλαιούς επιχειρηματίες, ίσως μάλιστα περισσότερο αυτούς. Είναι πολύ συνηθισμένο να συναντά κανείς τον παλαιό και πιθανώς επιτυχημένο επιχειρηματία, ο οποίος «τυφλώνεται» από την γνώση της αγοράς που έχει και συχνά δεν μπορεί να παρακολουθήσει τα νέα δεδομένα και τις αλλαγές στο επιχειρηματικό περιβάλλον. Αναπόφευκτα οδηγείται σταδιακά στην αποτυχία ή στη στασιμότητα και τον μαρασμό, μια και όπως είναι γνωστό αν μια επιχείρηση δεν επεκτείνεται συνεχώς κινδυνεύει περισσότερο να μείνει εκτός αγοράς.

Ένα πλήρες πρόγραμμα υποστήριξης μιας νέας επιχείρησης ονομάζεται συχνά ως **πρόγραμμα θερμοκοιτίδας**, αφού παραλληλίζει την υποστήριξη ενός πρώιμου γεννημένου μωρού με αυτή που χρειάζεται μια νεοσύστατη εταιρεία στα πρώτα στάδια της ύπαρξής της. Το πρόγραμμα αυτό ως σκοπό έχει την προώθηση νέων επιχειρηματιών σε τομείς της αγοράς όπου πιστεύεται πως υπάρχουν δυνατότητες

μελλοντικής διεύρυνσης. Για την επιδίωξη αυτού του στόχου, πολλά πανεπιστήμια διεθνώς εξασφαλίζουν με τη βοήθεια του κράτους διάφορα μέσα στους αποφοίτους τους, οι οποίοι βάσιμα πλέον μπορούν να προσβλέπουν στην υποστήριξη των ιδεών τους. Η εν λόγω υποστήριξη εκφράζεται έμπρακτα και καλύπτει αρκετές από τις δυσχέρειες που κάθε νέος επιχειρηματίας συναντά στα πρώτα επαγγελματικά του βήματα.

Η υποστήριξη με τη μορφή παροχών κλιμακώνεται ξεκινώντας από ορισμένες στοιχειώδεις παροχές προς τον ελπιδοφόρο επιχειρηματία ως την πλήρη υποστήριξη της καινοτόμου του ιδέας. Σε ένα αρχικό στάδιο η υποστήριξη περιλαμβάνει μόνο κοινωνικές και επιχειρηματικές διασυνδέσεις με άλλους ήδη επιτυχημένους επιχειρηματίες, οι οποίες εντούτοις είναι σημαντικές γιατί υπάρχει η πιθανότητα μέσω αυτών των συναντήσεων να εξασφαλιστεί κάποια χρηματοδότηση ή μια μορφή συνεργασίας μαζί τους. Επιπρόσθετα, το Πανεπιστήμιο μπορεί ακόμη να εξασφαλίσει δωρεάν για μια πραγματικά καλή ιδέα τις υπηρεσίες ενός μάντζερ προκειμένου αυτός να συνδράμει τον φιλόδοξο επιχειρηματία στο ξεκίνημα της εταιρίας του. Ως δε τελικό μέσο υποστήριξης, το πανεπιστήμιο μπορεί μάλιστα να προσφέρει ένα μικρό χώρο γραφείου με όλο τον υπολογιστικό εξοπλισμό και γρήγορες συνδέσεις στο διαδίκτυο, πράγματα δηλαδή άκρως απαραίτητα για τα πρώτα στάδια ανάπτυξης της εταιρίας. Έτσι αποφεύγεται το σημαντικό και συχνά δυσβάσταχτο λειτουργικό έξοδο της ενοικίασης ενός χώρου γραφείου και της αγοράς ακριβού εξοπλισμού. Για όλες τις παραπάνω ενδεικτικές παροχές η μόνη δέσμευση από την πλευρά του επιχειρηματία είναι να εκμεταλλευτεί ουσιαστικά αυτές τις υπηρεσίες και μέσα σε ορισμένο χρόνο να μπορεί πλέον αυτόνομα να υποστηρίξει την εταιρία του.

Μια άλλη παράμετρος, η οποία συζητείται τελευταία και στη χώρα μας είναι η ένταξη ειδικού μαθήματος επιχειρηματικότητας στο σχολικό πρόγραμμα τόσο στο Γυμνάσιο, όσο και στο Λύκειο, με διαρκή παρακολούθηση των αποτελεσμάτων από το Υπουργείο Παιδείας σε συνεργασία με το Υπουργείο Ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται η μεθοδική κατάρτιση των διδασκόντων και η δημιουργία κατάλληλου σχολικού περιβάλλοντος που θα ευνοεί την επιχειρηματικότητα, με παράλληλη παροχή ειδικής κατάρτισης στους εκπαιδευτικούς.

Η διδασκαλία σχετικού με την Επιχειρηματικότητα μαθήματος εκτιμάται ότι θα έχει τα εξής θετικά αποτελέσματα : α) προβολή του οικονομικού και κοινωνικού ρόλου του επιχειρηματία διαμέσου ειδικών επιστημονικών ερευνών και

δημοσιεύσεων που θα επιδράσουν στη μεταβολή της κοινωνικής αντιμετώπισης της Επιχειρηματικότητας, β) εκπαίδευση των επίδοξων επιχειρηματιών για την αντιμετώπιση του ρόλου που θα αναλάβουν, γ) αναδιάρθρωση του θεσμικού και νομικού πλαισίου για τη λειτουργία και το ρόλο της μικρομεσαίας επιχείρησης, που θα συμβάλει στην ομαλοποίηση της συνεργασίας των επιχειρηματιών, των εργαζομένων και των καταναλωτών.

Στην περίπτωση που μόλις περιγράφηκε μπορεί να βοηθήσει σημαντικά ένα σωστό Επιχειρηματικό Σχέδιο, καθώς δείχνει πώς να προσδιοριστούν με ακρίβεια οι ανάγκες της επιχείρησης και οι δυνατότητες του κάθε εργαζόμενου σε αυτήν, υπαλλήλων και ιδιοκτήτη. Τα Γραφεία Μιας Στάσης (One Stop Shops) μπορούν να παρέχουν **συμβουλευτική στήριξη κατά την εκπόνηση του Επιχειρηματικού Σχεδίου**. Η σωστή εκτίμηση των κεφαλαιακών αναγκών μιας επιχείρησης είναι ένα κρίσιμο σημείο που καθορίζει την καλή έκβαση μιας νέας επιχείρησης. Συχνά δίνεται έμφαση στην εύρεση αρχικού κεφαλαίου για το «άνοιγμα» της επιχείρησης, χωρίς να προσδιορίζεται η βιωσιμότητα της επιχείρησης και οι καθημερινές ταμειακές ανάγκες, η κάλυψη των λειτουργικών και πώς θα γίνουν αυτά. Ακόμη, αυτό μπορεί να αφορά και σε ένα κακό ή ανύπαρκτο Επιχειρηματικό Σχέδιο (business plan). Όταν ο επιχειρηματίας δεν έχει καταγράψει τις ιδέες του στη συγκροτημένη δομή ενός Επιχειρηματικού Σχεδίου, κινδυνεύει να μην έχει αποσαφηνίσει τις απόψεις του και να έχει πολλά θολά σημεία. Η γραπτή απεικόνιση του επιχειρηματικού σχεδιασμού εκτός από την αποτελεσματικότερη επεξεργασία των δεδομένων, μας δίνει και τη δυνατότητα συχνού ελέγχου αυτών που επιθυμούμε και έχουμε βάλει σαν στόχο και αυτών που πραγματικά πετυχαίνουμε. Μπορούμε έτσι να αναπροσαρμόσουμε τον αρχικό μας σχεδιασμό με βάση τις νέες, πραγματικές επιχειρηματικές συνθήκες.

Η παροχή συμβουλευτικής στήριξης των εν δυνάμει Νέων Επιχειρηματιών κατά την εκπόνηση του Επιχειρηματικού Σχεδίου μπορεί να επιτευχθεί μέσω της σύστασης Μητρώου Συμβούλων σε επίπεδο Νομού, διοργάνωσης εκδηλώσεων γνωριμίας Συμβούλων και εν δυνάμει Νέων Επιχειρηματιών και συμβουλευτικής στήριξης κατά την διάρκεια εκπόνησης του Σχεδίου από τα ίδια τα Γραφεία μιας στάσης.

Σημαντική επίσης βοήθεια σε νέους επιχειρηματίες μπορεί να προσφέρει η διεξαγωγή Προγραμμάτων κατάρτισης Νέων υποψήφιων επιχειρηματιών σε θέματα για:

- τις δυνατότητες, τις προϋποθέσεις και το θεσμικό πλαίσιο των διαφόρων νομικών μορφών επιχειρήσεων
- τα απαραίτητα στάδια και ενέργειες σύστασής τους
- τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα κάθε νομικής μορφής
- λοιπά φοροτεχνικά και νομικά θέματα οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων
- βασικές αρχές οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων.

Κρίσιμο σημείο για την επιτυχία των εν δυνάμει νέων επιχειρηματιών είναι και η παροχή συμβουλευτικής στήριξης για την εύρεση και αξιοποίηση μέσω χρηματοδότησης του Επιχειρηματικού τους Σχεδίου μέσω της διοργάνωσης ενημερωτικών ημερίδων για τις δυνατότητες, τις προϋποθέσεις και τα μέσα χρηματοδότησης επιχειρηματικών σχεδίων, καθώς και την παροχή συμβουλευτικής στήριξης τόσο κατά την προετοιμασία των αιτήσεων χρηματοδότησης του Επιχειρηματικού Σχεδίου, όσο και κατά την υλοποίησή του.

Ουσιαστική βοήθεια για τους Νέους Επιχειρηματίες μπορεί να παρέχεται μέσα από την άμεση επικοινωνία τους με επιχειρηματικούς συμβούλους για την επίλυση κάθε ζητήματος που τους απασχολεί.

Επίσης σημαντική μπορεί να αποδειχθεί και η προώθηση και δημιουργία δικτύων τεχνολογικής συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων αλλά και μεταξύ των επιχειρήσεων και των δημοσίων οργανισμών, που ως αποτέλεσμα θα έχουν τη μεταφορά βέλτιστων πρακτικών, την άντληση τεχνογνωσίας και την πληροφόρηση για τις τεχνολογικές εξελίξεις στους διάφορους τομείς.

Η αποτελεσματικότερη παρακολούθηση της πορείας της Νεανικής Επιχειρηματικότητας σε επίπεδο Νομού είναι επίσης ένα κρίσιμο σημείο, καθώς μπορεί να καταγράφει την πορεία της, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νέοι επιχειρηματίες, τις προτάσεις τους κλπ. με στόχο την προώθησή τους προς τους κεντρικούς φορείς άσκησης σχεδιασμού και πολιτικής. Επίσης τα αποτελέσματα των μελετών που θα προκύψουν από την επεξεργασία των στοιχείων αυτών, σκόπιμο είναι να ανακοινώνονται σε κάθε ενδιαφερόμενο, καθώς και να παρέχονται οι πληροφορίες σε κάθε ενδιαφερόμενο, αλλά και με κάθε προσφερόμενο μέσο.

Είναι σαφές ότι δεν είναι όλοι ικανοί να γίνουν επιχειρηματίες και συχνά κάποιοι κληρονομούν μια επιτυχημένη επιχείρηση από τους γονείς τους, αλλά στη συνέχεια αποτυγχάνουν. Πέρα όμως από τα προσόντα χαρακτήρα, όπως ικανότητα λήψης αποφάσεων, δυναμικότητα, επιθυμία για καινοτομία, κ.λπ., υπάρχουν τα προσόντα που διδάσκονται και αυτά αποτελούν συχνά μεγαλύτερη εγγύηση επιτυχίας

από το «ένστικτο». Σήμερα υπάρχει ένας πλήρης κύκλος σπουδών που αφορά όλες τις βαθμίδες και πολλά αντικείμενα επιχειρηματικότητας και στη χώρα μας. Ακόμη, υπάρχει εκτεταμένη ελληνική και ξένη βιβλιογραφία που μπορεί να βοηθήσει τους επίδοξους επιχειρηματίες. Είναι απαραίτητη λοιπόν η διεξαγωγή προγραμμάτων δια βίου κατάρτισης που θα απευθύνονται σε Νέους επιχειρηματίες σε θεματικές ικανές να τους ενισχύσουν στην προσπάθεια αντιμετώπισης ενός συνεχώς μεταβαλλόμενου επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Στα Προγράμματα αυτά θα μπορούν να διδάσκονται:

- βασικές αρχές οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων
- επιχειρηματική γνώση (προϊόν, αγορά, παραγωγική διαδικασία)
- οικονομία της αγοράς
- στρατηγική επιχειρηματικής προώθησης/marketing
- μέθοδοι και τεχνικές εξισορρόπησης επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής
- νέες τεχνολογίες
- διάγνωση προβλημάτων καθώς και λήψη μέτρων αντιμετώπισής τους για τη μείωση του κινδύνου της αποτυχίας
- προληπτικά μέτρα επιχειρηματικής αποτυχίας

Σημαντικό ρόλο αναμένεται να έχει η σταδιακή συμμετοχή των εμποροβιομηχανικών επιμελητηρίων και επαγγελματιών ενώσεων στη διαμόρφωση πολιτικής και στις δράσεις που προωθούν την επιχειρηματικότητα, καθώς και εμπλοκή επιχειρήσεων και επιχειρηματιών σε ειδικά προγράμματα. Ακόμη, η καθιέρωση πρωτοβουλιών για διάχυση καλών πρακτικών τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς και οι δείκτες που θα παρακολουθούν την πρόοδο και θα προσδιορίζουν ποιοτικά και ποσοτικά τους στόχους αναμένεται να δώσουν στην ελληνική και ευρωπαϊκή επιχειρηματικότητα την πνοή που χρειάζεται για την οικονομική ευημερία των πολιτών της.

Οι δράσεις στήριξης της ανάπτυξης και διεθνοποίησης των Επιχειρήσεων Νέων Επιχειρηματιών της Περιφέρειας σε επίπεδο Νομού μπορεί να περιλαμβάνει δράσεις όπως:

- την διοργάνωση ανά τακτά χρονικά διαστήματα διεθνών αποστολών επιχειρήσεων Νέων Επιχειρηματιών του Νομού για την συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις, ημερίδες, συνέδρια, επιχειρηματικές επισκέψεις κ.α.
- την από κοινού ανάληψη άλλων πρωτοβουλιών διαφήμισης και προβολής στο εξωτερικό των προσφερόμενων προϊόντων ή υπηρεσιών των Επιχειρήσεων των Νέων Επιχειρηματιών του Νομού.
- τη σύσταση και συχνή ανανέωση Μητρώου εξειδικευμένων συμβούλων στήριξης των Νέων Επιχειρηματιών του Νομού οι οποίοι δύνανται να υποστηρίζουν αυτές σε θέματα που άπτονται της γενικότερης επιχειρηματικής τους στρατηγικής καθώς και θέματα διεθνοποίησής τους όπως διαδικασίες προώθησης εξαγωγών, συνεργασίας με φορείς του εξωτερικού, συμμετοχής σε διεθνείς εκθέσεις, συμμετοχής σε διεθνείς αποστολές κ.α.
- τη διοργάνωση εκδηλώσεων ενημέρωσης Νέων Επιχειρηματιών για την αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων και επιχειρηματικών ευκαιριών, για τα Προγράμματα και τις πολιτικές της Ε.Ε. καθώς και για Προγράμματα χρηματοδότησης επενδυτικών σχεδίων υφιστάμενων Επιχειρήσεων.

Συνοψίζοντας, γίνεται σαφές ότι δεν είναι αρκετή η θέληση και η γνώση του μέλλοντα επιχειρηματία για μια επιτυχημένη επιχειρηματική πορεία. Δεν αρκούν τα επιδοτούμενα προγράμματα της Ε.Ε. Χρειάζεται η υποστήριξη του Κράτους ιδιαίτερα σε θέματα γραφειοκρατικών διαδικασιών, φορολογικών και νομοθετικών ρυθμίσεων αλλά και υποδομών για την δημιουργία «φιλικού» προς τις επιχειρήσεις περιβάλλοντος

Πρόσφατη έρευνα (2005) της Παγκόσμιας Τράπεζας (World Bank) που έγινε σε 155 χώρες έδειξε ότι το 70% αναπροσαρμόζει τη νομοθεσία ώστε να γίνει το περιβάλλον πιο φιλικό προς την επιχειρηματικότητα. Διάφορες ενέργειες αποβλέπουν στον περιορισμό της γραφειοκρατίας, την βελτίωση των υποδομών, στην μείωση των δασμών και των διαδικασιών για την εισαγωγή ή την εξαγωγή προϊόντων κλπ. Η Νέα Ζηλανδία είναι η χώρα με το καλύτερο περιβάλλον για την υποστήριξη και ανάπτυξη των επιχειρήσεων, ακολουθεί η Σιγκαπούρη και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

Στην Ευρώπη, χώρες που δημιουργούν τέτοιου είδους αλλαγές σε μεγάλη έκταση είναι οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και των Βαλκανίων όπως η

Σλοβακία, η Λιθουανία και η Ρουμανία. Η Σερβία-Μαυροβούνιο κατόρθωσε να μειώσει τον χρόνο που χρειάζεται για να ιδρυθεί μια επιχείρηση από 51 μέρες σε 15! Το αποτέλεσμα ήταν να αυξηθούν οι νέες επιχειρήσεις κατά 42% το 2004 σε σχέση με το 2003!

Σίγουρα προσπάθειες γίνονται και στη χώρα μας τόσο στον τομέα της εκπαίδευσης και ενημέρωσης των νέων όσο και σε θέματα υποδομών, διαδικασιών και νομοθετικών ρυθμίσεων. Όμως πολλά ακόμα θα πρέπει να γίνουν αφού σε πρόσφατη έρευνα που έγινε από το IOBE σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για την Επιχειρηματικότητα η χώρα μας καταλαμβάνει μία από τις τελευταίες θέσεις όσον αφορά την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας.

Βιβλιογραφία

1. Θεοχαρίδης Αθανάσιος, Νεανική Επιχειρηματικότητα και Ελληνική Πραγματικότητα,
(<http://library.panteion.gr:8080/dspace/bitstream/123456789/608/1/theoxaridis.pdf>)
2. Ανώνυμος, Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας ως προϋπόθεση προόδου,
(http://www.youngbusiness.gr/live/library_show.php?id=8)
3. Εμμανουηλίδης Χρ. Ξενοφών, Η Νεανική Επιχειρηματικότητα στη Σημερινή Ευρώπη,
(http://62.103.39.56:8080/ketakemak_images/INeanikiEpicheirimatikotitastiSimeriniEuropi_F15273.doc)
4. Σκλιάς Παντελής, Εμπρακτη Στήριξη του Νεανικού Επιχειρείν και της Απασχόλησης, e-logos on-line, έκδοση του Ινστιτούτου Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής, 1 Οκτωβρίου 2008,
(http://www.e-logos.gr/articles.asp?subject_id=39&article=842&lang=GR)
5. Χασσιδ Ιωσήφ - Καραγιάννης Αναστάσιος, Η επιχειρηματικότητα στην ελληνική οικονομία, Οικονομική και Κοινωνική Προσέγγιση, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 1999
6. Κοινοπραξία Αναπτυξιακή Εταιρεία Πάρωνα ΑΕ & Σία, Μελέτη Καταγραφής των ιδιαίτερων εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι νέοι-υποψήφιοι επιχειρηματίες και οι γυναίκες-επιχειρηματίες ή υποψήφιες επιχειρηματίες. Προτάσεις βελτίωσης κατάστασης. Μέτρα που πρέπει να υποστηριχθούν από τα Επιμελητήρια, 21 Μαρτίου 2007
7. Περιφέρεια Πελοποννήσου, Σχέδιο Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Πελοποννήσου, 21 Σεπτεμβρίου 2006
8. Περιφέρεια Πελοποννήσου, Τελικό ΠΕΠ ΔΕΠΠΝ, 28 Φεβρουαρίου 2007

9. Εταιρεία Συμβούλων IDS, Εκπόνηση Μελέτης για την καταγραφή των δυνατοτήτων απασχόλησης-αυτοαπασχόλησης για γυναίκες και ευπαθείς κοινωνικά ομάδες της Περιφέρειας Πελοποννήσου, Απρίλιος 2006
10. Κοτζαμπόπουλος Αλ. – Παυλάκης Γ., Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου, Ιούνιος 2002
11. Εταιρεία Ανάπτυξης Πελοποννήσου «Αγαπήνωρ», Επικαιροποίηση της μελέτης αποτύπωσης των στατιστικών μεγεθών της επιχειρηματικής κίνησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου για το 2007, 20 Μαΐου 2008
12. All Media Μέσα Επικοινωνίας ΑΕ, Οι Νομοί της Ελλάδος, Μάιος 2007, Αθήνα
13. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Αναπτυσσόμενες Περιφέρειες, Αναπτυσσόμενη Ευρώπη, Τέταρτη Έκθεση για την οικονομική και κοινωνική συνοχή, Βέλγιο, Μάιος 2007
14. Ανώνυμος, Ετήσια Έκθεση Καινοτομίας 2003 για την Περιφέρεια Πελοποννήσου, 13 Φεβρουαρίου 2004
(<http://infopeloponnisos.gr/innovation.pdf>)
15. Ανώνυμος, Γιατί αποτυγχάνουν οι επιχειρήσεις; Λόγοι αποτυχίας και τι πρέπει να προσέξετε
(http://www.youngbusiness.gr/live/library_show.php?id=4)
16. Ανώνυμος, Χρηματοδοτικές Ενισχύσεις
(<http://epixeirein.ntua.gr/core/portal.asp?cpage=NODE&cnode=4c&clang=0>)
17. ΥΠΟΙΟ, Τρέχουσες Εξελίξεις και Προοπτικές της Ελληνικής Οικονομίας, Ιούνιος 2007, Αθήνα,
(http://www.mnec.gr/export/sites/mnec/el/economics/Oikonomikes_prooptikes/exam_june_2007/2007-06-21_ek8esh_makrooikonomikh.pdf)
18. Ανώνυμος, Οι νέοι μπροστά στην επιχειρηματικότητα
(<http://www.youngbusiness.gr/live/homepage.php>)

Παράρτημα

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:		
ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ:		
ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ:	ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ <input type="checkbox"/>	ΣΤΕΛΕΧΟΣ <input type="checkbox"/>
ΕΙΔΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ:		
ΤΗΛΕΦΩΝΟ:		
ΦΑΞ:		
E-MAIL:		
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ-ΤΚ-ΠΟΛΗ:		

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΙΝΑΙ ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ ΚΑΙ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΚΑΙ ΜΟΝΟ. ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΔΕΝ ΘΑ ΚΑΤΑΧΩΡΗΘΕΙ Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ Α: ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

1) Μέγεθος επιχείρησης: (αριθμός εργαζομένων)

Αυτοαπασχολούμενος 1 2 – 9 10 – 49 50 – 249
250 και άνω

2) Τομέας δραστηριοτήτων της επιχείρησης:

Υπηρεσίες Εμπόριο Μεταποίηση
 Άλλη Δραστηριότητα

.....
.....
.....

3) Ποια είναι η νομική μορφή της επιχείρησής σας;

- Ατομική επιχείρηση ΟΕ (Ομόρρυθμη Εταιρεία)
 ΕΕ (Ετερόρρυθμη Εταιρεία) ΕΠΕ
 Α.Ε. Άλλη μορφή

4) Παρακαλούμε αναφέρατε το έτος έναρξης λειτουργίας της επιχείρησής σας;

.....

ΤΜΗΜΑ Β: ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1) Χρησιμοποιείτε Ηλεκτρονικό υπολογιστή στην επιχείρησή; Εάν ναι σε ποια τμήματα της επιχείρησής;

- ΝΑΙ ΟΧΙ

Γραμματεία ΝΑΙ ΟΧΙ

Πωλήσεις ΝΑΙ ΟΧΙ

Αποθήκη ΝΑΙ ΟΧΙ

Λογιστήριο ΝΑΙ ΟΧΙ

Άλλο

.....

.....

2) Διαθέτετε πρόσβαση στο διαδίκτυο (Internet); Εάν ναι για πόσο χρονικό διάστημα;

- ΝΑΙ ΟΧΙ

.....

.....

3) Τι είδους τηλεπικοινωνιακή σύνδεση διαθέτετε στην επιχείρησή σας;

DIAL UP

ADSL

4) Ποιες από τις παρακάτω υπηρεσίες της του διαδικτύου χρησιμοποιείτε στην επιχείρησή

α. Χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail)

β. Δικτυακός τόπος (web site)

γ. Ηλεκτρονικές συναλλαγές με επιχειρήσεις

δ. Ηλεκτρονικές συναλλαγές με πελάτες

ε. Ηλεκτρον. συναλλαγές με τις τράπεζες

5) Έχετε υποβάλλει πρόταση χρηματοδότησης εκσυγχρονισμού εξοπλισμού ή συστήματος πιστοποίησης ποιότητας από προγράμματα του Γ' ΚΠΣ;

Πρόταση εκσυγχρονισμού εξοπλισμού ΝΑΙ ΟΧΙ

Πρόταση συστήματος πιστοποίησης ποιότητας ΝΑΙ ΟΧΙ

6) Απευθυνθήκατε σε φορέα ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας πριν την έναρξη της επιχείρησής σας;

 ΝΑΙ ΟΧΙ

(Αν ΝΑΙ σε ΠΟΙΟΝ;)

.....
.....

7) Κατά την γνώμη σας, ποιο θα ήταν το σημαντικότερο στοιχείο που θα χρειαζόσασταν προκειμένου να γίνετε περισσότερο ανταγωνιστικοί;

	Ελάχιστα					πάρα πολύ				
Κίνητρα από το κράτος	<input type="checkbox"/> 1	<input type="checkbox"/> 2	<input type="checkbox"/> 3	<input type="checkbox"/> 4	<input type="checkbox"/> 5					
Περισσότερα κεφάλαια	<input type="checkbox"/> 1	<input type="checkbox"/> 2	<input type="checkbox"/> 3	<input type="checkbox"/> 4	<input type="checkbox"/> 5					
Εξειδικευμένο προσωπικό	<input type="checkbox"/> 1	<input type="checkbox"/> 2	<input type="checkbox"/> 3	<input type="checkbox"/> 4	<input type="checkbox"/> 5					
Καλύτερη εσωτερική οργάνωση	<input type="checkbox"/> 1	<input type="checkbox"/> 2	<input type="checkbox"/> 3	<input type="checkbox"/> 4	<input type="checkbox"/> 5					
Επέκταση σε νέες αγορές	<input type="checkbox"/> 1	<input type="checkbox"/> 2	<input type="checkbox"/> 3	<input type="checkbox"/> 4	<input type="checkbox"/> 5					
Άλλο										

ΤΜΗΜΑ Γ: ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

1) Αριθμός και δομή προσωπικού

Κάτοχοι μεταπτυχιακού

ΑΕΙ/ΤΕΙ

Μέση εκπαίδευση

Βασική εκπαίδευση

ΣΥΝΟΛΟ

2) Ηλικιακή Κατανομή των απασχολούμενων στην επιχείρησή σας.

- 18-24 ετών
- 25-34 ετών
- 35-44 ετών
- 55-64 ετών

3) Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι τα προσόντα και οι δεξιότητες και των εργαζομένων επαρκούν για τις θέσεις που έχουν αναλάβει στην εταιρεία σας;

- Ναι, πολύ
- Αρκετά
- Όχι και τόσο
- Καθόλου

4) Υπάρχουν αυτή τη στιγμή κενές θέσεις εργασίας στην επιχείρησή σας;

ΝΑΙ	ΟΧΙ

5) Ποια είναι η εκτίμηση για το προσωπικό που απασχολεί η επιχείρησή σας, πιστεύετε ότι τα επόμενα τρία χρόνια...

Θα αυξηθεί	
Θα μείνει ίδιο	
Θα μείνει αριθμητικά το ίδιο αλλά θα αλλάξει η σύνθεση του (ως προς τις ειδικότητες, την εκπαίδευση του προσωπικού κλπ)	
Θα μειωθεί	
ΔΓ/ΔΑ	

6) Προβλέπεται μεταβολή των απαιτούμενων ειδικοτήτων του προσωπικού της επιχείρησής σας τα επόμενα τρία χρόνια ;

ΝΑΙ	ΟΧΙ

7) Σε ποιες ειδικότητες προβλέπεται αύξηση στην επιχείρησή σας τα επόμενα τρία χρόνια; Ποια είναι η αντίστοιχη εκπαίδευση (β'θμιας, τριτοβάθμιας κλπ);

.....

8) Έχουν κάποιοι από το προσωπικό της επιχείρησής σας παρακολουθήσει κατά το προηγούμενο έτος κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης/ επαγγελματικής κατάρτισης; Εάν ναι, σε ποιο αντικείμενο;

ΝΑΙ ΟΧΙ

.....

.....

9) Σκοπεύετε να οργανώσετε προγράμματα κατάρτισης κατά τους επόμενους 12 μήνες;

ΝΑΙ ΟΧΙ

ΤΜΗΜΑ Δ: ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ
--

1) Πόσο αισιόδοξοι είστε για την προοπτική του κλάδου σας κατά τη διάρκεια των επόμενων 12 μηνών;

- Πολύ απαισιόδοξος
- Ελαφρώς απαισιόδοξος
- Ούτε απαισιόδοξος ή αισιόδοξος
- Ελαφρώς αισιόδοξος
- Πολύ αισιόδοξος

2) Κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους, ποια πορεία παρουσίασαν τα παρακάτω:

Πωλήσεις Αυξήθηκαν Μειώθηκαν Παρέμειναν περίπου οι ίδιες
Κέρδη Αυξήθηκαν Μειώθηκαν Παρέμειναν περίπου τα ίδια
Αριθμός απασχολούμενου προσωπικού Αυξήθηκε Μειώθηκε παρέμεινε ο ίδιος

4) Παρακαλώ αναφέρετε την τάση που αναμένετε να εκδηλωθεί κατά τη διάρκεια του

τρέχοντος έτους στις ακόλουθες παραμέτρους του κλάδου σας:

	Μείωση	Αύξηση	Στασιμότητα
Κύκλος εργασιών	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Απασχόληση	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Κερδοφορία	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Εξαγωγές	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Τιμές πώλησης	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

3) Τι αναμένετε να εκδηλωθεί κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους στις ακόλουθες παραμέτρους της επιχείρησής σας:

	Μείωση	Αύξηση	Στασιμότητα
Κύκλος εργασιών	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Απασχόληση	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Κερδοφορία	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

4) Ποια σχέδια έχετε για την επιχείρησή σας το προσεχές διάστημα (12 μήνες);

Προγραμματίζετε να:

Αναπτύξετε νέες αγορές για τα προϊόντα σας	<input type="checkbox"/> ΝΑΙ	<input type="checkbox"/> ΟΧΙ
Αναπτύξετε νέες συνεργασίες με επιχειρήσεις- προμηθευτές	<input type="checkbox"/> ΝΑΙ	<input type="checkbox"/> ΟΧΙ
Επενδύσετε σε παραγωγικό εξοπλισμό και εγκαταστάσεις	<input type="checkbox"/> ΝΑΙ	<input type="checkbox"/> ΟΧΙ
Διαφοροποιήστε τη σειρά προϊόντων	<input type="checkbox"/> ΝΑΙ	<input type="checkbox"/> ΟΧΙ
Συμμετέχετε σε κλαδικές εκθέσεις	<input type="checkbox"/> ΝΑΙ	<input type="checkbox"/> ΟΧΙ
Κατάρτιση Προσωπικού	<input type="checkbox"/> ΝΑΙ	<input type="checkbox"/> ΟΧΙ
Έρευνα να & Ανάπτυξη	<input type="checkbox"/> ΝΑΙ	<input type="checkbox"/> ΟΧΙ
Διαφήμιση	<input type="checkbox"/> ΝΑΙ	<input type="checkbox"/> ΟΧΙ
Άλλο;		

- 6) Θεωρείτε ότι έχετε ενημερωθεί επαρκώς για νέα δράσεις;
Αν όχι αναφέρετε πιθανές αιτίες (π.χ: ελλιπής πληροφόρηση από πλευρά πολιτείας)

Ο παρακάτω χώρος προορίζεται για τις υποδείξεις σας σε σχέση με τα περιεχόμενα του ερωτηματολογίου. Κάθε παρατήρηση σας θα μας βοηθήσει σημαντικά στον πληρέστερο σχεδιασμό της μελέτης του ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Σας ευχαριστούμε θερμά για την συνεργασία